

GEZ

KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO

3. Miejscowość

BYSTRE

1. Nazwa

**CERKIEW FILIALNA GRECKOKATOLICKA
P.W. ŚW. MICHAŁA ARCHANIOŁA**

2. Czas powstania

I. 1901-1902

7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

4. Adres/lokalizacja

Bystre 14
38-710 Czarna

Nr ewid. działki: 74/2
obręb: Bystre

Współrzędne geograficzne:
N:49°18'55.00" E:22°43'35.97"

5. Przynależność administracyjna

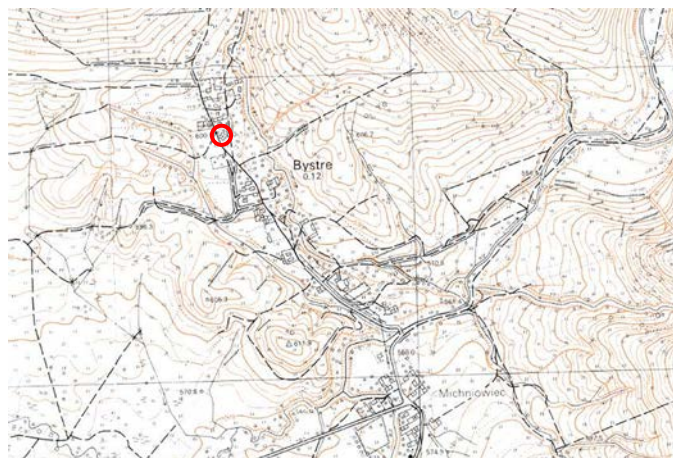
województwo podkarpackie

powiat bieszczadzki

gmina Czarna

6. Formy ochrony

Wpis do rejestru zabytków pod nr:
A-318 z 18.03.1970

2. Mapa topograficzna w skali 1:10000 (fragment)

1. Widok od płn. – zach.

8. Historia, opis i wartości

I. 1901-1902 – Budowa obecnej cerkwi, jako filii parafii w Michniowcu. Wzniesiona została w miejscu starszej świątyni z XVIII w., autorstwo projektu przypisywane jest lwowskiemu architektowi Wasylowi Nahirnymu.

1927 r. – Cerkiew uzyskała nowy ikonostas.

1939 r. – Wzniesienie obok cerkwi murowanej dzwonnicy bramnej.

1951 r. – Wsiedlenie dawnych mieszkańców i wywiezienie ich na tereny USRR; zasiedlenie wsi ludnością z Krystynopola. Nieudana próba adaptacji cerkwi na kościół, w związku z zakazem władz komunistycznych.

po 1951 r. – Cerkiew nieużytkowana, stopniowa dewastacja budowli i kradzieże elementów wyposażenia.

1962 r. – Przewiezienie pozostałości wyposażenia do Muzeum w Łańcucie.

po 1985 r. – Cerkiew została oddana pod opieką Bieszczadzkiemu Oddziałowi Towarzystwa Opieki nad Zabytkami (z siedzibą w Michniowcu).

I. 1993 – 1994 – Naprawy pokrycia dachowego.

I. 1999 - 2000 – Bieżące naprawy pokrycia dachowego.

I. 2009 - 2012 – Ogrózenie cerkwi, wymiana podłóg w nawie, wymiana części stolarek okiennych oraz naprawy konstrukcji i pokrycia dachowego kopuły nad nawą.

I. 2013 - 2018 – Remonty elewacji obejmujące m.in. wymianę szalunku, naprawę podmurówki, konstrukcji tamburu nad babińcem i nawą, wymianę pokrycia dachowego nad remontowanymi elementami, a także wykonanie instalacji odgromowej.

Cerkiew jest usytuowana w centrum wsi. Budowla drewniana, orientowana, trójdzielna, wzniesiona na planie zbliżonym krzyża greckiego, o nieco krótszych i zamkniętych trójbocznie ramionach poprzecznych; babińiec i nawa kwadratowe, prezbiterium zamknięte trójbocznie i flankowane prostokątnymi aneksami. Cerkiew nakryta dachem wielopółkolistym, z dominującymi nad nim trzema kopułami na wysokich, ośmiobocznych bębniach (środkowy nieznacznie wyższy). Kopuły oraz zakończenia ramion nawy poprzecznej wieńczą ślepe latarnie z cebulastymi hełmami zakończonymi krzyżami. Cerkiew wzniesiona w konstrukcji zrębowej, na kamiennej podmurówce. Dolne partie ścian zwęglowane z pozostawieniem krótkich ostatek; w wyższej partii ostatek wydatniejszy, tworzące rysie wspierające płatwie daszku okapowego obiegającego cerkiew. Powyżej daszku ściany oszalowane w układzie pionowym; gzymsy wieńczące i kordonowy z wycinanym fryzem arkadkowym. Dachy kryte blachą, daszek okapowy w przeważającej części gontem. Wnętrze jednoprzestrzenne; wyposażenie w większości niezachowane.

Cerkiew w Bystrem jest jedyną zachowaną budowlą z grupy bliźniaczych cerkwi trójkopułowych z pocz. XX w., istniejących dawniej na terenie obecnego woj. podkarpackiego. Wśród drewnianego budownictwa cerkiewnego pozostaje również jednym z nielicznych przykładów historyzmu oraz tzw. ukraińskiego stylu narodowego, nawiązującego do stylistyki cerkwi huculskich. Jest zabytkiem malowniczo wpisanym w krajobraz jako czytelna dominanta, niosąca jasny przekaz pełnionej funkcji, a także cennym dokumentem dziejów wsi Bystre oraz gminy Czarna.

Cerkiew została ujęta w wojewódzkiej ewidencji zabytków archeologicznych.

Nr obszaru AZP: 118-83

Nr stanowiska na obszarze AZP: 33

Nr stanowiska w miejscowości: 5

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Stan zachowania określa się w skali punktowej na 4 – dobry.

Obiekt wymaga bieżącej pielęgnacji oraz cyklicznych napraw. Rozważyć należy wykonanie systemu instalacji przeciwpożarowej.

10. Wykonanie karty (autor, data, podpis)

mgr Iwona Bartnik, mgr Hubert Kosiniec
29.12.2020 r.

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

*dotyczy zabytków nie wpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków

GEZ

KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO

3. Miejscowość

BYSTRE

1. Nazwa

**DZWONNICA
w zespole cerkwi filialnej greckokatolickiej
p.w. św. Michała Archanioła**

2. Czas powstania

1939 r.

7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

4. Adres/lokalizacja

**Bystre 14
38-710 Czarna**

Nr ewid. działki: 74/2; 75
obręb: Bystre

Współrzędne geograficzne:
N:49°18'58.72" E:22°43'25.10"

5. Przynależność administracyjna

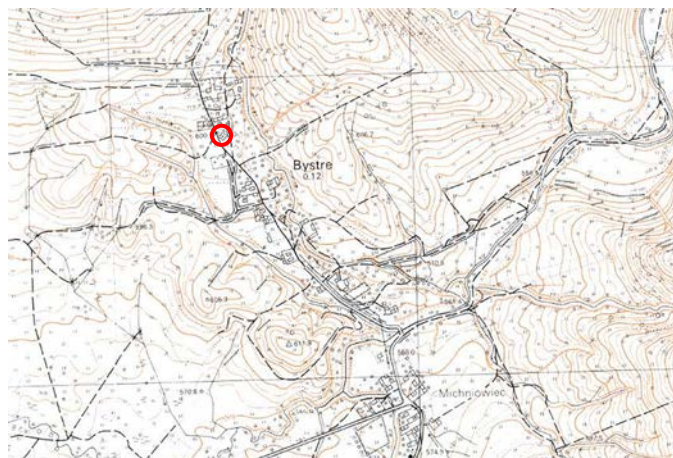
województwo podkarpackie

powiat bieszczadzki

gmina Czarna

6. Formy ochrony

Wpis do rejestru zabytków pod nr:
A-318 z 18.03.1970

2. Mapa topograficzna w skali 1:10000 (fragment)

1. Widok od północy.

8. Historia, opis i wartości

1939 r. – Wzniesienie obok cerkwi nowej, murowanej dzwonnicy.
1993 r. – Remont kapitalny dzwonnicy.

Dzwonnica, pełniąca również funkcję bramy prowadzącej do zespołu cerkiewnego, usytuowana jest na południe od świątyni, równolegle do babińca. Budowla wzniesiona na betonowym fundamencie, murowana z cegły; dolna kondygnacja otynkowana, górna pozostawiona w surowej cegle; pokrycie dachowe z blachy. Jest dzwonnica typu parawanowego, dwukondygnacyjną, trójarkadową o prześwitach zamkniętych półkoliście (arkady środkowe są szersze i wyższe od bocznych). Kondygnacja dolna mieści na osi bramę flankowaną dwiema furtami, przejścia zamykane są na listewkowe drzwiczki. Nad bramą w elewacji frontowej (płd.) znajduje się wklęsła płycina z datą budowy: 1939. Kondygnacja górna jest nieco węższa i ukształtowana schodkowo, w arkadach zawieszono były trzy dzwony (zachowane ślady po jarzmach). Gzymsy kordonowy i wieńczący schodkowe, ponad nimi mocno wysunięte okapy daszków; nad dolną kondygnacją czteropołaciowy, nad górną trój- i czteropołaciowy. Oś budowli podkreśla latarnia z półkoliście zamkniętym prześwitem pośrodku, nakryta ostrosłupowym hełmem z makowicą zakończoną krzyżem.

Dzwonnica stanowi istotny element zabytkowego zespołu cerkiewnego, prezentujący się efektownie w krajobrazie miejscowości. Pozostaje obiektem o dużej wartości historycznej, artystycznej i naukowej, będąc dokumentem dziejów wsi Bystre oraz gminy Czarna.

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Stan zachowania określa się w skali punktowej na 4 – dobry.

Obiekt wymaga bieżącej pielęgnacji oraz cyklicznych napraw. Rozważyć należy przywrócenie dzwonnicy, co wpłynie na pełne odtworzenie funkcjonalnego znaczenia zabytku.

10. Wykonanie karty (autor, data, podpis)

mgr Iwona Bartnik, mgr Hubert Kosiniec
29.12.2020 r.

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

*dotyczy zabytków nie wpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków

GEZ

KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO

3. Miejscowość

BYSTRE

1. Nazwa

**KRZYŻ PRZYDROŻNY KAMIENNY
w zespole cerkwi filialnej greckokatolickiej
p.w. św. Michała Archanioła**

2. Czas powstania

ok. 1929 r.

7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

4. Adres/lokalizacja

**Bystre 14
38-710 Czarna**

Nr ewid. działki: 74/2
obręb: Bystre

Współrzędne geograficzne:
N: 49°18'58.5" E: 22°43'25.0"

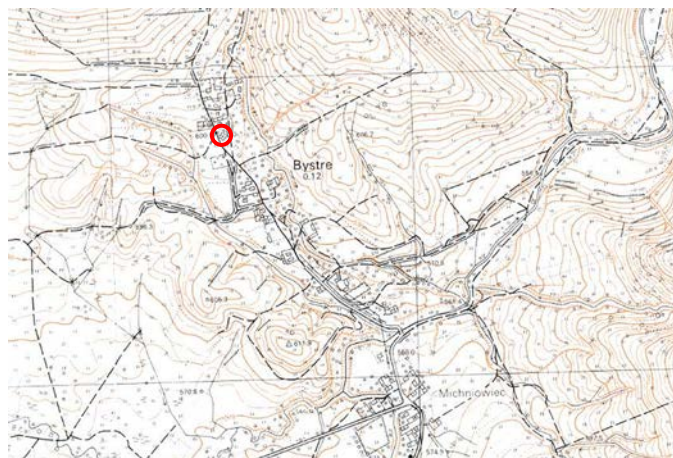
5. Przynależność administracyjna

województwo podkarpackie

powiat bieszczadzki

gmina Czarna

6. Formy ochrony

2. Mapa topograficzna w skali 1:10000 (fragment)

1. Widok od zachodu.

8. Historia, opis i wartości

1 ćw. XX w. – wystawienie kamiennego krzyża przydrożnego, pierwotnie usytuowanego w północnej części miejscowości (po wschodniej stronie drogi, w pobliżu obecnej posesji nr 15A, ok. 60 m na płn. od cerkwi).

2018 r. – przestawienie krzyża w obecne miejsce spowodowane planowanym remontem drogi.

Krzyż usytuowany jest w pobliżu cerkwi, po wschodniej stronie drogi biegnącej przez wieś. Wykonany został z ustawionych na sobie bloków piaskowca, dawniej bielony (zapewne wtórnie, zachowane pozostałości warstwy malarskiej). Na dwustopniowej, szerokiej podstawie o sfazowanych górnych krawędziach wznosi się wysoki, dwukondygnacyjny postument (górną część nieco węższą i niższą). Obydwa bloki postumentu mają cokoly o ściętych skośnie górnych brzegach i prostopadłościennie trzony, zwieńczone profilowanymi głowicami. Trzon bloku dolnego jest gładko opracowany, na górnym mieści się od frontu wklęsła płycina zamknięta łukiem nadwieszonym, z płaskorzeźbionym popiersiem Matki Boskiej z Dzieciątkiem. W zwieńczeniu znajduje się krzyż w typie łacińskim, o trójlistnie zakończonych ramionach, umieszczony na profilowanym cokoliku; na przecięciu ramion rozpięta jest płaskorzeźbiona postać ukrzyżowanego Chrystusa, wykonana w stylistyce ludowej.

Kamienny krzyż przydrożny wchodzący obecnie w skład zabytkowego zespołu cerkiewnego w Bystrem należy do zabytków charakterystycznych dla krajobrazu kulturowego gminy Czarna. Jest to obiekt o dużej wartości historycznej i naukowej, stanowiący cenne świadectwo dawnej kultury religijnej regionu, ważne dla zachowania lokalnej tożsamości kulturowej.

Krzyż został ujęty w wojewódzkiej ewidencji zabytków archeologicznych.

Nr obszaru AZP: 118-83

Nr stanowiska na obszarze AZP: 32

Nr stanowiska w miejscowości: 4

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Stan zachowania określa się w skali punktowej na 3 – dostateczny.

Kamień silnie zawilgocony, w górnych partiach osłabiony, rozwarstwiający i osypujący się; widoczne głębokie spękania i liczne ubytki (głównie od strony wschodniej), a także ślady prowizorycznych napraw. Wtórna powłoka malarska złuszcza się. Krzyż wymaga przeprowadzenia prac konserwatorskich w pełnym zakresie. Niezbędne jest wyznaczenie zakresu ochrony konserwatorskiej obiektu w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

10. Wykonanie karty (autor, data, podpis)

mgr Iwona Bartnik, mgr Hubert Kosiniec
29.12.2020 r.

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

*dotyczy zabytków nie wpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków

GEZ

KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO

3. Miejscowość

BYSTRE

1. Nazwa

CMENTARZ GRECKOKATOLICKI

2. Czas powstania

XVII – XIX w.

7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

4. Adres/lokalizacja

cmentarz usytuowany ok. 70 m na południe od cerkwi, po zachodniej stronie drogi

Nr ewid. działki: 52
obręb: Bystre

Współrzędne geograficzne:
N:49°18'56.38" E:22°43'24.69"

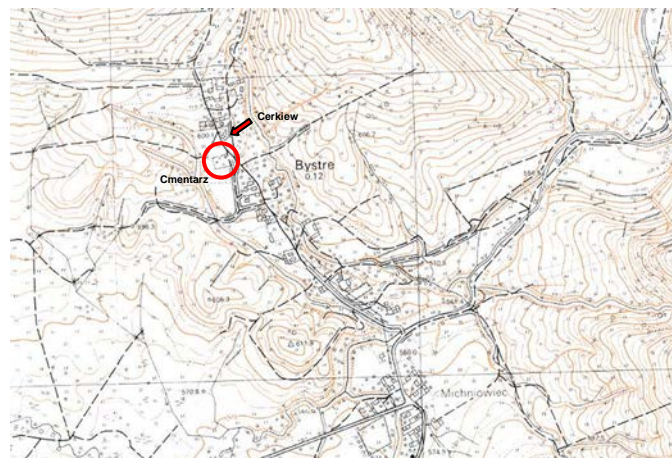
5. Przynależność administracyjna

województwo podkarpackie

powiat bieszczadzki

gmina Czarna

6. Formy ochrony

2. Mapa topograficzna w skali 1:10000 (fragment)

1. Widok od płn. – wsch.

8. Historia, opis i wartości

XVII w. – Budowa cerkwi w Bystrem, prawdopodobne założenie cmentarza.
1987 r. – Remont cmentarza przeprowadzony w ramach akcji „Nadsanie”, prowadzonej przez Stanisława Krycińskiego.
po 2000 r. – Wybielenie części nagrobków.
2008 r. – Prace zabezpieczające i porządkowe na cmentarzu.
2009 r. – Renowacja krzyży cmentarnych w ramach projektu „Rewitalizacja krajobrazu kulturowego wsi Bystre”.

Cmentarz (ob. nieczynny) założony jest na prostokątnej działce o powierzchni ok. 20 a, w otoczeniu starodrzewu; dawniej ogrodzony był drewnianym płotem. Na terenie nekropolii zachowało się 13 zabytkowych nagrobków, wykonanych w większości z piaskowca; część z nich zwieńczona jest żeliwnymi krzyżami.

Dawny cmentarz greckokatolicki jest ważnym elementem układu przestrzennego miejscowości oraz charakterystycznym składnikiem jej krajobrazu kulturowego, podkreślającym odrębność i wyjątkowość miejsca. Pozostaje obiektem o dużej wartości historycznej, artystycznej i naukowej, będąc dokumentem dziejów wsi Bystre oraz gminy Czarna.

Cmentarz został ujęty w wojewódzkiej ewidencji zabytków archeologicznych.
Nr obszaru AZP: 118-83
Nr stanowiska na obszarze AZP: 35
Nr stanowiska w miejscowości: 7

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Stan zachowania określa się w skali punktowej na 4 – dobry.

Historyczny układ cmentarza nieczytelny; starodrzew oraz zachowane nagrobki wymagają bieżącej pielęgnacji. Rozważyć należy odtworzenie ogrodzenia. Niezbędne jest wyznaczenie zakresu ochrony konserwatorskiej obiektu w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

10. Wykonanie karty (autor, data, podpis)

mgr Iwona Bartnik, mgr Hubert Kosiniec
29.12.2020 r.

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

*dotyczy zabytków nie wpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków

GEZ

KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO

3. Miejscowość

BYSTRE

1. Nazwa

**SPICHLERZ
w zagrodzie nr 9**

2. Czas powstania

1913 r.

7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

4. Adres/lokalizacja

Bystre 9
38-710 Czarna

Nr ewid. działki: 212/1
obręb: Bystre

Współrzędne geograficzne:
N: 49°18'50.0" E: 22°43'31.9"

5. Przynależność administracyjna

województwo podkarpackie

powiat bieszczadzki

gmina Czarna

6. Formy ochrony

2. Mapa topograficzna w skali 1:10000 (fragment)

1. Widok od zachodu.

8. Historia, opis i wartości

1913 r. – Budowa spichlerza w zagrodzie nr 9.
1 ćw. XX w. - I. 20. XXI w. – naprawy i remonty bieżące.

Spichlerz jest usytuowany od frontu posesji, szczytowo do drogi; na południe od drewnianej chyży z częścią inwentarską, pochodzącej przypuszczalnie z przełomu XIX/XX w.

Wybudowany na planie prostokąta, jednokondygnacyjny, podpiwniczony, kryty wysokim dachem dwuspadowym o mocno wysuniętym okapie. Budynek wzniesiony w konstrukcji zrębowej, na niskiej, kamiennej podmurówce; ściany zwęglowane na obłap z osłatkami; dach kryty gontem. Ściany piwniczki murowane z kamienia. Front spichlerza z wejściem głównym zwrócony jest ku północy (w stronę chałupy). Na nadprożu drzwi wejściowych znajduje się wycięty dłutem krzyż prawosławny z datą budowy 1913. Zejście do piwniczki jest usytuowane od strony szczytowej zachodniej, poniżej poziomu gruntu, z frontową ścianką częściowo otynkowaną.

Spichlerz wchodzący w skład zagrody nr 9 należy do ostatnich zachowanych na terenie gminy przykładów tradycyjnej, drewnianej zabudowy gospodarczej z pocz. XX w. Jest obiektem o dużej wartości historycznej i naukowej jako dokument kultury materialnej wsi Bystre oraz gminy Czarna.

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Stan zachowania określa się w skali punktowej na 3 – dostateczny.

Obiekt nieużytkowany, niezabezpieczony przed dostępem osób postronnych, zagrożony dewastacją/zniszczeniem (gospodarstwo jest niezamieszkałe). Wymaga bieżącej pielęgnacji oraz cyklicznych napraw. Rozważyć należy zabezpieczenie budynku w porozumieniu z właścicielem posesji. Niezbędne jest wyznaczenie zakresu ochrony konserwatorskiej obiektu w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

10. Wykonanie karty (autor, data, podpis)

mgr Iwona Bartnik, mgr Hubert Kosiniec
29.12.2020 r.

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

*dotyczy zabytków nie wpisanych do rejestru zabytków i niewiązanych do wojewódzkiej ewidencji zabytków

GEZ

KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO

3. Miejscowość

BYSTRE

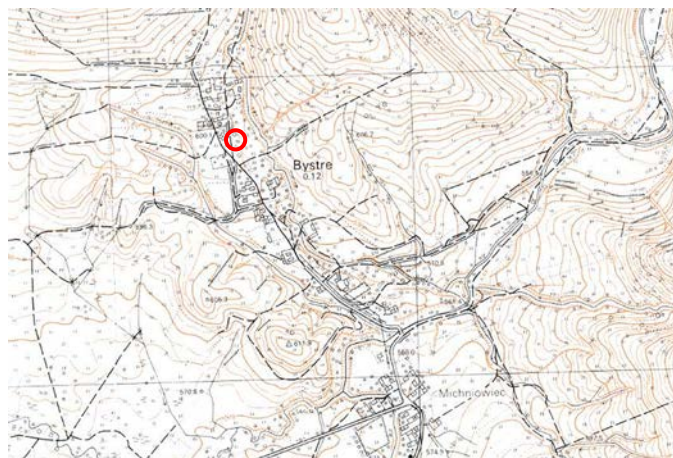
1. Nazwa

COKÓŁ KRZYŻA PRZYDROŻNEGO

2. Czas powstania

1 ćw. XX w.
(1922 r.?)

7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

2. Mapa topograficzna w skali 1:10000 (fragment)

4. Adres/lokalizacja

Bystre 13A
38-710 Czarna

Nr ewid. działki: 342
obręb: Bystre

Współrzędne geograficzne:
N: 49°18'58.3" E: 22°43'27.2"

5. Przynależność administracyjna

województwo podkarpackie

powiat bieszczadzki

gmina Czarna

6. Formy ochrony

1. Widok od zachodu.

8. Historia, opis i wartości

1 ćw. XX w. – Wystawienie krzyża przydrożnego w północnej części wsi (pierwotna lokalizacja nierozpoznana).

1 ćw. XX w. - 2020 r. – Zniszczenie obiektu, a następnie jego rekonstrukcja metodą anastylozy, zrealizowana w bliżej nieokreślonych okolicznościach (zapewne w trakcie jednej z szerszej zakrojonych akcji prac konserwatorskich zrealizowanych w l. 1987 - 2009, obejmujących krzyże przydrożne we wsi Bystre).

Relikty przydrożnego krzyża znajdują się w obrębie posesji nr 13A, nieopodal rozwidlenia dróg ok. 60 m na płd.-wsch. od cerkwi.

Obiekt w formie prostopadłościennego trzonu o kształcie nawiązującym do aediculi, ustawionej na niskiej podstawie. Wykonany z bloków piaskowca spojonych wtórnie zaprawą cementową (?). Podstawa o ściankach zdobionych prostokątnymi płycinami, w górnej partii ukształtowana w kopertowy spływ. Trzon na profilowanym cokoliku, z wykutą od frontu inskrypcją pisaną cyrylicą; treść zatarta, nieczytelna, w dolnym wersie data (1922?). Powyżej znajduje się półkolistą zamkniętą niszą obwiedziona stylizowanym ornamentem roślinnym, z umieszczoną pośrodku płaskorzeźbioną figurą nierozpoznanej świętej/świętego. W prawym górnym narożniku zachowane są pozostałości zwieńczenia z profilowanym gzymsem; na ściankach bocznych czytelne zarysy płycin.

Dawna dekoracja kamieniarska jest możliwa do odczytania w oparciu o analogiczne obiekty zachowane w okolicy (np. w Michniowcu czy na cmentarzu w Bystrem). Ścianki wieńczył pierwotnie profilowany gzymś wyłamujący się na osi w kształt naczółka o obrysie łuku nadwieszonoego; zdobionego płaskorzeźbionym motywem krzyża/rozety wpisanej w okrąg. Całość tworzyła daszek stanowiący podstawę dla żeliwnego krzyża.

Pozostałości kamiennego krzyża są jednym z nielicznych tego typu zabytków zachowanych na terenie gminy. Jest to obiekt charakterystyczny dla tutejszego krajobrazu, o znacznej wartości historycznej i naukowej. Stanowi cenne świadectwo dawnej kultury religijnej regionu, ważne dla zachowania lokalnej tożsamości kulturowej.

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Stan zachowania określa się w skali punktowej na 3 – dostateczny.

Kamień zawilgocony, miejscami wypłukany; przebarwiony, pokryty zanieczyszczeniami pochodzenia atmosferycznego. Miejscami widoczne ogniska porażenia mikrobiologicznego. Cokół wymaga przeprowadzenia prac zabezpieczających (o zakresie obejmującym m.in. oczyszczenie i dezynfekcję). Niezbędne jest wyznaczenie zakresu ochrony konserwatorskiej obiektu w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

10. Wykonanie karty (autor, data, podpis)

mgr Iwona Bartnik, mgr Hubert Kosiniec
29.12.2020 r.

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

*dotyczy zabytków nie wpisanych do rejestru zabytków i niewiązanych do wojewódzkiej ewidencji zabytków

GEZ

KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO

3. Miejscowość

BYSTRE

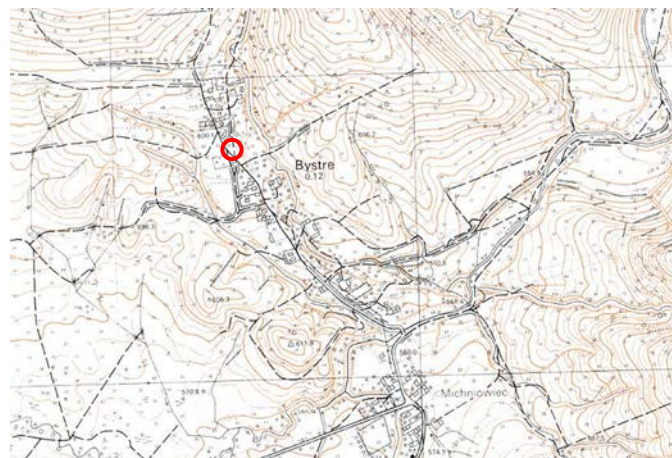
1. Nazwa

KRZYŻ PRZYDROŻNY

2. Czas powstania

1 ćw. XX w.

7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

2. Mapa topograficzna w skali 1:10000 (fragment)

4. Adres/lokalizacja

przy rozwidleniu dróg w pobliżu cerkwi,
nieopodal posesji Bystre nr 13A i 14
38-710 Czarna

Nr ewid. działki: 331
obręb: Bystre

Współrzędne geograficzne:
N: 49°18'57.9" E: 22°43'26.5"

5. Przynależność administracyjna

województwo podkarpackie

powiat bieszczadzki

gmina Czarna

6. Formy ochrony

1. Widok od zachodu.

8. Historia, opis i wartości

1 ćw. XX w. – Wystawienie krzyża przydrożnego przy rozwidleniu dróg w północnej części wsi.

I. 1987 - 2009 – Prace remontowe zrealizowane w trakcie jednej z szerzej zakrojonych akcji prac konserwatorskich, obejmujących krzyże przydrożne we wsi Bystre.

Obiekt zlokalizowany jest przy rozwidleniu dróg, ok. 50 m na południe od cerkwi.

Krzyż osadzony na wysokim postumencie o dwustopniowej podstawie. Podstawa i postument kamienne, wykonane z ustawionych na sobie bloków piaskowca (częściowo pokrytych wtórną pobiałą). Krzyż metalowy, odlewany (żeliwny?), pokryty zabezpieczającą powłoką malarską w kolorze złotym (wtórną). Ścianki górnego stopnia podstawy zdobią od frontu i po bokach prostokątne płyciny. Postument na profilowanym cokoliku; ścianka frontowa oraz ścianki boczne trzonu dekorowane wklęsłymi płycinami zamkniętymi łukiem nadwieszonym; ponad nimi mniejsze, koliste płyciny; ścianka tylna gładko opracowana. W zwieńczeniu profilowany gzyms, wyłamujący się pośrodku ścianek w kształt półkolistego naczółka, ujętego dwiema stylizowanymi wolutami. Na szczycie umieszczony krzyż w typie łacińskim, o trójlistnie zakończonych ramionach, dekorowanych akantową wicią. Na przecięciu ramion zawieszona figurka ukrzyżowanego Chrystusa, powyżej przymocowana tabliczka titulus crucis w kształcie rozpostartego zwoju.

Przydrożny krzyż jest jednym z nielicznych tego typu zabytków zachowanych na terenie gminy. Jest to obiekt charakterystyczny dla tutejszego krajobrazu, o znacznej wartości historycznej i naukowej. Stanowi cenne świadectwo dawnej kultury religijnej regionu, ważne dla zachowania lokalnej tożsamości kulturowej.

Krzyż został ujęty w wojewódzkiej ewidencji zabytków archeologicznych.

Nr obszaru AZP: 118-83

Nr stanowiska na obszarze AZP: 26

Nr stanowiska w miejscowości: 3

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Stan zachowania określa się w skali punktowej na 3 – dostateczny.

Kamień w dolnych partiach zawilgocony, z drobnymi ubytkami; przebarwiony, pokryty zanieczyszczeniami pochodzenia atmosferycznego oraz warstwą glonów i porostów. Na wtórnej pobiale widoczne zacieki. Krzyż wymaga przeprowadzenia prac zabezpieczających (o zakresie obejmującym m.in. oczyszczenie – w tym również usunięcie wtórnej warstwy malarskiej, oraz dezynfekcję). Niezbędne jest wyznaczenie zakresu ochrony konserwatorskiej obiektu w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

10. Wykonanie karty (autor, data, podpis)

mgr Iwona Bartnik, mgr Hubert Kosiniec
29.12.2020 r.

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

*dotyczy zabytków nie wpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków

GEZ

KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO

3. Miejscowość

CZARNA DOLNA

1. Nazwa

CMENTARZ GRECKOKATOLICKI

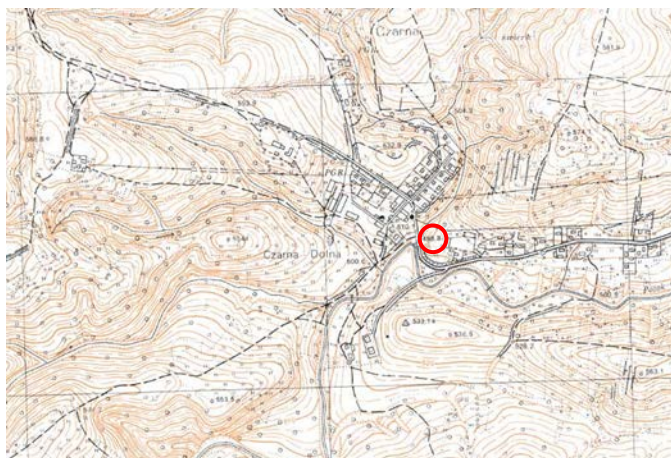
2. Czas powstania

k. XVIII w.

7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

1. Widok od północy.

2. Mapa topograficzna w skali 1:10000 (fragment)

4. Adres/lokalizacja

cmentarz usytuowany w zachodniej części miejscowości, po północnej stronie drogi, w pobliżu posesji Czarna Dolna 55 38-710 Czarna

Nr ewid. działki: 17
obręb: Czarna Dolna

Współrzędne geograficzne:
N: 49°19'57.3" E: 22°36'49.5"

5. Przynależność administracyjna

województwo podkarpackie

powiat bieszczadzki

gmina Czarna

6. Formy ochrony

8. Historia, opis i wartości

k. XVIII w. – Budowa cerkwi p.w. św. Wielkiego Męczennika Dymitra w Czarnej Dolnej, prawdopodobne założenie cmentarza.

l. 1951 - 1974/76 – Stopniowa dewastacja cerkwi, która zawaliła się w połowie l. 70. XX w.

2 poł. XX w. – Zaniedbany cmentarz pozostawał nieużytkowany.

po 2000 r. – Prace zabezpieczające i porządkowe na cmentarzu.

Cmentarz (ob. nieczynny) jest położony na wzniesieniu opadającym w stronę południową, w kierunku drogi biegnącej przez wieś. Zajmuje powierzchnię ok. 50 ar; pośrodku wzniesienia okolonego starodrzewem rysują się pozostałości podmurówki nieistniejącej cerkwi, wokół usytuowanych jest kilka luźno rozsianych krzyży i nagrobków. Teren ogrodzony drewnianym płotem, od strony wejścia została ustawiona tablica informacyjna z krótkim rysem historycznym.

Cmentarz greckokatolicki w Czarnej Dolnej jest obiektem o dużej wartości historycznej i naukowej. Stanowi cenne świadectwo dawnej kultury religijnej regionu, ważne dla zachowania lokalnej tożsamości kulturowej. Jest również istotnym elementem układu przestrzennego miejscowości, wpisanym w jej krajobraz kulturowy i podkreślającym odrębność oraz wyjątkowość miejsca.

Cerkwisko i obszar cmentarza zostały ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków archeologicznych.

Nr obszaru AZP: 118-82

Nr stanowiska na obszarze AZP: 11

Nr stanowiska w miejscowości: 1

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Stan zachowania określa się w skali punktowej na 2 – zły.

Historyczny układ cmentarza nieczytelny; zabytkowe nagrobki nie zachowały się; na dawnym cmentarzu przycerkiewnym znajduje się stalowy krzyż, pochodzący ze zwieńczenia kopuły zawalonej świątyni. Teren nekropolii wymaga bieżących prac porządkowych i pielęgnacyjnych. Niezbędne jest wyznaczenie zakresu ochrony konserwatorskiej obiektu w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

10. Wykonanie karty (autor, data, podpis)

mgr Iwona Bartnik, mgr Hubert Kosiniec
29.12.2020 r.

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

*dotyczy zabytków nie wpisanych do rejestru zabytków i niewiązanych do wojewódzkiej ewidencji zabytków

GEZ

KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO

3. Miejscowość

CZARNA DOLNA

1. Nazwa

**KAPLICA RZYMSKOKATOLICKA
P.W. NARODZENIA NAJŚWIĘTSZEJ MARII PANNY
ob. kościół filialny**

2. Czas powstania

ok. 1895 r.

7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

4. Adres/lokalizacja

**Czarna Dolna 41
38-710 Czarna**

Nr ewid. działki: 300
obręb: Czarna Dolna

Współrzędne geograficzne:
N: 49°19'59.2" E: 22°37'36.7"

5. Przynależność administracyjna

województwo podkarpackie

powiat bieszczadzki

gmina Czarna

6. Formy ochrony

1. Widok od ptn. – zach.

2. Mapa topograficzna w skali 1:25000 (fragment)

8. Historia, opis i wartości

ok. 1895 r. – Wzniesienie kaplicy na gruncie ofiarowanym przez Józefa Bodziucha, ze składek miejscowej ludności wyznania rzymskokatolickiego.

1907 r. – Konsekracja kaplicy „publicznej” w Czarnej.

przed 1939 r. – Kaplica podlegała parafii rzymskokatolickiej w Polanie.

I. 1944 - 1951 – Wieś znajdowała się w granicach ZSRR; kaplica była opuszczona i nieużytkowana.

1951 r. – Wysiedlenie dawnych mieszkańców i wywiezienie ich na tereny ZSRR; zasiedlenie wsi ludnością pochodzącą przeważnie z okolic Krystynopola; przywrócenie kaplicy do kultu (odtąd podlegała ona parafii w Czarnej Górnej).

1975 r. – Remont kapitalny i rozbudowa kaplicy.

po 1978 r. – Nadbudowa dzwonnicy nad kruchtą.

Kaplica usytuowana w centrum wsi, po południowej stronie drogi, na działce ogrodzonej sztachetowym płotem. Budowla drewniana, orientowana; dwudzielna, złożona z prostokątnej nawy oraz krótkiego, nieco węższego prezbiterium zamkniętego trójbocznie, z przylegającą od południa kwadratową zakrystią. Nawę poprzedza od zachodu dzwonnica na planie kwadratu, z przedsionkiem w przyziemiu. Prezbiterium i nawa nakryte wspólnym dachem wielopłociowym; pośrodku kalenicy znajduje się ośmioboczna sygnaturka zwieńczona ostrosłupowym hełmem zakończonym krzyżem. Zakrystia nakryta dachem pulpitowym, dzwonnica – strzelistym, zakończonym krzyżem hełmem, o połaciach bocznych opadających do poziomu gruntu. Nawa i prezbiterium wzniesione w konstrukcji zrębowej, przedsionek i dzwonnica o konstrukcji słupowej; całość posadowiona na betonowo-ceglanej podmurówce. Elewacje oszalowane deskami w układzie pionowym; pokrycie dachowe z blachy. Wnętrze jednoprzestrzenne; ściany, stropy i chór muzyczny pokryte w całości boazerią układaną w romby i kwadraty (I. 70. XX w.). Na wyposażenie składają się ołtarz główny pochodzący ze zniszczonej cerkwi greckokatolickiej (XIX w.?) oraz współczesne utensylia i meble (4 ćw. XX w. i późniejsze).

Kaplica w Czarnej Dolnej jest zabytkiem o dużej wartości historycznej, artystycznej i naukowej, jako jedyny zachowany na terenie gminy przykład niewielkiej, drewnianej budowli sakralnej z pocz. XX w., wzniesionej staraniem społeczności rzymskokatolickiej. Jest również obiektem wpisanym malowniczo w panoramę wsi, stanowiąc charakterystyczny element układu przestrzennego miejscowości.

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Stan zachowania określa się w skali punktowej na 4 – dobry.

Kaplica wymaga bieżącej pielęgnacji oraz cyklicznych napraw. Rozważyć należy wykonanie systemu instalacji przeciwpożarowej. Niezbędne jest wyznaczenie zakresu ochrony konserwatorskiej obiektu w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

10. Wykonanie karty (autor, data, podpis)

mgr Iwona Bartnik, mgr Hubert Kosiniec
29.12.2020 r.

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

*dotyczy zabytków nie wpisanych do rejestru zabytków i niewiązanych do wojewódzkiej ewidencji zabytków

GEZ

KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO

3. Miejscowość

CZARNA DOLNA

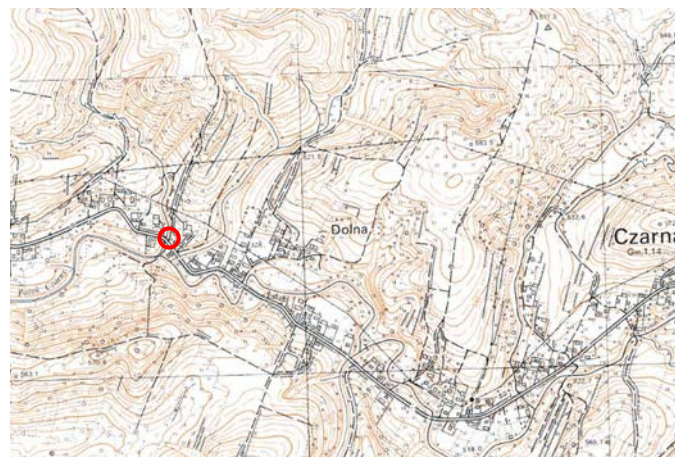
1. Nazwa

KRZYŻ PRZYDROŻNY

2. Czas powstania

ok. 1923 r.

7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

2. Mapa topograficzna w skali 1:10000 (fragment)

4. Adres/lokalizacja

krzyż usytuowany naprzeciw posesji
Czarna Dolna 35
38-710 Czarna

Nr ewid. działki: 79
obręb: Czarna Dolna

Współrzędne geograficzne:
N: 49°19'57.5" E: 22°37'48.6"

5. Przynależność administracyjna

województwo podkarpackie

powiat bieszczadzki

gmina Czarna

6. Formy ochrony

1. Widok od południa.

8. Historia, opis i wartości

1 ćw. XX w. – Wystawienie krzyża przydrożnego w zachodniej części wsi.
2 ćw. XX w. - l. 20. XXI w. – Bieżące remonty i naprawy, w tym m.in. odtworzenie daszku nad krzyżem.

Krzyż metalowy z daszkiem na wysokim, kamiennym postumencie, zlokalizowany jest po północnej stronie drogi, przy rozwidleniu z drogą gruntową; naprzeciw zabudowań posesji nr 35.

Postument oraz jego niska, prostopadłościenna podstawa wykonane zostały z ustawionych na sobie bloków piaskowca, pokrytych wtórną powłoką malarską (podstawa i zwieńczenie postumentu malowane na czerwono, trzon w kolorze białym). Trzon postumentu na profilowanym cokoliku; ściankę frontową oraz boczne trzonu zdobią prostokątne płyciny, ścianka tylna gładko opracowana. W zwieńczeniu profilowany gzyms, wyłamujący się pośrodku ścianek w kształt półkolistych naczółków, których podkreślają płaskorzeźbione, uproszczone palmetki. Na szczycie osadzony jest krzyż łaćski w typie „drzewa życia”, wykonany w technice żeliwnego odlewu, z zawieszoną na przecięciu ramion figurką ukrzyżowanego Chrystusa. Całość jest osłonięta półokrągłym wygiętym daszkiem, uformowanym z pasa blachy i wykończonym ząbkowaną kryzą. Daszek wieńczy niewielki, wycięty z blachy krzyż z promienistą glorią. Elementy metalowe pokryte są zabezpieczającą powłoką malarską w kolorze srebrnym (wtórną).

Przydrożny krzyż z daszkiem jest jedynym tego typu zabytkiem zachowanym na terenie gminy. Jest to obiekt charakterystyczny dla tutejszego krajobrazu, o dużej wartości historycznej i naukowej. Stanowi cenne świadectwo dawnej kultury religijnej regionu, ważne dla zachowania lokalnej tożsamości kulturowej.

Krzyż został ujęty w wojewódzkiej ewidencji zabytków archeologicznych.

Nr obszaru AZP: 118-82

Nr stanowiska na obszarze AZP: 16

Nr stanowiska w miejscowości: 6

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Stan zachowania określa się w skali punktowej na 3 – dostateczny.

Kamień pokryty grubą powłoką malarską; w dolnych partiach zawilgocony i lokalnie pokryty zanieczyszczeniami pochodzenia atmosferycznego, w zagłębieniach również porostami. Oryginalna forma dekoracji rzeźbiarskiej oraz kamieniarskie faktury zniekształcone w wyniku nieprofesjonalnie wykonanych napraw. Na konstrukcji daszku widoczne ślady korozji. Krzyż wymaga przeprowadzenia prac zabezpieczających (o zakresie obejmującym m.in. oczyszczenie – w tym również usunięcie wtórnej warstwy malarskiej, oraz dezynfekcję). Niezbędne jest wyznaczenie zakresu ochrony konserwatorskiej obiektu w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

10. Wykonanie karty (autor, data, podpis)

mgr Iwona Bartnik, mgr Hubert Kosiniec
29.12.2020 r.

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

*dotyczy zabytków nie wpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków

GEZ

KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO

3. Miejscowość

CZARNA DOLNA

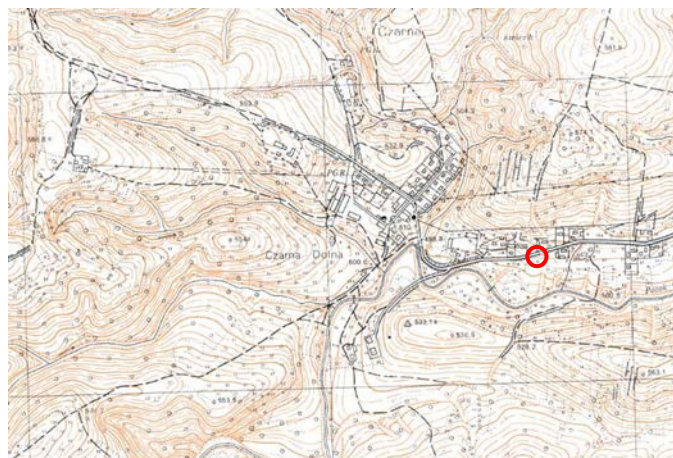
1. Nazwa

KRZYŻ PRZYDROŻNY

2. Czas powstania

1 ćw. XX w.; krzyż l. 70. XX w.

7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

2. Mapa topograficzna w skali 1:10000 (fragment)

4. Adres/lokalizacja

krzyż zlokalizowany ok. 70 m na pld.-
wsch. od posesji Czarna Dolna 52
38-710 Czarna

Nr ewid. działki: 79
obręb: Czarna Dolna

Współrzędne geograficzne:
N: 49°19'56.5" E: 22°37'06.3"

5. Przynależność administracyjna

województwo podkarpackie

powiat bieszczadzki

gmina Czarna

6. Formy ochrony

1. Widok od północy.

8. Historia, opis i wartości

1 ćw. XX w. – Wystawienie krzyża przydrożnego w zachodniej części wsi.
2 ćw. XX w. - l. 20. XXI w. – Bieżące remonty i naprawy, w tym m.in. osadzenie na cokole nowego krzyża.

Krzyż metalowy na wysokim, kamiennym cokole zlokalizowany jest w zachodniej części miejscowości, po południowej stronie drogi, ok. 70 m na płd.-zach. od zabudowań posesji nr 52.

Cokół trójstopniowy z płytową podstawą, wykonany z ustawionych na sobie bloków piaskowca, pokrytych powłoką malarską w kolorze białym (wtórny). Niższe stopnie cokołu o sfazowanych górnych krawędziach. Ścianka frontowa oraz ścianki boczne trzonu dekorowane wklęsłymi płycinami zamkniętymi półkoliście, ścianka tylna gładko opracowana; w zwieńczeniu rodzaj wklęsłorzeźbionego fryzu z motywem odwróconej arkadki. Trzon nakrywa masywna plinta ukształtowana z kopertowym spadkiem, z wklęsłymi, półkolistymi wnękami podkreślającymi osie bocznych ścianek. Na jej szczycie osadzony jest krzyż w typie łacińskim o skośnie zakończonych ramionach, wykonany ze spawanych rur (wtórny), z glorią z rozchodzącymi się promieniście prętów, pokryty zabezpieczającą powłoką malarską w kolorze srebrnym. Na krzyżu zawieszona jest figurka ukrzyżowanego Chrystusa.

Przydrożny krzyż jest jednym z nielicznych tego typu zabytków zachowanych na terenie gminy. Jest to obiekt charakterystyczny dla tutejszego krajobrazu, o znacznej wartości historycznej i naukowej. Stanowi cenne świadectwo dawnej kultury religijnej regionu, ważne dla zachowania lokalnej tożsamości kulturowej.

Krzyż został ujęty w wojewódzkiej ewidencji zabytków archeologicznych.
Nr obszaru AZP: 118-82
Nr stanowiska na obszarze AZP: 12
Nr stanowiska w miejscowości: 2

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Stan zachowania określa się w skali punktowej na 3 – dostateczny.

Najprawdopodobniej obecny krzyż jest elementem wtórnym, wykonanym przez mieszkańców posesji 53 i 54 w l. 70. XX w., wstawionym w miejsce pierwotnego, żeliwnego.

Kamienny cokół zawilgocony, z licznymi ubytkami i spękaniem; pokryty zaciekami oraz zanieczyszczeniami pochodzenia atmosferycznego. Szczeliny pęknięć i zagłębienia ubytków porośnięte mchem. Oryginalna forma dekoracji rzeźbiarskiej oraz kamieniarskie faktury zniekształcone w wyniku nieprofesjonalnie wykonanych napraw. Na elementach metalowych widoczne ślady korozji. Obiekt wymaga przeprowadzenia prac zabezpieczających (o zakresie obejmującym m.in. oczyszczenie – w tym również usunięcie wtórnej warstwy malarskiej, dezynfekcję oraz uzupełnienie ubytków).

10. Wykonanie karty (autor, data, podpis)

mgr Iwona Bartnik, mgr Hubert Kosiniec
29.12.2020 r.

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

*dotyczy zabytków nie wpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków

GEZ

KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO

3. Miejscowość

CZARNA GÓRNA

1. Nazwa

**CERKIEW GRECKOKATOLICKA P.W. ŚW. DYMITRA
ob. kościół parafialny rzymskokatolicki
p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego**

2. Czas powstania

1834 r.

7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

4. Adres/lokalizacja

**Czarna Górna 110A
38-710 Czarna**

Nr ewid. działki: 127
obręb: Czarna Górna

Współrzędne geograficzne:
N: 49°19'35.0" E: 22°39'59.3"

5. Przynależność administracyjna

województwo podkarpackie

powiat bieszczadzki

gmina Czarna

6. Formy ochrony

Wpis do rejestru zabytków pod nr:
A-137 z 12.03.1969

1. Widok od pld. – zach.

2. Mapa topograficzna w skali 1:10000 (fragment)

8. Historia, opis i wartości

1834 r. – Wzniesienie nowej cerkwi we wsi Czarna. Wcześniejsze świątynie (co najmniej dwie) usytuowane były w innym miejscu (na pd.-zach. od istniejącej cerkwi, po przeciwnej stronie drogi prowadzącej do Czarnej Dolnej).

1882 r. – Wykonano nowe ikony do ikonostasu.

l. 1944-1951 – Wieś znajdowała się w granicach ZSRR, cerkiew była nieużytkowana i pozbawiona opieki.

1951 r. – Wysiedlenie dotychczasowych mieszkańców, zasiedlenie wsi ludnością pochodzącą z okolic Sokala i Krystynopola. Cerkiew została przejęta przez kościół rzymskokatolicki, pełniąc od tamtej pory funkcję kościoła parafialnego.

1967 r. – Prace remontowe przy świątyni.

l. 70. XX w. – Budowa słupowej dzwonnicy w pobliżu cerkwi.

l. 90. XX - 2006 r. – Remonty cerkwi.

Cerkiew zlokalizowana w centralnej części wsi, ok. 100 m na płn.-wsch. od drogi do Czarnej Dolnej. Położona na stoku wzniesienia opadającego w stronę południową, w otoczeniu starodrzewu. Na wschód od prezbiterium znajdują się relikty dawnego cmentarza przycerkiewnego, od strony zachodniej jest usytuowana drewniana dzwonnica. Teren położony na płn.-wsch. od cerkwi zajmuje nowy cmentarz. Budowla drewniana, orientowana; trójdzielna, złożona z czworobocznego prezbiterium flankowanego dwoma aneksami zakrytymi, szerszej od prezbiterium, prostokątnej nawy oraz kwadratowego babińca. Babiniec poprzedza kolumnowy portyk o sześciu podporach, ustawiony na tarasie wyrównującym spadek terenu; na taras prowadzą jednobiegowe schody. Świątynia o zwartej, bryle; babiniec i nawa nakryte dachami dwuspadowymi; prezbiterium – dachem trójpołaciowym, aneksy – dachami pulpitowymi. Dach nawy nieco wyższy od pozostałych, na kalenicy umieszczona ośmioboczna sygnaturka, zwieńczona cebulastym hełmem zakończonym ślepą latarnią. Cerkiew wybudowana w konstrukcji zrębowej, posadowiona na kamiennej podmurówce (miejscami betonowo-ceglanej). Elewacje oszalowane deskami w układzie pionowym, o stykach przykrytych listwami. Pokrycie dachowe z blachy (pierwotnie z gontu). Taras, schody i cokoły kolumn kamienne. Wnętrze jednoprzestrzenne, nakryte stropami płaskimi; przy zachodniej ścianie babiniec nadwieszony chór muzyczny. Zachowały się zabytkowe stolarki drzwiowe dekoracyjnie opierane deskami (drzwi wejściowe od frontu oraz drzwi do zakrystii). We wnętrzu zachowała się też część pierwotnego wyposażenia cerkwi (m.in. ikonostas oraz połączone z nim dawniej dwa ołtarze boczne); pozostałe elementy uległy rozproszeniu (niektóre znajdują się w Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku). Pozostałe zabytki ruchome nie stanowią spójnego zespołu, zostały przeniesione m.in. z cerkwi w Michniowcu i Lipiu oraz kościoła w Warężu.

Cerkiew w Czarnej Górnej jest rzadkim przykładem zastosowania form zaczerpniętych z architektury klasycystycznej w drewnianej świątyni obrządku greckokatolickiego. Jest budowlą malowniczo wpisaną w panoramę miejscowości jako czytelna dominanta, niosąca jasny przekaz pełnionej funkcji. Stanowi również ważne świadectwo dawnej kultury religijnej regionu, istotne dla zachowania lokalnej tożsamości kulturowej.

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Stan zachowania określa się w skali punktowej na 4 – dobry.

Obiekt wymaga bieżącej pielęgnacji oraz cyklicznych napraw. Rozważyć należy wykonanie systemu instalacji przeciwpożarowej.

10. Wykonanie karty (autor, data, podpis)

mgr Iwona Bartnik, mgr Hubert Kosiniec
29.12.2020 r.

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

*dotyczy zabytków nie wpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków

GEZ

KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO

3. Miejscowość

CZARNA GÓRNA

1. Nazwa

**CMENTARZ GRECKOKATOLICKI
przy dawnej cerkwi p.w. św. Dymitra**

2. Czas powstania

I. 30. XIX w.

7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

4. Adres/lokalizacja

Czarna Górna 110A
38-710 Czarna

Nr ewid. działki: 127
obręb: Czarna Górna

Współrzędne geograficzne:
N: 49°19'35.7" E: 22°40'00.2"

5. Przynależność administracyjna

województwo podkarpackie

powiat bieszczadzki

gmina Czarna

6. Formy ochrony

Wpis do rejestru zabytków pod nr:
A-137 z 12.03.1969

1. Widok od zachodu.

2. Mapa topograficzna w skali 1:10000 (fragment)

8. Historia, opis i wartości

1834 r. – Wzniesienie nowej cerkwi we wsi Czarna. Wcześniejsze świątynie (co najmniej dwie) usytuowane były w innym miejscu (na pd.-zach. od istniejącej cerkwi, po przeciwnej stronie drogi prowadzącej do Czarnej Dolnej). Założenie cmentarza przy cerkwi.

Lata 1944-1951 – Wieś znajdowała się w granicach ZSRR, cerkiew była nieużytkowana i pozbawiona opieki.

1951 r. – Wysiedlenie dotychczasowych mieszkańców, zasiedlenie wsi ludnością pochodzącą z okolic Sokala i Krystynopola. Cerkiew została przejęta przez kościół rzymskokatolicki, pełniąc od tamtej pory funkcję kościoła parafialnego.

2 poł. XX w. - I. 20. XXI w. – Prace zabezpieczające i porządkowe na cmentarzu, renowacja części nagrobków i krzyży.

Cerkiew zlokalizowana jest w centralnej części wsi, ok. 100 m na płn.-wsch. od drogi do Czarnej Dolnej. Pozostałości dawnego cmentarza przycerkiewnego stanowi grupa nagrobków i krzyży, znajdująca się na wschód od prezbiterium. Zespół cerkiewny ogrodzony jest drewnianym płotem. Teren położony na płn.-wsch. od świątyni, na stoku łagodnie opadającego wzniesienia, zajmuje nowy cmentarz rzymskokatolicki.

Przycerkiewny cmentarz w Czarnej Górnej jest obiektem o dużej wartości historycznej i naukowej. Stanowi cenne świadectwo dawnej kultury religijnej regionu, ważne dla zachowania lokalnej tożsamości kulturowej. Jest również istotnym elementem układu przestrzennego miejscowości, wpisanym w jej krajobraz kulturowy i podkreślającym odrębność oraz wyjątkowość miejsca.

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Stan zachowania określa się w skali punktowej na 3 – dostateczny.

Historyczny układ cmentarza nieczytelny. Zachowała się jedynie część zabytkowych nagrobków położona na wschód od prezbiterium; niektóre z nich wymagają pilnego podjęcia prac konserwatorskich. Teren nekropolii wymaga bieżących prac porządkowych i pielęgnacyjnych.

10. Wykonanie karty (autor, data, podpis)

mgr Iwona Bartnik, mgr Hubert Kosiniec
29.12.2020 r.

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

*dotyczy zabytków nie wpisanych do rejestru zabytków i niewiązanych do wojewódzkiej ewidencji zabytków

GEZ

KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO

3. Miejscowość

CZARNA GÓRNA

1. Nazwa

KRZYŻ PRZYDROŻNY

2. Czas powstania

1 ćw. XX w.

7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

4. Adres/lokalizacja

obiekt zlokalizowany przy posesji
Czarna Górna 17
38-710 Czarna

Nr ewid. działki: 421/2
obręb: Czarna Górna

Współrzędne geograficzne:
N: 49°19'10.8" E: 22°40'35.0"

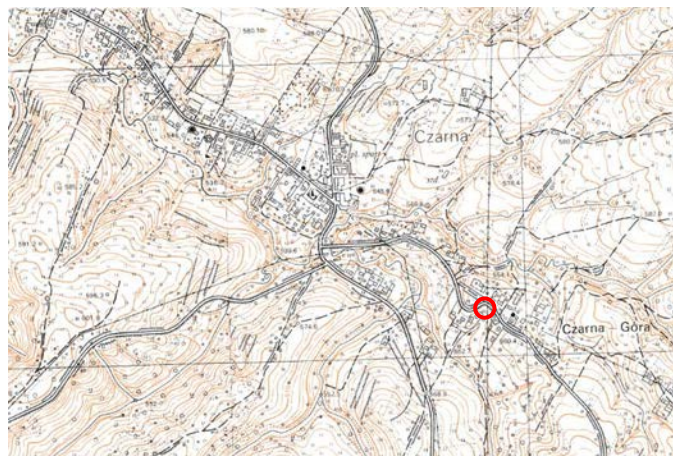
5. Przynależność administracyjna

województwo podkarpackie

powiat bieszczadzki

gmina Czarna

6. Formy ochrony

2. Mapa topograficzna w skali 1:10000 (fragment)

1. Widok od północy.

8. Historia, opis i wartości

1 ćw. XX w. – Wystawienie krzyża przydrożnego we wschodniej części wsi, zwanej Czarna – Góra.

2 ćw. XX w. - I. 20. XXI w. – Bieżące remonty i naprawy.

Krzyż z figurą Chrystusa zlokalizowany jest we wschodniej części miejscowości, po południowej stronie drogi prowadzącej w stronę Lipia, od frontu posesji nr 17. Umieszczony na wysokim, trójstopniowym cokole, wykonany z ustawionych na sobie bloków piaskowca, pokryty wtórną powłoką malarską w kolorze białym, rzeźba polichromowana (polichromia wtórna). Niższe stopnie cokołu o sfazowanych górnych krawędziach, ukształtowanych z lekkim spadkiem. W zwieńczeniu profilowany gzyms, wyłamujący się pośrodku ścianek w kształt półkolistych arkadek; narożniki podkreślają płaskorzeźbione, uproszczone woluty. Na cokole ustawiony krzyż w typie łacińskim o trójlistnie zakończonych ramionach, z zawieszoną na przecięciu ramion pełnoplastyczną figurą ukrzyżowanego Chrystusa, powyżej płaskorzeźbiona tabliczka titulus crucis w formie zwoju. Postać Chrystusa przedstawiona realistycznie; rzeźbiona w tradycji wschodniej, z głową opadającą na lewe ramię i zaciśniętymi dłońmi; nogi wsparte są o suppedaneum, ze stopami ułożonymi obok siebie i przybitymi osobno.

Przydrożny krzyż kamienny to obiekt charakterystyczny dla tutejszego krajobrazu, o znacznej wartości historycznej i naukowej. Stanowi cenne świadectwo dawnej kultury religijnej regionu, ważne dla zachowania lokalnej tożsamości kulturowej.

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Stan zachowania określa się w skali punktowej na 3 – dostateczny.

Pierwotnie na cokole krzyża znajdowały się cztery płaskorzeźbione postacie, jednak ze względu na stan zachowania zostały usunięte. Obecna, metalowa, figura Chrystusa pochodzi z innego krzyża, została подарowana przez księdza z Czarnej. Oryginalna figura (kamienna lub betonowa) pozbawiona była rąk i nóg, dlatego też została usunięta.

Obiekt zawilgocony, pokryty zaciekami oraz zanieczyszczeniami pochodzenia atmosferycznego. Lico kamienia pokryte siatką spękań; szczeliny pęknięć i zagłębienia ubytków porośnięte mchem. Oryginalna forma rzeźby oraz kamieniarskie faktury zniekształcone w wyniku nieprofesjonalnie wykonanych napraw. Krzyż wymaga kompleksowych prac konserwatorskich (o zakresie obejmującym m.in. oczyszczenie – w tym również usunięcie wtórnych warstw malarskich, dezynfekcję oraz uzupełnienie ubytków). Niezbędne jest wyznaczenie zakresu ochrony konserwatorskiej obiektu w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

10. Wykonanie karty (autor, data, podpis)

mgr Iwona Bartnik, mgr Hubert Kosiniec
29.12.2020 r.

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

*dotyczy zabytków nie wpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków

GEZ

KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO

3. Miejscowość

CZARNA GÓRNA

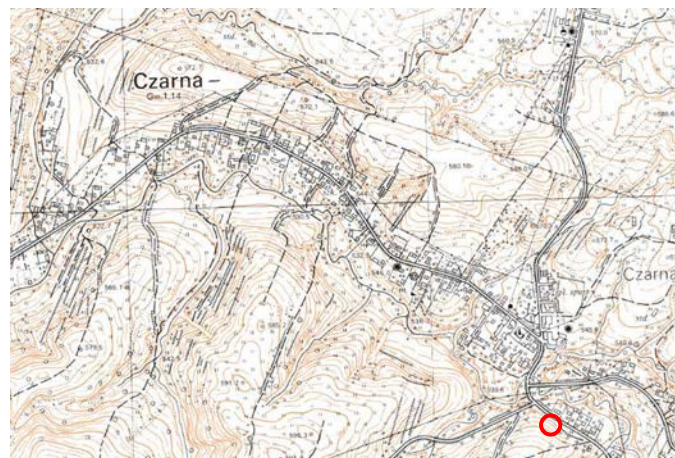
1. Nazwa

KRZYŻ PRZYDROŻNY

2. Czas powstania

1 ćw. XX w. (?)

7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

2. Mapa topograficzna w skali 1:10000 (fragment)

4. Adres/lokalizacja

krzyż usytuowany naprzeciw posesji
Czarna Górna 33
38-710 Czarna

Nr ewid. działki: 596
obręb: Czarna Górna

Współrzędne geograficzne:
N:49°19'15.7" E:22°40'09.5"

5. Przynależność administracyjna

województwo podkarpackie

powiat bieszczadzki

gmina Czarna

6. Formy ochrony

1. Widok od północy.

8. Historia, opis i wartości

1 ćw. XX w. – Wystawienie krzyża przydrożnego w południowej części wsi.
2 ćw. XX w. - I. 20. XXI w. – Bieżące remonty i naprawy.

Krzyż metalowy na wysokim, kamiennym postumencie, zlokalizowany jest po południowej stronie drogi wojewódzkiej nr 896, naprzeciw zabudowań posesji nr 35.

Postument wraz z podstawą wykonane z ustawionych na sobie bloków piaskowca, pokrytych powłoką malarską w kolorze białym (wtórna); krzyż odlewany (żeliwny?), pokryty zabezpieczającą powłoką malarską w kolorze srebrnym (wtórna). Podstawa prostopadłościenna, o lekko sfazowanych górnych krawędziach, ukształtowanych z kopertowym spadkiem. Postument nieco węższy, na profilowanym cokole, zwieńczony profilowanym gzymsem oraz masywną plintą. Ściankę frontową oraz boczne trzonu zdobią wklęsłe płyciny zamknięte nadwieszonym łukiem, wypełnione płaskorzeźbionymi motywami religijnymi (w płycinie frontowej kielich z hostią, boczne nieczytelne – wypłukane, zniekształcone grubą warstwą malarską). Ścianki plinty dekorowane od frontu i po bokach prostokątnymi płycinami. Ścianki tylne opracowane gładko, z śladami kamieniarskiej faktury. Na szczycie postumentu znajduje się mały cokolik, z osadzonym pośrodku krzyżem łacińskim, o ramionach uformowanych z ukwieconej wici roślinnej splecionej z płaskorzeźbioną dekoracją figuralną (z motywami aniołów u podstawy i w zwieńczeniu). Na przecięciu ramion zawieszona figurka ukrzyżowanego Chrystusa, powyżej owalny tytułus.

Przydrożny krzyż jest jednym z nielicznych tego typu zabytków zachowanych na terenie gminy. Jest to obiekt charakterystyczny dla tutejszego krajobrazu, o dużej wartości historycznej i naukowej. Stanowi cenne świadectwo dawnej kultury religijnej regionu, ważne dla zachowania lokalnej tożsamości kulturowej.

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Stan zachowania określa się w skali punktowej na 3 – dostateczny.

Kamień pokryty grubą powłoką malarską, miejscami przetartą. W dolnych partiach zawilgocony i pokryty zanieczyszczeniami pochodzenia atmosferycznego, w zagłębieniach również porostami. Oryginalna forma dekoracji rzeźbiarskiej oraz kamieniarskie faktury zniekształcone, zatarte. Warstwa malarska zabezpieczająca krzyż miejscami odspojona. Krzyż wymaga przeprowadzenia prac zabezpieczających (o zakresie obejmującym m.in. oczyszczenie z wtórnych warstw malarskich oraz dezynfekcję). Niezbędne jest wyznaczenie zakresu ochrony konserwatorskiej obiektu w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

10. Wykonanie karty (autor, data, podpis)

mgr Iwona Bartnik, mgr Hubert Kosiniec
29.12.2020 r.

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

*dotyczy zabytków nie wpisanych do rejestru zabytków i niewiązanych do wojewódzkiej ewidencji zabytków

GEZ

KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO

3. Miejscowość

CZARNA GÓRNA

1. Nazwa

KRZYŻ PRZYDROŻNY

2. Czas powstania

1918 r.

7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

1. Widok od pld.-wsch.

2. Mapa topograficzna w skali 1:10000 (fragment)

4. Adres/lokalizacja

Czarna Górna 124
38-710 Czarna

Nr ewid. działki: 835
obręb: Czarna Górna

Współrzędne geograficzne:
N: 49°19'40.4" E: 22°39'38.6"

5. Przynależność administracyjna

województwo podkarpackie

powiat bieszczadzki

gmina Czarna

6. Formy ochrony

8. Historia, opis i wartości

1918 r. – Wystawienie krzyża przydrożnego w zachodniej części wsi.
2 ćw. XX w. - I. 20. XXI w. – Bieżące remonty i naprawy.

Krzyż metalowy na kamiennym cokole, zlokalizowany jest w zachodniej części miejscowości, po północnej stronie drogi prowadzącej do Czarnej Dolnej, od frontu posesji nr 124.

Cokół trójstopniowy, wykonany z ustawionych na sobie bloków piaskowca, pokrytych wtórną powłoką malarską w kolorze białym. Krzyż z odlewanych elementów żeliwnych, pokryty zabezpieczającą powłoką malarską w kolorze srebrnym. Dwa niższe stopnie cokołu mają sfazowane górne krawędzie; na frontowej ścianie dolnego stopnia wykuta jest data 1918. Trzon zdobią od frontu i po bokach wklęsłe płyciny, zamknięte łukiem nadwieszonym; ścianka tylna jest gładko opracowana. Zwieńczenie tworzy masywna plinta ukształtowana z kopertowym spadkiem, osie jej ścianek podkreślają wklęsłe, półkolistе wnęki zdobione płaskorzeźbionymi rozetkami. Na szczycie umieszczony jest krzyż w typie łacińskim o trójlistnie zakończonych ramionach, dekorowany płaskorzeźbioną, ukwieconą wicią roślinną oraz figurkami aniołów u podstawy. Na przecięciu ramion zawieszona jest figurka ukrzyżowanego Chrystusa na tle promienistej glorii, ponad nią tabliczka titulus crucis. Postać Chrystusa przedstawiona w tradycji wschodniej, z głową opadającą na lewe ramię i zaciśniętymi dłońmi; nogi z stopami ułożonymi obok siebie i przybitymi osobno, wsparte są o owalną tabliczkę oplecioną wieńcem z szarfami.

Przydrożny krzyż jest jednym z niewielu zachowanych na terenie gminy zabytków tego typu, dla których można precyzyjnie określić czas powstania. Jest to obiekt charakterystyczny dla tutejszego krajobrazu, o dużej wartości historycznej i naukowej. Stanowi cenne świadectwo dawnej kultury religijnej regionu, ważne dla zachowania lokalnej tożsamości kulturowej.

Krzyż został ujęty w wojewódzkiej ewidencji zabytków archeologicznych.

Nr obszaru AZP: 118-83

Nr stanowiska na obszarze AZP: 9

Nr stanowiska w miejscowości: 9

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Stan zachowania określa się w skali punktowej na 3 – dostateczny.

Kamień przemalowany grubą powłoką malarską, miejscami przetartą; dolne partie cokołu oraz zwieńczenia zawilgocone; powierzchnia pokryta miejscami warstwą glonów i porostów oraz zanieczyszczeniami pochodzenia atmosferycznego, w zagłębieniach również mchem. Oryginalna forma dekoracji rzeźbiarskiej oraz kamieniarskie faktury zniekształcone, zatarte. Warstwa malarska zabezpieczająca krzyż miejscami odspojona, złuszcza się. Krzyż wymaga przeprowadzenia prac zabezpieczających (o zakresie obejmującym m.in. oczyszczenie z wtórnych warstw malarskich oraz dezynfekcję). Niezbędne jest wyznaczenie zakresu ochrony konserwatorskiej obiektu w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

10. Wykonanie karty (autor, data, podpis)

mgr Iwona Bartnik, mgr Hubert Kosiniec
29.12.2020 r.

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

*dotyczy zabytków nie wpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków

GEZ

KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO

3. Miejscowość

CZARNA GÓRNA

1. Nazwa

KRZYŻ PRZYDROŻNY

2. Czas powstania

1918 r.

7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

2. Mapa topograficzna w skali 1:10000 (fragment)

4. Adres/lokalizacja

obiekt zlokalizowany przy posesji
Czarna Góra 132A
38-710 Czarna

Nr ewid. działki: 221
obręb: Czarna Góra

Współrzędne geograficzne:
N: 49°19'45.9" E:22°39'28.8"

5. Przynależność administracyjna

województwo podkarpackie

powiat bieszczadzki

gmina Czarna

6. Formy ochrony

1. Widok od północy.

8. Historia, opis i wartości

1918 r. – Wystawienie krzyża przydrożnego w zachodniej części wsi.
2 ćw. XX w. - I. 20. XXI w. – Bieżące remonty i naprawy.

Krzyż metalowy na kamiennym cokole, zlokalizowany jest w zachodniej części miejscowości, po południowej stronie drogi prowadzącej do Czarnej Dolnej, od frontu posesji nr 132A.

Cokół trójstopniowy, wykonany z ustawionych na sobie bloków piaskowca, pokrytych wtórną powłoką malarską w kolorze białym. Dwa niższe stopnie cokołu mają sfazowane górne krawędzie; na frontowej ścianie górnego stopnia wykuta jest data 1918. Trzon zdobią od frontu i po bokach wklęsłe płyciny, zamknięte łukiem nadwieszonym; ścianka tylna jest gładko opracowana. Zwieńczenie tworzy masywna plinta ukształtowana z kopertowym spadkiem, osie jej ścianek podkreślają niewielkie, półkoliste wnęki wypełnione płaskorzeźbionymi rozetkami. Na jej szczycie osadzony jest krzyż w typie łacińskim, wykonany z odlewanych elementów żeliwnych, pokryty zabezpieczającą powłoką malarską w kolorze srebrnym. Do podstawy krzyża przymocowana została płaskorzeźbiona figurką uskrzydłonego anioła w modlitewnej pozie, powyżej zawieszona jest postać ukrzyżowanego Chrystusa, nad nią znajduje się prostokątną tabliczką *titulus crucis*.

Przydrożny krzyż jest jednym z niewielu zachowanych na terenie gminy zabytków tego typu, dla których można precyzyjnie określić czas powstania. Jest to obiekt charakterystyczny dla tutejszego krajobrazu, o dużej wartości historycznej i naukowej. Stanowi cenne świadectwo dawnej kultury religijnej regionu, ważne dla zachowania lokalnej tożsamości kulturowej.

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Stan zachowania określa się w skali punktowej na 3 – dostateczny.

Piaskowiec przemalowany grubą powłoką malarską, miejscami przetartą; dolne partie cokołu oraz zwieńczenia zawilgocone; powierzchnia pokryta miejscami warstwą glonów i porostów oraz zanieczyszczeniami pochodzenia atmosferycznego. Na krawędziach kamiennych bloków widoczne drobne ubytki; oryginalna forma dekoracji rzeźbiarskiej (jak np. rysunek płycin czy rozetek) oraz kamieniarskie faktury zniekształcone, zatarte. Warstwa malarska zabezpieczająca krzyż miejscami odspojona. Krzyż wymaga przeprowadzenia prac zabezpieczających (o zakresie obejmującym m.in. oczyszczenie z wtórnych warstw malarskich oraz dezynfekcję). Niezbędne jest wyznaczenie zakresu ochrony konserwatorskiej obiektu w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

10. Wykonanie karty (autor, data, podpis)

mgr Iwona Bartnik, mgr Hubert Kosiniec
29.12.2020 r.

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

*dotyczy zabytków nie wpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków

GEZ

KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO

3. Miejscowość

CZARNA GÓRNA

1. Nazwa

KRZYŻ PRZYDROŻNY

2. Czas powstania

1 ćw. XX w.

7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

1. Widok od północy.

2. Mapa topograficzna w skali 1:10000 (fragment)

4. Adres/lokalizacja

Czarna Górna 136
38-710 Czarna

Nr ewid. działki: 774
obręb: Czarna Górna

Współrzędne geograficzne:
N: 49°19'48.5" E: 22°39'23.0"

5. Przynależność administracyjna

województwo podkarpackie

powiat bieszczadzki

gmina Czarna

6. Formy ochrony

8. Historia, opis i wartości

1 ćw. XX w. – Wystawienie krzyża przydrożnego w zachodniej części wsi.
2 ćw. XX w. - l. 20. XXI w. – Bieżące remonty i naprawy, prawdopodobne przestawienie krzyża w obecne miejsce.

Krzyż zlokalizowany jest we zachodniej części miejscowości, po północnej stronie drogi prowadzącej w stronę Czarnej Dolnej, od frontu posesji nr 136. Umieszczony na wysokim cokole, wykonany z ustawionych na sobie bloków piaskowca, pokryty wtórną powłoką malarską w kolorze białym. Cokół pierwotnie trójstopniowy (jego dolny stopień jest obecnie ułożony przed krzyżem); niższe stopnie mają nieznacznie sfazowane górne krawędzie, ukształtowane z lekkim spadkiem. Trzon o ściętych skośnie górnych narożnikach; w zwieńczeniu krzyż w typie łańskim, z zawieszoną na przecięciu ramion figurką ukrzyżowanego Chrystusa, wykonaną w technice żeliwnego odlewu.

Przydrożny krzyż kamienny jest jedynym z niewielu tego typu zabytków zachowanych na terenie gminy. Jest to obiekt charakterystyczny dla tutejszego krajobrazu, o znacznej wartości historycznej i naukowej. Stanowi cenne świadectwo dawnej kultury religijnej regionu, ważne dla zachowania lokalnej tożsamości kulturowej.

Krzyż został ujęty w wojewódzkiej ewidencji zabytków archeologicznych.
Nr obszaru AZP: 118-83
Nr stanowiska na obszarze AZP: 8
Nr stanowiska w miejscowości: 8

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Stan zachowania określa się w skali punktowej na 2 – zły.

Obiekt zawilgocony, pokryty zaciekami oraz zanieczyszczeniami pochodzenia atmosferycznego; powłoka malarska przetarta, złuszcza się. Kamień spękany; szczeliny pęknięć i zagłębienia ubytków porośnięte mchem. Oryginalna forma krzyża została zniekształcona, kamieniarskie faktury zatarte. Krzyż wymaga podjęcia kompleksowych prac konserwatorskich. Niezbędne jest wyznaczenie zakresu ochrony konserwatorskiej obiektu w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

10. Wykonanie karty (autor, data, podpis)

mgr Iwona Bartnik, mgr Hubert Kosiniec
29.12.2020 r.

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

*dotyczy zabytków nie wpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków

GEZ

KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO

3. Miejscowość

CZARNA GÓRNA

1. Nazwa

KAPLICZKA PRZYDROŻNA

2. Czas powstania

1848 r.
(zrekonstruowana w 1996 r.)

7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

4. Adres/lokalizacja

obiekt zlokalizowany w pobliżu posesji
Czarna Górna 149A
38-710 Czarna

Nr ewid. działki: 181
obręb: Czarna Górna

Współrzędne geograficzne:
N:49°19'43.6" E: 22°38'57.1"

5. Przynależność administracyjna

województwo podkarpackie

powiat bieszczadzki

gmina Czarna

6. Formy ochrony

1. Widok od zachodu.

2. Mapa topograficzna w skali 1:25000 (fragment)

8. Historia, opis i wartości

1848 r. – Budowa przydrożnej kapliczki, ufundowanej dla upamiętnienia zniesienia pańszczyzny.
2 ćw. XX w. - I. 80. XX w. – Bieżące remonty i naprawy, pogarszanie się stanu technicznego budowli.
1996 r. – Odbudowa kapliczki z inicjatywy okolicznych mieszkańców.

Budowla zlokalizowana jest w zachodniej części miejscowości, po północnej stronie drogi prowadzącej w stronę Czarnej Dolnej, od frontu posesji nr 148A. Kapliczka typu domkowego, orientowana, wzniesiona na planie prostokąta, nakryta jest dwuspadowym dachem, z okapem nachylonym pod nieco mniejszym kątem. Wymurowana z nieregularnych bloków piaskowca spojonych zaprawą cementową; lico muru nieotynkowane, pozostawione w dzikim wątku; więźba dachowa drewniana, pokrycie dachowe z blachy trapezowej; stolarki okienne i drzwiowa drewniane. Wejście do kapliczki usytuowane jest w elewacji szczytowej od płd.-zach. i poprzedzone dwoma stopniami; otwór drzwiowy prostokątny, ponad nim znajduje się trójkątnie zamknięta nisza z ustawioną wewnątrz figurką NMP. Na kalenicy od frontu osadzony jest stalowy krzyż. Elewacje boczne jednoosiowe, z okienkami o prostokątnym wykroju, elewacja tylna bez podziałów. Wnętrze jednoprzestrzenne; na wyposażenie składają się współczesne dewocjonaalia.

Przydrożna kapliczka domkowa jest jedynym przykładem małej architektury sakralnej murowanej z kamienia, znajdującym się na terenie gminy. Jest to obiekt charakterystyczny dla tutejszego krajobrazu, o znacznej wartości historycznej i naukowej. Stanowi ważne świadectwo ciągłości kultury religijnej regionu, istotne dla zachowania lokalnej tożsamości kulturowej.

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Stan zachowania określa się w skali punktowej na 4 – dobry.

Kapliczka wymaga bieżącej pielęgnacji. Niezbędne jest wyznaczenie zakresu ochrony konserwatorskiej obiektu w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

10. Wykonanie karty (autor, data, podpis)

mgr Iwona Bartnik, mgr Hubert Kosiniec
29.12.2020 r.

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

*dotyczy zabytków nie wpisanych do rejestru zabytków i niewiązanych do wojewódzkiej ewidencji zabytków

GEZ

KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO

3. Miejscowość

LIPIE

1. Nazwa

CMENTARZ GRECKOKATOLICKI

2. Czas powstania

pocz. XVII w.

7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

4. Adres/lokalizacja

cmentarz zlokalizowany ok. 100 m na
płd.-wsch. od zabudowań posesji Lipie 27
38-710 Czarna

Nr ewid. działki: 248
obręb: Lipie

Współrzędne geograficzne:
N: 49°18'03.5" E: 22°41'54.4"

5. Przynależność administracyjna

województwo podkarpackie

powiat bieszczadzki

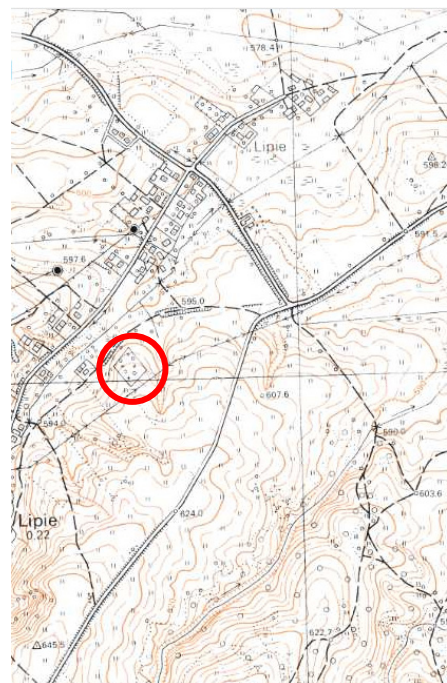
gmina Czarna

6. Formy ochrony

Wpis do rejestru zabytków pod nr:
A-319 z 18.03.1970

1. Widok od południa.

2. Mapa topograficzna w skali 1:10000 (fragment)

8. Historia, opis i wartości

pocz. XVII w. – Budowa cerkwi w Lipiu, prawdopodobne założenie cmentarza. 1988 r. – Remont cmentarza przeprowadzony w ramach akcji „Nadsanie”, prowadzonej przez Stanisława Krycińskiego.

2006 r. – Prace porządkowe.

I. 2016 - 2017 r. – Prace zabezpieczające i porządkowe na cmentarzu, renowacja części nagrobków i krzyży cmentarnych zrealizowana przez Stowarzyszenie "Magurycz" pod kierunkiem Szymona Modrzejewskiego.

Cmentarz (ob. nieczynny) położony jest na szczycie wzniesienia w płd.-wsch. części miejscowości, w otoczeniu starodrzewu. Zajmuje powierzchnię ok. 30 a, jest częściowo ogrodzony drewnianym płotem. Na północ i półn.-zach. od pozostałości cerkwi zachowało się kilkanaście zabytkowych nagrobków (przeważnie z przełomu XIX/XX w.), wykonanych w większości z piaskowca; część z nich zwieńczona jest żeliwnymi krzyżami.

Dawny cmentarz greckokatolicki jest ważnym elementem układu przestrzennego miejscowości oraz charakterystycznym składnikiem jej krajobrazu kulturowego, podkreślającym odrębność i wyjątkowość miejsca. Pozostaje obiektem o dużej wartości historycznej, artystycznej i naukowej, będąc dokumentem dziejów wsi Lipie oraz gminy Czarna.

Cerkwisko i obszar cmentarza zostały ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków archeologicznych.

Nr obszaru AZP: 118-83

Nr stanowiska na obszarze AZP: 20

Nr stanowiska w miejscowości: 6

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Stan zachowania określa się w skali punktowej na 3 – dostateczny.

Historyczny układ cmentarza nieczytelny. Teren nekropolii wymaga bieżących prac porządkowych i pielęgnacyjnych; niektóre z zabytkowych nagrobków – podjęcia prac konserwatorskich.

10. Wykonanie karty (autor, data, podpis)

mgr Iwona Bartnik, mgr Hubert Kosiniec
29.12.2020 r.

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

*dotyczy zabytków nie wpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków

GEZ

KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO

3. Miejscowość

LIPIE

1. Nazwa

DZWONNICA CERKIEWNA

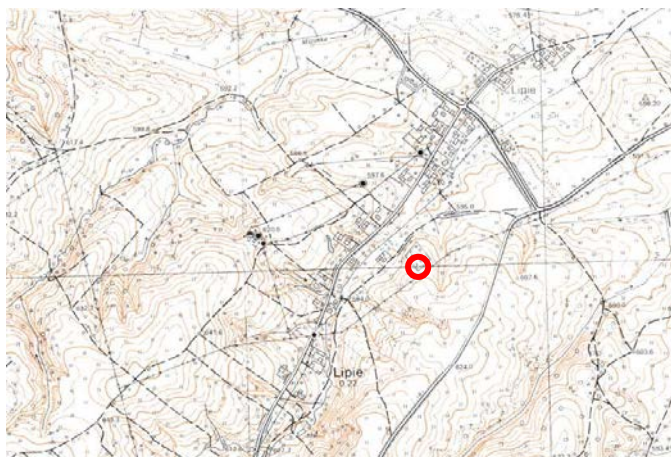
2. Czas powstania

1 poł. XIX w. (?)

7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

1. Widok od wschodu.

2. Mapa topograficzna w skali 1:10000 (fragment)

4. Adres/lokalizacja

dzwonnica zlokalizowana na wzniesieniu,
w odległości ok. 100 m na płd.-wsch.
od zabudowań posesji Lipie 27
38-710 Czarna

Nr ewid. działki: 248

obręb: Lipie

Współrzędne geograficzne:

N: 49°18'01.9" E: 22°41'53.6"

5. Przynależność administracyjna

województwo podkarpackie

powiat bieszczadzki

gmina Czarna

6. Formy ochrony

Wpis do rejestru zabytków pod nr:
A-319 z 18.03.1970

8. Historia, opis i wartości

1 poł. XIX w. – Wybudowanie nowej, murowanej dzwonnicy bramnej nieopodal wejścia do cerkwi greckokatolickiej p.w. Soboru Bogurodzicy.

2 poł. XIX w. – I. 20. XXI w. – Remonty i doraźne naprawy dzwonnicy; zamurowanie bramy (zapewne w I. 70. XX w.), demontaż dzwonów; sukcesywnie pogarszanie się stanu technicznego budowli, popadającej stopniowo w ruinę.

Dzwonnica usytuowana jest na skraju wzniesienia w płd.-wsch. części miejscowości. Zlokalizowana na zachód od pozostałości świątyni, tuż przed dawnym babińcem. Wybudowana z kamienia łamanego i cegły (dawniej była zapewne w całości otynkowana); jest dzwonnica typu parawanowego, dwukondygnacyjną, trójarkadową. Na osi w kondygnacji dolnej mieściło się zamknięte półkoliście przejście (obecnie zamurowane), flankowane po obydwu stronach masywnymi przyporami; powyżej znajdują się półkoliście zamknięte arkady – środkowa jest nieco węższa od bocznych; każda z nich mieściła dawniej dzwon (widoczne są ślady po jarzmach osadzonych w murze).

Dzwonnica jest jedyną zachowaną w krajobrazie miejscowości pozostałością zabytkowego zespołu cerkiewnego. Pozostaje obiektem o dużej wartości historycznej, artystycznej i naukowej, będąc ważnym dokumentem dziejów wsi oraz gminy Czarna.

Cerkwisko wraz z terenem przycerkiewnego cmentarza i dzwonnica zostało ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków archeologicznych.

Nr obszaru AZP: 118-83

Nr stanowiska na obszarze AZP: 20

Nr stanowiska w miejscowości: 6

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Stan zachowania określa się w skali punktowej na 2 – zły.

Budowla nieużytkowana, niezabezpieczona przed dostępem osób postronnych, w znacznym stopniu zrujnowana; z uwagi na pogarszający się stan techniczny murów zagrożona jest całkowitym zniszczeniem. Obiekt wymaga pilnego podjęcia prac zabezpieczających.

10. Wykonanie karty (autor, data, podpis)

mgr Iwona Bartnik, mgr Hubert Kosiniec
29.12.2020 r.

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

*dotyczy zabytków nie wpisanych do rejestru zabytków i niewiązanych do wojewódzkiej ewidencji zabytków

GEZ

KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO

3. Miejscowość

LIPIE

1. Nazwa

KRZYŻ PRZYDROŻNY

2. Czas powstania

1 ćw. XX w.

7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

1. Widok od płd.-wsch.

2. Mapa topograficzna w skali 1:25000 (fragment)

4. Adres/lokalizacja

obiekt usytuowany jest przy drodze Lipie – Michniowiec

Nr ewid. działki: 550
obręb: Lipie

Współrzędne geograficzne:
N: 49°18'12.0" E: 22°42'26.1"

5. Przynależność administracyjna

województwo podkarpackie

powiat bieszczadzki

gmina Czarna

6. Formy ochrony

8. Historia, opis i wartości

1 ćw. XX w. – Wystawienie krzyża przydrożnego we płd.-wsch. części wsi.
2 ćw. XX w. - l. 20. XXI w. – Bieżące remonty i naprawy (zrealizowane przypuszczalnie w 1993 oraz 2003 r.).

Krzyż metalowy na kamiennym postumencie, zlokalizowany jest po północnej stronie drogi prowadzącej do Michniowca, w odległości ok. 600 m na płd. - wsch. od wiejskich zabudowań.

Postument z profilowanym cokolikiem i gładko opracowanym, prostopadłościennym trzonem, zwieńczonym masywną, profilowaną plintą o sfazowanych górnych krawędziach. Wykonany z ustawionych na sobie bloków piaskowca, pokrytych wtórną powłoką malarską w kolorze białym. Na jego szczycie osadzony jest krzyż w typie łacińskim, wykonany w technice żeliwnego odlewu, pokryty zabezpieczającą powłoką malarską w kolorze złotym. Ramiona krzyża zdobione żłobkowaniem, zakończenia ramion przechodzą w formę kwadratów o wklęsłych narożach, z płaskorzeźbionymi rozetkami pośrodku. Analogiczna rozетка zdobi skrzyżowanie ramion, nad nią znajduje się tabliczka titulus crucis w kształcie zwoju.

Przydrożny krzyż jest jednym z nielicznych tego typu zabytków zachowanych na terenie gminy. Jest to obiekt charakterystyczny dla tutejszego krajobrazu, o dużej wartości historycznej i naukowej. Stanowi cenne świadectwo dawnej kultury religijnej regionu, ważne dla zachowania lokalnej tożsamości kulturowej.

Krzyż został ujęty w wojewódzkiej ewidencji zabytków archeologicznych.

Nr obszaru AZP: 118-83

Nr stanowiska na obszarze AZP: 23

Nr stanowiska w miejscowości: 9

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Stan zachowania określa się w skali punktowej na 3 – dostateczny.

Piaskowiec przebarwiony, zawilgocony, o powierzchni pokrytej warstwą glonów i porostów oraz zanieczyszczeniami pochodzenia atmosferycznego; powłoka malarska przetarta, miejscami odspajająca się. Na krawędziach kamiennych bloków widoczne ubytki; dekoracyjne profile zniekształcone, kamieniarskie faktury zatarte. Krzyż wymaga przeprowadzenia prac zabezpieczających (o zakresie obejmującym m.in. oczyszczenie z wtórnych warstw malarskich oraz dezynfekcję). Niezbędne jest wyznaczenie zakresu ochrony konserwatorskiej obiektu w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

10. Wykonanie karty (autor, data, podpis)

mgr Iwona Bartnik, mgr Hubert Kosiniec
29.12.2020 r.

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

*dotyczy zabytków nie wpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków

GEZ

KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO

3. Miejscowość

MICHNIOWIEC

1. Nazwa

KRZYŻ PRZYDROŻNY

2. Czas powstania

1 ćw. XX w.

7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

4. Adres/lokalizacja

obiekt usytuowany jest przy drodze Lipie – Michniowiec

Nr ewid. działki: 4/6
obręb: Michniowiec

Współrzędne geograficzne:
N: 49°18'19.83" E: 22°42'57.43"

5. Przynależność administracyjna

województwo podkarpackie

powiat bieszczadzki

gmina Czarna

6. Formy ochrony

2. Mapa topograficzna w skali 1:25000 (fragment)

1. Widok od płd.-wsch.

8. Historia, opis i wartości

1 ćw. XX w. – Wystawienie krzyża przydrożnego we wschodniej części wsi.
2 ćw. XX w. - I. 20. XXI w. – Bieżące remonty i naprawy (zrealizowane przypuszczalnie w 1993 oraz 2003 r.).

Metalowy krzyż na wysokim, kamiennym cokole, zlokalizowany jest po północnej stronie drogi prowadzącej do Michniowca, w odległości ok. 800 m na wschód od zabudowań wsi Lipie.

Cokół wykonany z ustawionych na sobie bloków piaskowca, pokrytych wtórną powłoką malarską w kolorze białym. Dolny stopień cokołu o sfazowanych górnych krawędziach i ściankach zdobionych od frontu i po bokach prostokątnymi płycinami. Stopień górny profilowany, z wykutą na ścianie frontowej inskrypcją (treść nieczytelna). Trzon prostopadościenny, jego ścianki frontowa i boczne podkreślone są półkolistie zamkniętymi, wklęsłymi płycinami wypełnionymi płaskorzeźbioną dekoracją (kształt nieczytelny, w płycinie frontowej znajduje się przypuszczalnie postać NMP, w płycinach bocznych formy zatarte). Powyżej umieszczone są rozetki wpisane w okrąg, ścianka tylna trzonu jest gładko opracowana. Zwieńczenie tworzy profilowany gzyms wyłamujący się w kształt półkolistych naczółków, z narożnikami podkreślonymi stylizowanymi wolutami. Na szczycie osadzony jest wtórny krzyż w typie łacińskim; wykonany ze stalowych rur i prętów; spawany, pokryty częściowo zabezpieczającą powłoką malarską w kolorze szarym. Skrzyżowanie ramion zaakcentowane glorią z promieniście rozchodzących się prętów, wygiętych spiralnie oraz w kształt litery C. Na przecięciu ramion zawieszona jest figurka ukrzyżowanego Chrystusa malowana na srebrno.

Przydrożny krzyż jest jednym z nielicznych tego typu zabytków zachowanych na terenie gminy. Jest to obiekt charakterystyczny dla tutejszego krajobrazu, o dużej wartości historycznej i naukowej. Stanowi cenne świadectwo dawnej kultury religijnej regionu, ważne dla zachowania lokalnej tożsamości kulturowej.

Krzyż został ujęty w wojewódzkiej ewidencji zabytków archeologicznych.

Nr obszaru AZP: 118-83

Nr stanowiska na obszarze AZP: 26

Nr stanowiska w miejscowości: 3

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Stan zachowania określa się w skali punktowej na 3 – dostateczny.

Piaskowiec przebarwiony, zawilgocony, o powierzchni pokrytej warstwą glonów i porostów (w zagłębieniach porośnięty mchem), a także zanieczyszczeniami pochodzenia atmosferycznego. Powłoka malarska przetarta, miejscami odspajająca się. Kamień wypłukany, na krawędziach kamiennych bloków widoczne ubytki i spękania; inskrypcja oraz dekoracja rzeźbiarska nieczytelne, profile zniekształcone, kamieniarskie faktury zatarte. Stalowy krzyż skorodowany, warstwa malarska w większości złuszczone. Krzyż wymaga przeprowadzenia prac zabezpieczających (o zakresie obejmującym m.in. oczyszczenie z wtórnych warstw malarskich oraz dezynfekcję). Niezbędne jest wyznaczenie zakresu ochrony konserwatorskiej obiektu w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

10. Wykonanie karty (autor, data, podpis)

mgr Iwona Bartnik, mgr Hubert Kosiniec
29.12.2020 r.

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

*dotyczy zabytków nie wpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków

GEZ

KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO

3. Miejscowość

MICHNIOWIEC

1. Nazwa

KRZYŻ PRZYDROŻNY

2. Czas powstania

1 ćw. XX w.

7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

4. Adres/lokalizacja

obiekt usytuowany jest przy drodze Lipie – Michniowiec

Nr ewid. działki: 254
obręb: Michniowiec

Współrzędne geograficzne:
N: 49°18'21.1" E: 22°43'09.9"

5. Przynależność administracyjna

województwo podkarpackie

powiat bieszczadzki

gmina Czarna

6. Formy ochrony

2. Mapa topograficzna w skali 1:25000 (fragment)

1. Widok od płd.-wsch.

8. Historia, opis i wartości

1 ćw. XX w. – Wystawienie krzyża przydrożnego na zachód od wsi.
2 ćw. XX w. - I. 20. XXI w. – Bieżące remonty i naprawy (zrealizowane przypuszczalnie w 1993 oraz 2003 r.).

Metalowy krzyż na wysokim, kamiennym postumencie, zlokalizowany jest po północnej stronie drogi prowadzącej do Michniowca, w odległości ok. 900 m na zachód od wiejskich zabudowań. Niedaleko mostu nad rzeką Mszanka. Postument wykonany z ustawionych na sobie bloków piaskowca, pokrytych wtórną powłoką malarską w kolorze białym. Cokół dwustopniowy; ścianki frontowa oraz boczne górnego stopnia zdobione są prostokątnymi płycinami z płaskorzeźbioną dekoracją (na płycinie od frontu widnieje stosowany w rzeźbie sepulkralnej motyw gorejącego serca na tle kotwicy i krzyża, na płycinach bocznych forma wyplukana, nieczytelna). Trzon na cokółku dekorowanym wklęsłorzeźbionymi rozetkami, ścianki powyżej zdobią od frontu i po bokach wklęsłe płyciny zamknięte półkoliście, ponad nimi znajdują się mniejsze, okrągłe płyciny; ścianka tylna jest gładko opracowana. Zwieńczenie tworzy profilowany gzyms wyłamujący się w kształt półkolistych naczółków. Na jego szczycie umieszczony jest krzyż w typie łacińskim z figurką ukrzyżowanego Chrystusa, wykonany w technice odlewu żeliwnego, pokryty zabezpieczającą powłoką malarską w kolorze złotym. Podstawę krzyża tworzy płytka aedicula z płaskorzeźbą uskrzydłonego anioła oraz parą putt u góry; jego ramiona dekorowane są płaskorzeźbioną, ukwieconą wicią roślinną i zakończone palmetkami. Postać Chrystusa zawieszona na krzyżu przedstawiona jest w tradycji wschodniej, z głową opadającą na prawe ramię i zaciśniętymi dłońmi; nogi z stopami ułożonymi obok siebie i przybitymi osobno, wsparte są o suppendaneum na konsolce z uskrzydłonym puttem. Powyżej, na przecięciu ramion, znajduje się okrągła tabliczka titulus crucis okolona kwiecistym wieńcem.

Przydrożny krzyż jest jednym z nielicznych tego typu zabytków zachowanych na terenie gminy. Jest to obiekt charakterystyczny dla tutejszego krajobrazu, o dużej wartości historycznej i naukowej. Stanowi cenne świadectwo dawnej kultury religijnej regionu, ważne dla zachowania lokalnej tożsamości kulturowej.

Krzyż został ujęty w wojewódzkiej ewidencji zabytków archeologicznych.
Nr obszaru AZP: 118-83
Nr stanowiska na obszarze AZP: 27
Nr stanowiska w miejscowości: 4

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Stan zachowania określa się w skali punktowej na 3 – dostateczny.

Piaskowiec przebarwiony, zawilgocony, o powierzchni pokrytej warstwą glonów i porostów, a także zanieczyszczeniami pochodzenia atmosferycznego. Powłoka malarska przetarta, miejscami złuszczone i odspajająca się. Kamień wyplukany, na krawędziach bloków widoczne ubytki i spękania; dekoracja rzeźbiarska nieczytelna, profile zniekształcone, kamieniarskie faktury zatarte. Krzyż wymaga przeprowadzenia prac zabezpieczających (o zakresie obejmującym m.in. oczyszczenie z wtórnych warstw malarskich oraz dezynfekcję). Niezbędne jest wyznaczenie zakresu ochrony konserwatorskiej obiektu w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

10. Wykonanie karty (autor, data, podpis)

mgr Iwona Bartnik, mgr Hubert Kosiniec
29.12.2020 r.

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

*dotyczy zabytków nie wpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków

GEZ

KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO

3. Miejscowość

MICHNIOWIEC

1. Nazwa

**CERKIEW GRECKOKATOLICKA
P.W. NARODZENIA BOGARODZICY
ob. kościół filialny rzymskokatolicki
p.w. św. Jana Chrzciciela**

2. Czas powstania

1863 lub 1868 r.

7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

4. Adres/lokalizacja

**Michniowiec 18
38-710 Czarna**

Nr ewid. działki: 147
obręb: Michniowiec

Współrzędne geograficzne:
N: 49°18'05.5" E: 22°43'58.3"

5. Przynależność administracyjna

województwo podkarpackie

powiat bieszczadzki

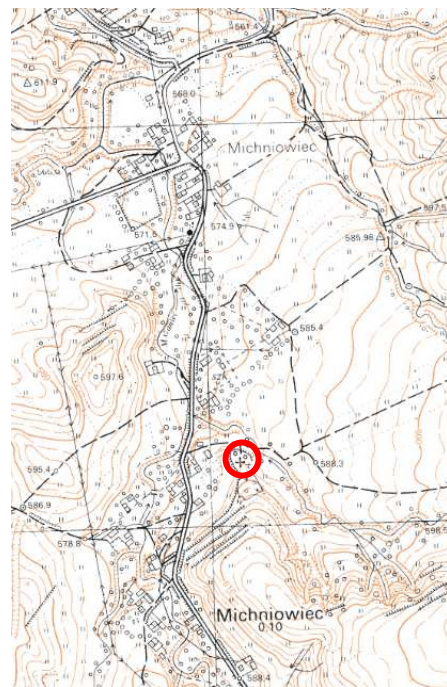
gmina Czarna

6. Formy ochrony

Wpis do rejestru zabytków pod nr:
A-135 z 17.03.1969

1. Widok od południa.

2. Mapa topograficzna w skali 1:10000 (fragment)

8. Historia, opis i wartości

1863 lub 1868 r. – Budowa cerkwi w Michniowcu, wzniesionej w miejscu starszej świątyni.

1904 r. – Budowa wolnostojącej dzwonnicy cerkiewnej.

1924 r. – Remont i rozbudowa cerkwi o zakrystię i kruchtę.

l. 1944-1951 – Wieś znajdowała się w granicach ZSRR, cerkiew była nieużytkowana i pozbawiona opieki.

1951 r. – Wysiedlenie dotychczasowych mieszkańców, zasiedlenie wsi ludnością pochodzącą głównie z okolic Sokala; po 1951 r. cerkiew pozostawała opuszczona, skradziono niektóre elementy wyposażenia.

1962 r. – Część wyposażenia cerkiewnego przewieziono do Muzeum w Łańcucie.

1971 r. – Cerkiew została przejęta przez kościół rzymskokatolicki, pełniąc odąd funkcję kościoła filialnego podlegającego parafii w Czarnej Górzej.

l. 1972-1973 – Naprawy pokrycia dachowego, prowizoryczny remont elewacji.

1981 r. – Remont kapitalny świątyni.

1983 r. – Wykonanie we wnętrzu nowej polichromii.

Cerkiew zlokalizowana jest w centrum miejscowości, położona na wzniesieniu ok. 130 m na wschód od drogi biegnącej przez wieś, otoczona starodrzewem. Na południe od cerkwi znajduje się drewniana, wolnostojąca dzwonnica. Zespół cerkiewny ogrodzony jest drewnianym płotem. Teren nieco dalej na południe zajmuje cmentarz greckokatolicki. Budowla drewniana, orientowana, o trójdzielnym układzie, nawiązującym do tradycyjnego schematu cerkwi, z obszerną nawą na planie ośmioboku, przylegającym do niej od wschodu prezbiterium zamkniętym trójbocznie oraz prostokątnym babiniecem od zachodu. Prezbiterium i babiniec są węższe i krótsze od nawy, do prezbiterium przylega od północy prostokątna zakrystia, babiniec poprzedza od zachodu niewielka kruchta. Bryła zwarta, z centralnym masywem nawy dominującym nad pozostałymi elementami. Prezbiterium nawa i babiniec nakryte ośmiobocznymi kopułami, zwieńczone ślepymi latarniami zakończonymi krzyżami; zakrystia i kruchta przekryte dachami dwuspadowymi. Cerkiew wzniesiona w konstrukcji zrębowej, posadowiona na kamiennej podmurówce – od zachodu wyższej, wyrównującej spadek terenu; dachy kryte blachą, podwalina i podmurówka osłonięte fartuchem gontowym. Elewacje oszalowane deskami w układzie pionowym o stykach desek szalunku krytych listwami; ściany wieńczy wydatny, profilowany gzyms z wycinanym arkadkowym fryzem. Wnętrze jednoprzestrzenne; nad nawą ośmiopłociowa kopuła zrębowa wsparta na narożnych słupach; pozostałe pomieszczenia nakryte stropami płaskimi. Babiniec oraz zachodnie ściany nawy obiega nadwieszony chór muzyczny. We wnętrzu zachowała się część dawnego wyposażenia, w tym ikonostas oraz ołtarz za ikonostasem (prawdopodobnie z 3. ćw. XIX wieku).

Cerkiew w Michniowcu jest rzadkim przykładem zastosowania form zaczerpniętych z murowanej architektury barokowej kręgu łańskiego w drewnianej świątyni obrządku greckokatolickiego. Wśród drewnianego budownictwa cerkiewnego wyróżnia się ze względu nietypowy plan z ośmioboczną nawą oraz zastosowanie wyjątkowych rozwiązań konstrukcyjne w postaci słupów wspierających zrębową kopułę nad nawą. Jest budowlą malowniczo wpisaną w panoramę miejscowości jako czytelna dominanta, niosąca jasny przekaz pełnionej funkcji. Stanowi również ważne świadectwo dawnej kultury religijnej regionu, istotne dla zachowania lokalnej tożsamości kulturowej.

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Stan zachowania określa się w skali punktowej na 4 – dobry.

Obiekt wymaga bieżącej pielęgnacji oraz cyklicznych napraw. Rozważyć należy wykonanie systemu instalacji przeciwpożarowej.

10. Wykonanie karty (autor, data, podpis)

mgr Iwona Bartnik, mgr Hubert Kosiniec
29.12.2020 r.

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

*dotyczy zabytków nie wpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków

GEZ

KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO

3. Miejscowość

MICHNIOWIEC

1. Nazwa

**DZWONNICA
w zespole cerkwi greckokatolickiej
p.w. Narodzenia Bogarodzicy**

2. Czas powstania

1904 r.

7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

4. Adres/lokalizacja

**Michniowiec 18
38-710 Czarna**

Nr ewid. działki: 147
obręb: Michniowiec

Współrzędne geograficzne:
N: 49°18'04.7" E: 22°43'58.5"

5. Przynależność administracyjna

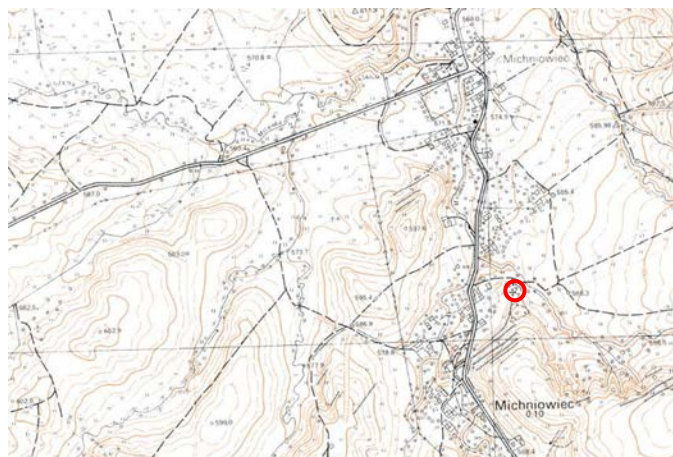
województwo podkarpackie

powiat bieszczadzki

gmina Czarna

6. Formy ochrony

Wpis do rejestru zabytków pod nr:
A-135 z 17.03.1969

2. Mapa topograficzna w skali 1:10000 (fragment)

1. Widok od północy.

8. Historia, opis i wartości

1904 r. – Wzniesienie przy cerkwi drewnianej dzwonnicy, budowniczym był cieśla Jakub Hrib.

1987 r. – Remont kapitalny dzwonnicy.

1997 r. – Kradzież dzwonów.

Wolnostojąca dzwonnica usytuowana jest nieopodal cerkwi (ok. 15 m. na płd.-wsch. od nawy), tuż przy ogrodzeniu w pobliżu przejścia na cmentarz.

Wzniesiona na planie kwadratu, trójkondygnacyjna, nakryta wysokim dachem namiotowym zwieńczonym krzyżem. Budowla drewniana, posadowiona na kamiennej podmurówce; wzniesiona w konstrukcji typowej dla tego rodzaju obiektów: dwie dolne kondygnacje zrębowe, zwęglowane na obłap z ostatkami, trzecia lżejsza – słupowa; wyższe kondygnacje są nieco węższe od dolnych. Więźba dachowa wsparta na środkowym słupie, tzw. królu; dach kryty gontem. Elewacje jednoosiowe; w dolnej kondygnacji pozostawiono odsłonięty wieniec; ściany wyższych kondygnacji oszalowane pionowo, o stykach desek przysłoniętych listwami. Podział na kondygnacje podkreślają wycinane arkadkowe fryzy oraz okapowe daszki wykonane z gontu. Daszek obiegający dolną kondygnację jest mocno wysunięty przed lico ścian i wsparty na rysiach, od zachodu przestrzeń pod daszkiem jest osłonięta ścianką z desek i stanowi rodzaj przedsionka mieszczącego schody na piętro. Na ościeżnicy wyżłobiona została data budowy.

Dzwonnica z zespołu cerkwi greckokatolickiej w Michniowcu jest najstarszym zachowanym tego typu obiektem wśród drewnianej architektury sakralnej dawnej Bojkowszczyzny Zachodniej. Pozostaje obiektem o dużej wartości historycznej, artystycznej i naukowej jako świadectwo kultury materialnej Bojków, a zarazem cenny dokument dziejów wsi Michniowiec oraz gminy Czarna.

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Stan zachowania określa się w skali punktowej na 4 – dobry.

Obiekt wymaga bieżącej pielęgnacji oraz cyklicznych napraw. Rozważyć należy przywrócenie dzwonów – co wpłynie na pełne odtworzenie funkcjonalnego znaczenia zabytku, a także wykonanie systemu instalacji przeciwpożarowej.

10. Wykonanie karty (autor, data, podpis)

mgr Iwona Bartnik, mgr Hubert Kosiniec
29.12.2020 r.

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

*dotyczy zabytków nie wpisanych do rejestru zabytków i niewiązanych do wojewódzkiej ewidencji zabytków

GEZ

KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO

3. Miejscowość

MICHNIOWIEC

1. Nazwa

**KRZYŻ MISYJNY
w zespole cerkwi greckokatolickiej
p.w. Narodzenia Bogarodzicy**

2. Czas powstania

1901 r.

7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

4. Adres/lokalizacja

**Michniowiec 18
38-710 Czarna**

Nr ewid. działki: 147
obręb: Michniowiec

Współrzędne geograficzne:
N: 49°18'05.9" E: 22°43'58.1"

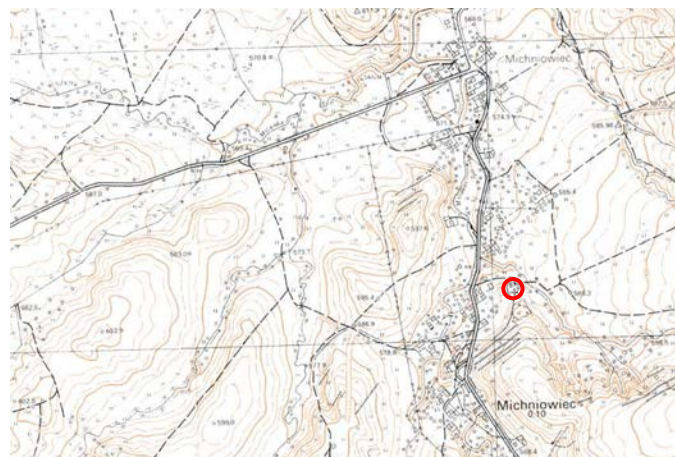
5. Przynależność administracyjna

województwo podkarpackie

powiat bieszczadzki

gmina Czarna

6. Formy ochrony

2. Mapa topograficzna w skali 1:10000 (fragment)

1. Widok od południa.

8. Historia, opis i wartości

1901 r. – Wystawienie krzyża w pobliżu cerkwi, wzniesionego przypuszczalnie dla upamiętnienia misji duchownej.

2 ćw. XX w. - I. 20. XXI w. – Bieżące remonty i naprawy (wykonane prawdopodobnie w 1993 oraz 2003 r.).

I. 2016 - 2017 r. – Renowacja krzyża zrealizowana przez Stowarzyszenie "Magurycz" pod kierunkiem Szymona Modrzejewskiego.

Metalowy krzyż na wysokim, kamiennym postumencie, zlokalizowany jest w pobliżu cerkwi, na południe od prezbiterium.

Postument wykonany z ustawionych na sobie bloków piaskowca. Cokół dwustopniowy; ścianki frontowa oraz boczne górnego stopnia zdobione są prostokątnymi płycinami, na płycinie od frontu zdobiona płaskorzeźbionym motywem gorejącego serca na tle kotwicy i krzyża (dekoracja tego typu stosowana była powszechnie w rzeźbie sepulkralnej). Trzon na profilowanym cokoliku, z wykutą na froncie datą 1901; ścianki powyżej zdobią od frontu i po bokach wklęsłe płyciny zamknięte łukiem nadwieszonym, ścianka tylna jest gładko opracowana. Zwieńczenie tworzy profilowany gzyms wyłamujący się w kształt podkowiastych naczółków, z umieszczonymi pośrodku płaskorzeźbionymi rozetkami wpisanymi w okrąg. Na szczycie osadzony jest krzyż w typie łańskim, wykonany w technice odlewu żeliwnego, pokryty zabezpieczającą powłoką malarską w kolorze srebrnoszarym. Architektoniczna podstawa krzyża ujęta jest po bokach parą płaskorzeźbionych figurek uskrzydlnych aniołów przedstawionych antytetycznie. Pod krzyżem ukazane trzy postacie, od lewej Matka Boża, Maria Magdalena (klęcząca) i św. Jan Ewangelista, nad nimi przytwierdzona jest owalna tabliczka okolona wieńcem. Ramiona krzyża dekorowane są płaskorzeźbioną, ukwieconą wicią roślinną i zakończone palmetkami; w zwieńczeniu znajduje się tabliczka titulus crucis. Figurka ukrzyżowanego Chrystusa nawiązuje do tradycji wschodniej: z głową opadającą na prawe ramię, dłońmi z dwoma palcami wyprostowanymi w geście błogosławieństwa oraz nogami z stopami ułożonymi obok siebie i przybitymi osobno, wspartymi o suppendaneum.

Krzyż misyjny w zespole cerkiewnym w Michniowcu jest jedynym tego typu zabytkiem zachowanych na terenie gminy. Jest to obiekt charakterystyczny dla tutejszego krajobrazu, o dużej wartości historycznej i naukowej. Stanowi cenne świadectwo dawnej kultury religijnej regionu, ważne dla zachowania lokalnej tożsamości kulturowej.

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Stan zachowania określa się w skali punktowej na 4 – dobry.

Obiekt wymaga bieżącej pielęgnacji.

10. Wykonanie karty (autor, data, podpis)

mgr Iwona Bartnik, mgr Hubert Kosiniec
29.12.2020 r.

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

*dotyczy zabytków nie wpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków

GEZ

KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO

3. Miejscowość

MICHNIOWIEC

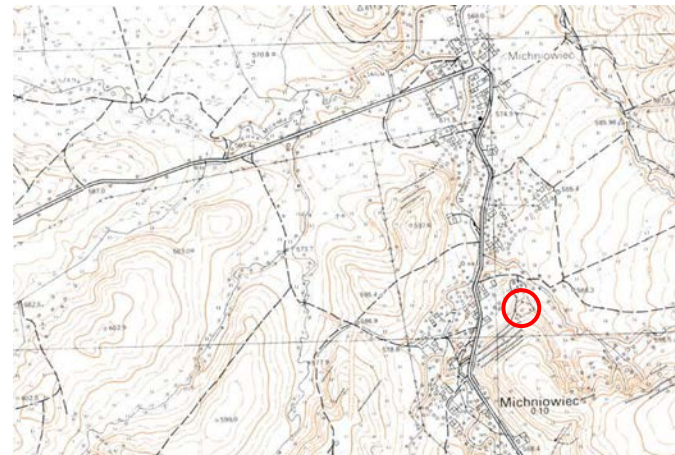
1. Nazwa

CMENTARZ GRECKOKATOLICKI

2. Czas powstania

I. 60. XIX w.

7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

2. Mapa topograficzna w skali 1:10000 (fragment)

4. Adres/lokalizacja

cmmentarz zlokalizowany jest na południe od cerkwi (posesja Michniowiec 18)
38-710 Czarna

Nr ewid. działki: 148
obręb: Michniowiec

Współrzędne geograficzne:
N: 49°18'05.9" E: 22°43'58.1"

5. Przynależność administracyjna

województwo podkarpackie

powiat bieszczadzki

gmina Czarna

6. Formy ochrony

Wpis do rejestru zabytków pod nr:
A-135 z 17.03.1969

1. Widok od południa.

8. Historia, opis i wartości

1863 lub 1868 r. – Budowa nowej cerkwi w Michniowcu, prawdopodobne przeniesienie cmentarza w obecne miejsce.

1987 r. – Remont cmentarza przeprowadzony w ramach akcji „Nadsanie”, prowadzonej przez Stanisława Krycińskiego.

2010 r. – Prace porządkowe, pobielenie nagrobków.

Cmentarz (ob. nieczynny) położony jest na szczycie zalesionego wzniesienia na południe od cerkwi. Zajmuje powierzchnię ok. 30 a i jest częściowo ogrodzony drewnianym płotem. W obrębie nekropolii zachowała się grupa zabytkowych nagrobków, z których najstarsze pochodzą z pocz. XX w.; wykonane zostały z piaskowca, część z nich jest zwieńczona żeliwnymi krzyżami.

Dawny cmentarz greckokatolicki jest ważnym elementem układu przestrzennego miejscowości oraz charakterystycznym składnikiem jej krajobrazu kulturowego, podkreślającym odrębność i wyjątkowość miejsca. Pozostaje obiektem o dużej wartości historycznej, artystycznej i naukowej, będąc dokumentem dziejów wsi Michniowiec oraz gminy Czarna.

Cmentarz został ujęty w wojewódzkiej ewidencji zabytków archeologicznych.

Nr obszaru AZP: 118-83

Nr stanowiska na obszarze AZP: 55

Nr stanowiska w miejscowości: 17

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Stan zachowania określa się w skali punktowej na 2 – zły.

Historyczny układ cmentarza nieczytelny, teren w znacznej mierze zarośnięty dziką roślinnością; brak oznakowania w terenie. Teren nekropolii wymaga regularnego prowadzenia prac porządkowych i pielęgnacyjnych. Zabytkowe nagrobki zachowane w złym stanie, większość z nich wymaga pilnego podjęcia prac konserwatorskich.

10. Wykonanie karty (autor, data, podpis)

mgr Iwona Bartnik, mgr Hubert Kosiniec
29.12.2020 r.

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

*dotyczy zabytków nie wpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków

GEZ

KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO

3. Miejscowość

MICHNIOWIEC

1. Nazwa

KRZYŻ PRZYDROŻNY

2. Czas powstania

1 ćw. XX w.

7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

4. Adres/lokalizacja

Michniowiec 3
38-710 Czarna

Nr ewid. działki: 10/4
obręb: Michniowiec

Współrzędne geograficzne:
N: 49°18'33.7" E: 22°43'50.6"

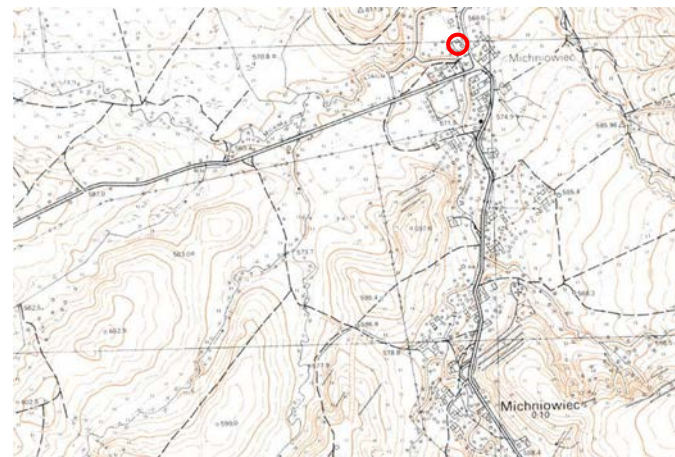
5. Przynależność administracyjna

województwo podkarpackie

powiat bieszczadzki

gmina Czarna

6. Formy ochrony

2. Mapa topograficzna w skali 1:10000 (fragment)

1. Widok od wschodu.

8. Historia, opis i wartości

1 ćw. XX w. – Wystawienie krzyża przydrożnego w północnej części wsi.
I. 40/50. - 80. XX w. – Prawdopodobne zniszczenie obiektu w okresie powojennym, a następnie jego odtworzenie w ramach akcji „Nadsanie” prowadzonej przez Stanisława Krycińskiego.
k. XX w. - I. 20. XXI w. – Bieżące remonty i naprawy.

Kamienny krzyż na wysokim postumencie zlokalizowany jest w północnej części miejscowości, po zachodniej stronie drogi prowadzącej w stronę Bystrego, od frontu posesji nr 3. Wykonany z ustawionych na sobie bloków piaskowca, pokryty wtórną powłoką malarską w kolorze białym. Postument na trójstopniowym cokole; dwa dolne stopnie cokołu gładko opracowane, wyższy o sfazowanych górnych krawędziach, ukształtowany z lekkim spadkiem. Ścianki trzeciego stopnia zdobią prostokątne wklęsłe płyciny wypełnione płaskorzeźbą (od frontu motywem kotwicy skrzyżowanej z prawosławnym krzyżem, po bokach – parą rozetek). Trzon prostopadłościenny, na profilowanym cokoliku; ścianki trzonu frontowa i boczna podkreślone wklęsłymi płycinami zamkniętymi nadwieszonym łukiem i wypełnionymi płaskorzeźbioną dekoracją (kształt nieczytelny, w płycinie frontowej znajduje się przypuszczalnie postać NMP z Dzieciątkiem, w płycinach bocznych formy zatarte). W zwieńczeniu pozostałości profilowanego gzymsu, wyłamującego się pośrodku ścianek w kształt półkolistych arkadek. Na szczycie ustawiony krzyż w typie łańskim o trójlistnie zakończonych ramionach, z płaskorzeźbioną figurą ukrzyżowanego Chrystusa na przecięciu ramion; powyżej prostokątna tabliczka titulus crucis. Chrystus rzeźbiony stylistyce ludowej, przedstawiony z głową opadającą na piersi, dłońmi z dwoma palcami wyprostowanymi w geście błogosławieństwa oraz nogami z stopami przybitymi razem.

Przydrożny krzyż kamienny jest jednym z niewielu tego typu zabytków zachowanym na terenie gminy. Jest to obiekt charakterystyczny dla krajobrazu Michniowca, o dużej wartości historycznej i naukowej. Stanowi cenne świadectwo dawnej kultury religijnej regionu, ważne dla zachowania lokalnej tożsamości kulturowej.

Krzyż został ujęty w wojewódzkiej ewidencji zabytków archeologicznych.
Nr obszaru AZP: 118-83
Nr stanowiska na obszarze AZP: 45
Nr stanowiska w miejscowości: 7

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Stan zachowania określa się w skali punktowej na 3 – dostateczny.

Kamień pokryty wtórną pobiałą, w dolnych partiach zawilgocony, z zaciekami, zanieczyszczeniami pochodzenia atmosferycznego oraz zagłębieniami porośniętymi glonami i mchem. Na brzegach oraz w zwieńczeniu widoczne liczne, głębokie ubytki, miejscami również prowizoryczne uzupełnienia. Krzyż wymaga kompleksowych prac konserwatorskich (o zakresie obejmującym m.in. oczyszczenie – w tym również usunięcie wtórnych warstw malarskich, dezynfekcję oraz uzupełnienie ubytków). Niezbędne jest wyznaczenie zakresu ochrony konserwatorskiej obiektu w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

10. Wykonanie karty (autor, data, podpis)

mgr Iwona Bartnik, mgr Hubert Kosiniec
29.12.2020 r.

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

*dotyczy zabytków nie wpisanych do rejestru zabytków i niewiązanych do wojewódzkiej ewidencji zabytków

GEZ

KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO

3. Miejscowość

MICHNIOWIEC

1. Nazwa

COKÓŁ KAMIENNY

2. Czas powstania

1 ćw. XX w.

7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

2. Mapa topograficzna w skali 1:10000 (fragment)

4. Adres/lokalizacja

Michniowiec 6a
38-710 Czarna

Nr ewid. działki: 39/3
obręb: Michniowiec

Współrzędne geograficzne:
N: 49°18'29.7" E: 22°43'54.7"

5. Przynależność administracyjna

województwo podkarpackie

powiat bieszczadzki

gmina Czarna

6. Formy ochrony

1. Widok od płn.-zach.

8. Historia, opis i wartości

1 ćw. XX w. – Wystawienie krzyża przydrożnego (?) na kamiennym cokole w północnej części wsi.

l. 40/50 - 80 XX w. – Prawdopodobne zniszczenie obiektu w okresie powojennym, a następnie jego odtworzenie w ramach akcji „Nadsanie” prowadzonej przez Stanisława Krycińskiego.

k. XX w. - l. 20. XXI w. – Bieżące remonty i naprawy.

Kamienny cokół zlokalizowany jest w pobliżu skrzyżowania dróg w północnej części miejscowości, po zachodniej stronie drogi prowadzącej do Bystrego, od frontu posesji nr 6a. Wykonany z ustawionych na sobie bloków piaskowca, częściowo pokryty wtórną powłoką malarską w kolorze białym. Obiekt w formie niskiej, ośmiobocznej kolumny ustawionej na wydatnym, trójstopniowym postumencie z bogatą, płaskorzeźbioną dekoracją. Ścianki dolnego stopnia postumentu zdobione są prostokątnymi płycinami, stopnia środkowego płaskorzeźbionymi rozetkami wpisanymi w koło, natomiast stopnia górnego płycinami z rozmieszczonymi naprzemiennie rozetkami i sześcioramiennymi gwiazdami wpisanymi w koło. Trzon z przewiązką na 2/3 wysokości, w dolnej partii dekorowany ostrołuczными arkadkami, nad którymi umieszczone są rozetki, w zwieńczeniu profilowana głowica.

Kamienny cokół o bogatej ornamentyce złożonej z motywów gwiazd i rozet jest jedynym tego typu zabytkiem zachowanym na terenie gminy. Jest to również obiekt charakterystyczny dla krajobrazu Michniowca, o dużej wartości historycznej i naukowej. Stanowi cenne świadectwo dawnej kultury materialnej regionu, ważne dla zachowania lokalnej tożsamości.

Obiekt został ujęty w wojewódzkiej ewidencji zabytków archeologicznych.

Nr obszaru AZP: 118-83

Nr stanowiska na obszarze AZP: 46

Nr stanowiska w miejscowości: 8

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Stan zachowania określa się w skali punktowej na 3 – dostateczny.

Kamień zawilgocony, o powierzchni pokrytej zaciekami i zanieczyszczeniami pochodzenia atmosferycznego; porośnięty glonami, u dołu również mchem; w górnej partii zachowane śladowe ilości wtórnej pobiałej. W zwieńczeniu kolumny widoczne głębokie ubytki. Cokół wymaga kompleksowych prac konserwatorskich (o zakresie obejmującym m.in. oczyszczenie – w tym również usunięcie wtórnych warstw malarskich, dezynfekcję oraz uzupełnienie ubytków). Niezbędne jest wyznaczenie zakresu ochrony konserwatorskiej obiektu w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

10. Wykonanie karty (autor, data, podpis)

mgr Iwona Bartnik, mgr Hubert Kosiniec
29.12.2020 r.

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

*dotyczy zabytków nie wpisanych do rejestru zabytków i niewiązanych do wojewódzkiej ewidencji zabytków

GEZ

KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO

3. Miejscowość

MICHNIOWIEC

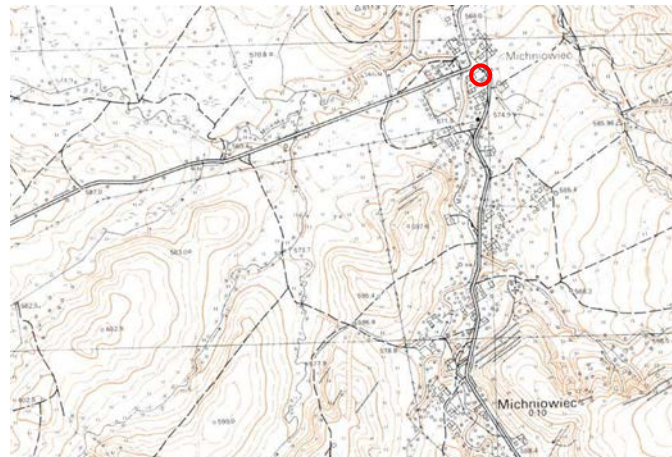
1. Nazwa

KRZYŻ PRZYDROŻNY

2. Czas powstania

pocz. XX w.

7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

2. Mapa topograficzna w skali 1:10000 (fragment)

4. Adres/lokalizacja

Michniowiec 8
38-710 Czarna

Nr ewid. działki: 41/1
obręb: Michniowiec

Współrzędne geograficzne:
N: 49°18'28.7" E: 22°43'54.5"

5. Przynależność administracyjna

województwo podkarpackie

powiat bieszczadzki

gmina Czarna

6. Formy ochrony

1. Widok od wschodu.

8. Historia, opis i wartości

1 ćw. XX w. – Wystawienie krzyża przydrożnego w północnej części wsi.
l. 40/50. – Prawdopodobne zniszczenie obiektu.
l. 80. XX w. – Odtworzenie krzyża metodą anastylozy.
k. XX w. - l. 20. XXI w. – Bieżące remonty i naprawy.

Kamienny krzyż na wysokim postumencie zlokalizowany jest w północnej części miejscowości, u zbiegu dróg prowadzących do Lipia i w stronę Bystrego, od frontu posesji nr 8. Wykonany z ustawionych na sobie bloków piaskowca, pokryty wtórną powłoką malarską w kolorze białym. Postument dwukondygnacyjny (górną część nieco węższa i niższa), na dwustopniowym cokole; wyższy stopień o sfazowanych górnych krawędziach, z wykutą na frontowej ścianie inskrypcją z datą (treść zatarta, data nieczytelna – zapewne 1900). Obydwie kondygnacje trzonu na profilowanych cokolikach, prostopadłościennie, rozdzielone profilowanym gzymsem; w kondygnacji dolnej od frontu mieści się prostokątna, wklęsła płytcina. Krzyż w typie łacińskim, o trójlistnie zakończonych ramionach, z płaskorzeźbioną figurą ukrzyżowanego Chrystusa na przecięciu ramion; powyżej znajduje się prostokątna tabliczka titulus crucis. Chrystus rzeźbiony w stylizyce ludowej, głowa i stopy utracone.

Przydrożny krzyż kamienny jest jednym z niewielu tego typu zabytków zachowanym na terenie gminy. Jest to obiekt charakterystyczny dla krajobrazu Michniowca, o dużej wartości historycznej i naukowej. Stanowi cenne świadectwo dawnej kultury religijnej regionu, ważne dla zachowania lokalnej tożsamości kulturowej.

Krzyż został ujęty w wojewódzkiej ewidencji zabytków archeologicznych.
Nr obszaru AZP: 118-83
Nr stanowiska na obszarze AZP: 47
Nr stanowiska w miejscowości: 9

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Stan zachowania określa się w skali punktowej na 3 – dostateczny.

Kamień pokryty wtórną pobiałą, w dolnych partiach nieznacznie zawilgocony, z drobnymi zaciekami na powierzchni. Na brzegach elementów oraz w zwieńczeniu cokołu widoczne drobne ubytki, figura Chrystusa nosi ślady powojennych zniszczeń (utracona głowa oraz stopy), inskrypcja na cokole utraciła czytelność. Krzyż wymaga bieżącej pielęgnacji. Niezbędne jest wyznaczenie zakresu ochrony konserwatorskiej obiektu w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

10. Wykonanie karty (autor, data, podpis)

mgr Iwona Bartnik, mgr Hubert Kosiniec
29.12.2020 r.

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

*dotyczy zabytków nie wpisanych do rejestru zabytków i niewiązanych do wojewódzkiej ewidencji zabytków

GEZ

KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO

3. Miejscowość

MICHNIOWIEC

1. Nazwa

COKÓŁ KRZYŻA PRZYDROŻNEGO

2. Czas powstania

1938 r.

7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

4. Adres/lokalizacja

Michniowiec 17
38-710 Czarna

Nr ewid. działki: 262
obręb: Michniowiec

Współrzędne geograficzne:
N: 49°18'07.2" E: 22°43'53.1"

5. Przynależność administracyjna

województwo podkarpackie

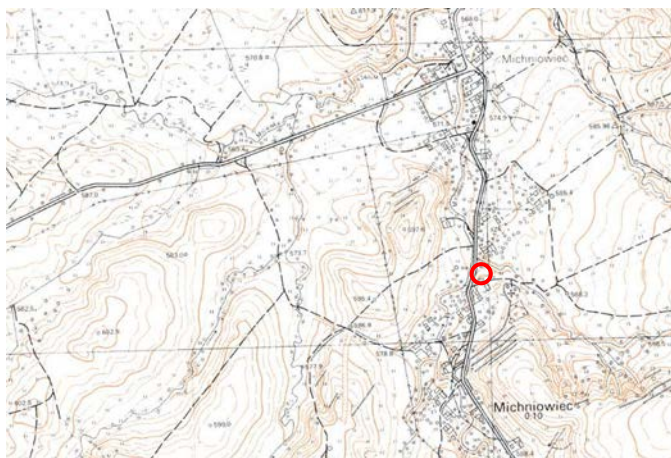
powiat bieszczadzki

gmina Czarna

6. Formy ochrony

1. Widok od południa.

2. Mapa topograficzna w skali 1:10000 (fragment)

8. Historia, opis i wartości

1938 r. – Wystawienie krzyża przydrożnego centrum wsi.
l. 40/50. - 80. XX w. – Prawdopodobne zniszczenie obiektu w okresie powojennym, a następnie jego odtworzenie w ramach akcji „Nadsanie” prowadzonej przez Stanisława Krycińskiego.
k. XX w. - l. 20. XXI w. – Bieżące remonty i naprawy.

Kamienny postument zlokalizowany jest w centrum miejscowości, u zbiegu drogi w stronę Bystrego z dróżką prowadzącą do cerkwi, na północ od domu nr 17. Wykonany z ustawionych na sobie bloków piaskowca, pokryty wtórną powłoką malarską w kolorze białym. Postument na niskim cokole o sfazowanych górnych krawędziach, z ściankami zdobionymi prostokątnymi, wklęsłymi płycinami. Trzon prostopadłościenny, na profilowanym cokoliku z wykutą na frontowej ścianie inskrypcją z datą 1938 (treść zatarta). Na ścianie trzonu od frontu znajduje się płytka nisza zamknięta półkoliście, z płaskorzeźbioną postacią świętego/świętej (forma wypłukana, zatarta). Na ściankach bocznych znajdują się płytkie, biforyjne w kształcie nisze z płaskorzeźbionymi, kwadratowymi płycinami. Zwieńczenie tworzy profilowany gzyms wyłamujący się w kształt podkowiastych naczółków, dekorowanych od frontu i z tyłu płaskorzeźbionymi rozetkami wpisanymi w okrąg, po bokach zaś z motywem krzyża. Narożniki podkreślają stylizowane woluty. Pierwotnie postument zwieńczony był kamiennym krzyżem, z którego pozostał obecnie niski cokolik.

Kamienny cokół z pozostałością krzyża jest jednym z nielicznych tego typu zabytków zachowanym na terenie gminy. Jest to obiekt charakterystyczny dla krajobrazu Michniowca, o dużej wartości historycznej i naukowej. Stanowi cenne świadectwo dawnej kultury religijnej regionu, ważne dla zachowania lokalnej tożsamości kulturowej.

Obiekt został ujęty w wojewódzkiej ewidencji zabytków archeologicznych.
Nr obszaru AZP: 118-83
Nr stanowiska na obszarze AZP: 50
Nr stanowiska w miejscowości: 12

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Stan zachowania określa się w skali punktowej na 2 – zły.

Kamień zawilgocony, osłabiony, miejscami osypujący się; powierzchnia przebarwiona, pokryta wtórną pobiałą, a także zaciekami, zanieczyszczeniami pochodzenia atmosferycznego; zagłębienia porośnięte glonami i mchem. Na brzegach elementów oraz w zwieńczeniu cokołu widoczne głębokie ubytki; piaskowiec wypłukany, rysunek dekoracji rzeźbiarskiej zatarty; krzyż zniszczony, ułamany u podstawy; inskrypcja na cokole utraciła czytelność. Cokół wymaga podjęcia kompleksowych prac konserwatorskich (o zakresie obejmującym m.in. oczyszczenie – w tym również usunięcie wtórnych warstw malarskich, dezynfekcję oraz uzupełnienie ubytków). Niezbędne jest wyznaczenie zakresu ochrony konserwatorskiej obiektu w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

10. Wykonanie karty (autor, data, podpis)

mgr Iwona Bartnik, mgr Hubert Kosiniec
29.12.2020 r.

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

*dotyczy zabytków nie wpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków

GEZ

KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO

3. Miejscowość

MICHNIOWIEC

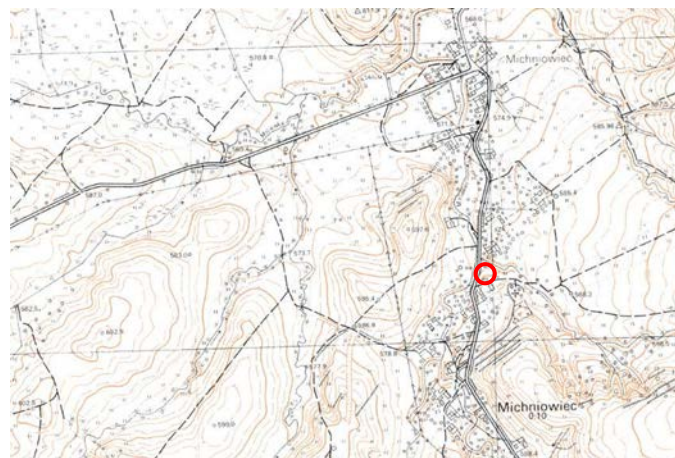
1. Nazwa

KRZYŻ PRZYDROŻNY

2. Czas powstania

1 ćw. XX w.

7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

2. Mapa topograficzna w skali 1:10000 (fragment)

4. Adres/lokalizacja

Michniowiec 17
38-710 Czarna

Nr ewid. działki: 262
obręb: Michniowiec

Współrzędne geograficzne:
N: 49°18'06.4" E: 22°43'52.1"

5. Przynależność administracyjna

województwo podkarpackie

powiat bieszczadzki

gmina Czarna

6. Formy ochrony

1. Widok od południa.

8. Historia, opis i wartości

1 ćw. XX w. – Wystawienie krzyża przydrożnego centrum wsi.
2 ćw. XX w. - I. 20. XXI w. – Bieżące remonty i naprawy (zrealizowane przypuszczalnie w 1993 oraz 2003 r.).

Krzyż metalowy na kamiennym postumencie zlokalizowany jest w centrum miejscowości, u zbiegu drogi w stronę Bystrego z dróżką prowadzącą do cerkwi, na południe od domu nr 17. Postument wykonany z ustawionych na sobie bloków piaskowca, pokryty wtórną powłoką malarską w kolorze białym. Postument na niskim cokole o sfazowanych górnych krawędziach. Trzon na profilowanym cokoliku, prostopadłościenny z ściankami od frontu i po bokach zdobionymi wklęsłymi wnękami zamkniętymi nadwieszonym łukiem. Zwieńczenie tworzy gzyms wyłamujący się w kształt podkowiastych naczółków. Na szczycie osadzony jest krzyż w typie łacińskim wykonany w technice żeliwnego odlewu, pokryty zabezpieczającą powłoką malarską w kolorze srebrnoszarym. Fragment pionowej belki powyżej poprzecznego ramienia odłamany. Podstawa krzyża w kształcie profilowanego cokoliku, ramiona zdobione żłobkowaniem, zakończone ażurowymi rozetkami. Figurka ukrzyżowanego Chrystusa zawieszona na przecięciu ramion nawiązuje do tradycji wschodniej: z głową opadającą na prawe ramię, dłońmi o dwóch palcach wyprostowanych w geście błogosławieństwa oraz nogami z stopami ułożonymi obok siebie i przybitymi osobno. Poniżej przytwierdzona jest owalna tabliczka okolona wieńcem z szarfą.

Przydrożny krzyż jest jednym z nielicznych tego typu zabytków zachowanych na terenie gminy. Jest to obiekt charakterystyczny dla krajobrazu Michniowca, o dużej wartości historycznej i naukowej. Stanowi cenne świadectwo dawnej kultury religijnej regionu, ważne dla zachowania lokalnej tożsamości kulturowej.

Krzyż został ujęty w wojewódzkiej ewidencji zabytków archeologicznych.
Nr obszaru AZP: 118-83
Nr stanowiska na obszarze AZP: 51
Nr stanowiska w miejscowości: 13

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Stan zachowania określa się w skali punktowej na 3 – dostateczny.

Piaskowiec przebarwiony, zawilgocony, o powierzchni pokrytej warstwą glonów i porostów oraz zanieczyszczeniami pochodzenia atmosferycznego; powłoka malarska przetarta, miejscami odpajająca się. Na krawędziach kamiennych bloków widoczne ubytki; dekoracyjne profile zniekształcone, kamieniarskie faktury zatarte. Na elementach metalowych widoczne ślady korozji, powłoki malarskie złuszczone, odpajające się. Górna część pionowej belki krzyża odłamana. Krzyż wymaga przeprowadzenia prac zabezpieczających (o zakresie obejmującym m.in. oczyszczenie z wtórnych warstw malarskich oraz dezynfekcję). Niezbędne jest wyznaczenie zakresu ochrony konserwatorskiej obiektu w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

10. Wykonanie karty (autor, data, podpis)

mgr Iwona Bartnik, mgr Hubert Kosiniec
29.12.2020 r.

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

*dotyczy zabytków nie wpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków

GEZ

KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO

3. Miejscowość

MICHNIOWIEC

1. Nazwa

COKÓŁ KRZYŻA PRZYDROŻNEGO

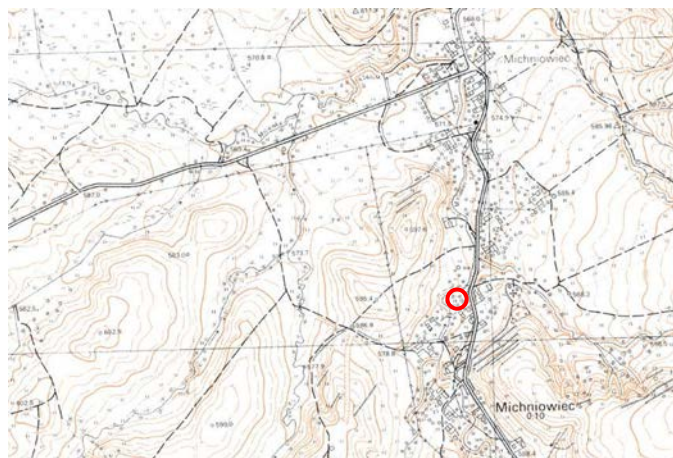
2. Czas powstania

1911 r.

7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

1. Widok od południa.

2. Mapa topograficzna w skali 1:10000 (fragment)

4. Adres/lokalizacja

obiekt usytuowany przy rozwidleniu dróg
w pobliżu posesji Michniowiec nr 22
38-710 Czarna

Nr ewid. działki: 113/1
obręb: Michniowiec

Współrzędne geograficzne:
N: 49°18'04.6" E: 22°43'50.2"

5. Przynależność administracyjna

województwo podkarpackie

powiat bieszczadzki

gmina Czarna

6. Formy ochrony

8. Historia, opis i wartości

1911 r. – Wystawienie krzyża przydrożnego w centralnej części wsi.

I. 40/50. – Częściowe zniszczenie obiektu.

2 poł. XX w. - I. 20. XXI w. – Remonty i naprawy bieżące (odtworzenie postumentu, zrealizowane najprawdopodobniej w trakcie jednej z szerzej zakrojonych akcji prac konserwatorskich, obejmujących krzyże przydrożne we wsi Michniowiec).

Kamienny postument zlokalizowany jest pośrodku łąki, w pobliżu rozwidlenia dróg na północ od posesji nr 22. Wykonany z ustawionych na sobie bloków piaskowca o powierzchni pokrytej kamieniarską fakturą, przemalowanych częściowo wtórną powłoką malarską w kolorze białym. Postument na płytowej podstawie i dwustopniowym cokole o sfazowanych górnych krawędziach; ściankę frontową górnego stopnia zdobi prostokątna, wklęsła płycina z dwiema płaskorzeźbionymi rozetkami. Trzon na lekko zwężającym się ku górze cokoliku; prostopadłościenny, o ściankach artykułowanych płytkami niszami z płaskorzeźbionymi motywami religijnymi; w niszy na ścianie bocznej (dawniej zapewne frontowej) przedstawiona jest Matka Boska z Dzieciątkiem, poniżej znajduje się inskrypcja z datą 1911 (forma wypłukana, treść zatarta). Pierwotnie postument zwieńczony był krzyżem.

Kamienny cokół przydrożnego krzyża jest jednym z nielicznych tego typu zabytków zachowanym na terenie gminy. Jest to obiekt charakterystyczny dla krajobrazu Michniowca, o dużej wartości historycznej i naukowej. Stanowi cenne świadectwo dawnej kultury religijnej regionu, ważne dla zachowania lokalnej tożsamości kulturowej.

Obiekt został ujęty w wojewódzkiej ewidencji zabytków archeologicznych.

Nr obszaru AZP: 118-83

Nr stanowiska na obszarze AZP: 53

Nr stanowiska w miejscowości: 15

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Stan zachowania określa się w skali punktowej na 2 – zły.

Kamień zawilgocony, osłabiony; powierzchnia przebarwiona, z resztkami wtórnej pobiady; pokryta zaciekami i zanieczyszczeniami pochodzenia atmosferycznego; w górnej partii porośnięta glonami i mchem. Brak krzyża oraz zwieńczenia cokołu. Na brzegach elementów widoczne pęknięcia i ubytki; piaskowiec wypłukany, rysunek dekoracji rzeźbiarskiej zatarty; inskrypcja utraciła czytelność. Cokół wymaga podjęcia kompleksowych prac konserwatorskich (o zakresie obejmującym m.in. oczyszczenie, dezynfekcję oraz uzupełnienie ubytków). Niezbędne jest wyznaczenie zakresu ochrony konserwatorskiej obiektu w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

10. Wykonanie karty (autor, data, podpis)

mgr Iwona Bartnik, mgr Hubert Kosiniec
29.12.2020 r.

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

*dotyczy zabytków nie wpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków

GEZ

KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO

3. Miejscowość

MICHNIOWIEC

1. Nazwa

KRZYŻ PRZYDROŻNY

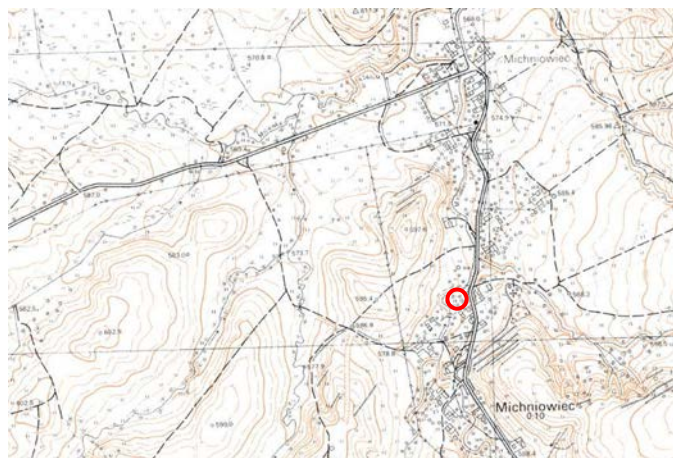
2. Czas powstania

1 ćw. XX w.

7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

1. Widok od południa.

2. Mapa topograficzna w skali 1:10000 (fragment)

4. Adres/lokalizacja

obiekt usytuowany przy rozwidleniu dróg
w pobliżu posesji Michniowiec nr 22
38-710 Czarna

Nr ewid. działki: 113/1
obręb: Michniowiec

Współrzędne geograficzne:
N: 49°18'05.3" E: 22°43'50.0"

5. Przynależność administracyjna

województwo podkarpackie

powiat bieszczadzki

gmina Czarna

6. Formy ochrony

8. Historia, opis i wartości

1 ćw. XX w. – Wystawienie krzyża przydrożnego w centralnej części wsi.
2 ćw. XX w. - I. 20. XXI w. – Bieżące remonty i naprawy (wykonane prawdopodobnie w 1993 oraz 2003 r.).

Krzyż metalowy na kamiennym postumencie zlokalizowany jest pośrodku łąki, w pobliżu rozwidlenia dróg na północ od posesji nr 22. Postument wykonany z ustawionych na sobie bloków piaskowca, przemalowanych częściowo wtórną powłoką malarską w kolorze białym. Posiada płytową podstawę oraz dwustopniowy cokół o sfazowanych górnych krawędziach. Trzon prostopadłościenny o ściankach dekorowanych półkoliście zamkniętymi wklęsłymi wnękami, zwieńczony profilowanym gzymsem, wyłamującym się w kształt podkowiastych naczółków. Na szczycie osadzony jest krzyż w typie łańskim, wykonany w technice odlewu żeliwnego, pokryty zabezpieczającą powłoką malarską w kolorze srebrnoszarym. Architektoniczna podstawa krzyża ujęta jest po bokach parą płaskorzeźbionych figurek uskrzydłych aniołów przedstawionych antytetycznie. Pod krzyżem ukazane trzy postacie, od lewej Matka Boża, Maria Magdalena (klęcząca) i św. Jan Ewangelista, nad nimi przytwierdzona jest owalna tabliczka okolona wieńcem. Ramiona krzyża dekorowane są płaskorzeźbioną, ukwieconą wicią roślinną i zakończone palmetkami, na przecięciu ramion znajduje się promienista gloria; w zwieńczeniu tabliczka titulus crucis. Figurka ukrzyżowanego Chrystusa nawiązuje do tradycji wschodniej: z głową opadającą na prawe ramię, dłońmi z dwoma palcami wyprostowanymi w geście błogosławieństwa oraz nogami ze stopami ułożonymi obok siebie i przybitymi osobno, wspartymi o suppendaneum.

Krzyż przydrożny jest jednym z nielicznych tego typu zabytków zachowanym na terenie gminy. Jest to obiekt charakterystyczny dla krajobrazu Michniowca, o dużej wartości historycznej i naukowej. Stanowi cenne świadectwo dawnej kultury religijnej regionu, ważne dla zachowania lokalnej tożsamości kulturowej.

Krzyż został ujęty w wojewódzkiej ewidencji zabytków archeologicznych.
Nr obszaru AZP: 118-83
Nr stanowiska na obszarze AZP: 52
Nr stanowiska w miejscowości: 14

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Stan zachowania określa się w skali punktowej na 3 – dostateczny.

Kamień zawilgocony, osłabiony; powierzchnia pokryta wtórną pobiałą, z licznymi zaciekami i zanieczyszczeniami pochodzenia atmosferycznego; podstawa płytowa zapadnięta w gruncie, porośnięta mchem. W górnej partii postumentu widoczne ogniska porażenia mikrobiologicznego (glony, porosty). Na brzegach kamiennych bloków widoczne pęknięcia i ubytki; piaskowiec wypłukany, dekoracyjne profile zniekształcone, kamieniarskie faktury zatarte. Na elementach metalowych widoczne ślady korozji, powłoki malarskie złuszczone, odspajające się. Krzyż wymaga podjęcia prac zabezpieczających (o zakresie obejmującym m.in. oczyszczenie, dezynfekcję oraz uzupełnienie ubytków). Niezbędne jest wyznaczenie zakresu ochrony konserwatorskiej obiektu w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

10. Wykonanie karty (autor, data, podpis)

mgr Iwona Bartnik, mgr Hubert Kosiniec
29.12.2020 r.

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

*dotyczy zabytków nie wpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków

GEZ

KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO

3. Miejscowość

MICHNIOWIEC

1. Nazwa

KRZYŻ PRZYDROŻNY

2. Czas powstania

1 ćw. XX w.

7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

4. Adres/lokalizacja

obiekt usytuowany w pobliżu posesji
Michniowiec nr 29
38-710 Czarna

Nr ewid. działki: 153/1
obręb: Michniowiec

Współrzędne geograficzne:
N: 49°17'51.78" E: 22°43'54.28"

5. Przynależność administracyjna

województwo podkarpackie

powiat bieszczadzki

gmina Czarna

6. Formy ochrony

2. Mapa topograficzna w skali 1:10000 (fragment)

1. Widok od zachodu.

8. Historia, opis i wartości

1 ćw. XX w. – Wystawienie krzyża przydrożnego w południowej części wsi.
l. 40/50. – Częściowe zniszczenie obiektu.
2 ćw. XX w. - l. 20. XXI w. – Bieżące remonty i naprawy.

Kamienny krzyż na postumencie zlokalizowany jest w południowej części wsi, po wschodniej stronie drogi, w pobliżu posesji nr 29. Wykonany z ustawionych na sobie bloków piaskowca, przemalowany wtórną powłoką malarską w kolorze jasnozielonym. Cokół głęboko zapadnięty w gruncie, widoczny fragment górnego stopnia dekorowany od frontu płaskorzeźbioną, prostokątną płyciną. Trzon prostopadłościenny, na profilowanym cokółku z wykutą od frontu inskrypcją (treść zatarta). Powyżej znajduje się płytką niszą zamkniętą półkuliście, z płaskorzeźbioną figurą świętego/świętej (forma wypłukana, nieczytelna); na ściankach bocznych wyłobione biforyjne płyciny; ścianka tylna opracowana gładko. W zwieńczeniu profilowany gzyms, wyłamujący się w kształt podkowiastych naczółków z narożnikami podkreślonymi stylizowanymi wolutami. Krzyż jest utracony w 2/3 wysokości, zachowała się dolna część pionowej belki z fragmentem płaskorzeźbionej postaci ukrzyżowanego Chrystusa (figura pozbawiona jest głowy oraz ramion).

Krzyż przydrożny jest jednym z nielicznych tego typu zabytków zachowanym na terenie gminy. Jest to obiekt charakterystyczny dla krajobrazu Michniowca, posiadający, mimo zachowania w niepełnej formie, dużą wartość historyczną i naukową. Stanowi cenne świadectwo dawnej kultury religijnej regionu, ważne dla zachowania lokalnej tożsamości kulturowej.

Krzyż został ujęty w wojewódzkiej ewidencji zabytków archeologicznych. Oznaczony na 2 różnych obszarach AZP, opracowano dla niego 2 Karty Ewidencyjne Zabytku Archeologicznego.

LOKALIZACJA PRAWIDŁOWA:

Nr obszaru AZP: 119-83

Nr stanowiska na obszarze AZP: 5

Nr stanowiska w miejscowości: 1

LOKALIZACJA BŁĘDNA:

Nr obszaru AZP: 118-83

Nr stanowiska na obszarze AZP: 54

Nr stanowiska w miejscowości: 16

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Stan zachowania określa się w skali punktowej na 2 – zły.

Cokół krzyża zapadnięty głęboko w gruncie. Kamień zawilgocony, osłabiony, wypłukany; forma dekoracji rzeźbiarskiej oraz ozdobnych profili zniekształcona, kamieniarskie faktury zatarte, inskrypcja nieczytelna. Na brzegach kamiennych bloków widoczne ubytki; Powierzchnia kamienia pokryta grubą warstwą wtórnych, częściowo złuszczonej i odpajających się powłok malarskich, z licznymi zaciekami i zanieczyszczeniami pochodzenia atmosferycznego. W dolnych partiach obiekt porośnięty mchem, u góry widoczne są ogniska porażenia mikrobiologicznego (glony, porosty). Krzyż wymaga podjęcia prac zabezpieczających (o zakresie obejmującym m.in. oczyszczenie, dezynfekcję oraz uzupełnienie ubytków). Niezbędne jest wyznaczenie zakresu ochrony konserwatorskiej obiektu w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

10. Wykonanie karty (autor, data, podpis)

mgr Iwona Bartnik, mgr Hubert Kosiniec
29.12.2020 r.

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

*dotyczy zabytków nie wpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków

GEZ

KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO

3. Miejscowość

MICHNIOWIEC

1. Nazwa

KRZYŻ PRZYDROŻNY

2. Czas powstania

1 ćw. XX w.

7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

1. Widok od południa.

2. Mapa topograficzna w skali 1:10000 (fragment)

4. Adres/lokalizacja

obiekt usytuowany w pobliżu posesji
Michniowiec nr 30
38-710 Czarna

Nr ewid. działki: 159/1
obręb: Michniowiec

Współrzędne geograficzne:
N: 49°17'45.2" E: 22°43'59.3"

5. Przynależność administracyjna

województwo podkarpackie

powiat bieszczadzki

gmina Czarna

6. Formy ochrony

8. Historia, opis i wartości

1 ćw. XX w. – Wystawienie krzyża przydrożnego w południowej części wsi.
2 ćw. XX w. - l. 20. XXI w. – Bieżące remonty i naprawy (wykonane prawdopodobnie w 1993 oraz 2003 r.).

Krzyż metalowy na kamiennym, wysokim postumencie zlokalizowany jest po wschodniej stronie drogi, w pobliżu posesji nr 30. Postument wykonany z ustawionych na sobie bloków piaskowca, przemalowanych częściowo wtórną powłoką malarską w kolorze białym. Cokół dwustopniowy zapadnięty częściowo w gruncie. Trzon prostopadłościenny na profilowanym cokolicu, w 2/3 wysokości dzielony profilowaną przewiązką, zwieńczony profilowanym gzymsem. Ścianki trzonu dekorowane płaskorzeźbionymi motywami religijnymi (od frontu kielich, po bokach rozetki). Na szczycie osadzony jest krzyż w typie łacińskim, wykonany w technice odlewu żeliwnego, pokryty zabezpieczającą powłoką malarską w kolorze srebrnoszarym. Architektoniczna podstawa krzyża ujęta jest po bokach parą płaskorzeźbionych figurek uskrzydłych aniołów przedstawionych antytetycznie. Pod krzyżem ukazane trzy postacie, od lewej Matka Boża, Maria Magdalena (klęcząca) i św. Jan Ewangelista, nad nimi przytwierdzona jest owalna tabliczka okolona wieńcem. Ramiona krzyża dekorowane są płaskorzeźbioną, ukwieconą wicią roślinną i zakończone palmetkami, na przecięciu ramion znajduje się promienista gloria.

Krzyż przydrożny jest jednym z nielicznych tego typu zabytków zachowanym na terenie gminy. Jest to obiekt charakterystyczny dla krajobrazu Michniowca, o dużej wartości historycznej i naukowej. Stanowi cenne świadectwo dawnej kultury religijnej regionu, ważne dla zachowania lokalnej tożsamości kulturowej.

Krzyż został ujęty w wojewódzkiej ewidencji zabytków archeologicznych.
Nr obszaru AZP: 119-83
Nr stanowiska na obszarze AZP: 6
Nr stanowiska w miejscowości: 2

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Stan zachowania określa się w skali punktowej na 3 – dostateczny.

Kamień zawilgocony, powierzchnia pokryta wtórną pobiałą z licznymi zaciekami i zanieczyszczeniami pochodzenia atmosferycznego; dolny stopień cokołu zapadnięty w gruncie, porośnięty mchem. W górnej partii postumentu widoczne ogniska porażenia mikrobiologicznego (glony, porosty, a także mech). Na brzegach kamiennych bloków widoczne ubytki, górny stopień cokołu spękany; piaskowiec wypłukany, kamieniarskie faktury zatarte. Na elementach metalowych widoczne ślady korozji, powłoki malarskie złuszczone, odpajające się. Krzyż wymaga podjęcia prac zabezpieczających (o zakresie obejmującym m.in. oczyszczenie, dezynfekcję oraz uzupełnienie ubytków). Niezbędne jest wyznaczenie zakresu ochrony konserwatorskiej obiektu w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

10. Wykonanie karty (autor, data, podpis)

mgr Iwona Bartnik, mgr Hubert Kosiniec
29.12.2020 r.

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

*dotyczy zabytków nie wpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków

GEZ

KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO

3. Miejscowość

POLANA

1. Nazwa

**CERKIEW GRECKOKATOLICKA P.W. ŚW. MIKOŁAJA
ob. kościół rzymskokatolicki p.w. Przemienienia Pańskiego**

2. Czas powstania

1790 r.

7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

4. Adres/lokalizacja

**Polana 27
38-710 Czarna**

Nr ewid. działki: 15
obręb: Polana

Współrzędne geograficzne:
N: 49°18'15.4" E: 22°34'21.2"

5. Przynależność administracyjna

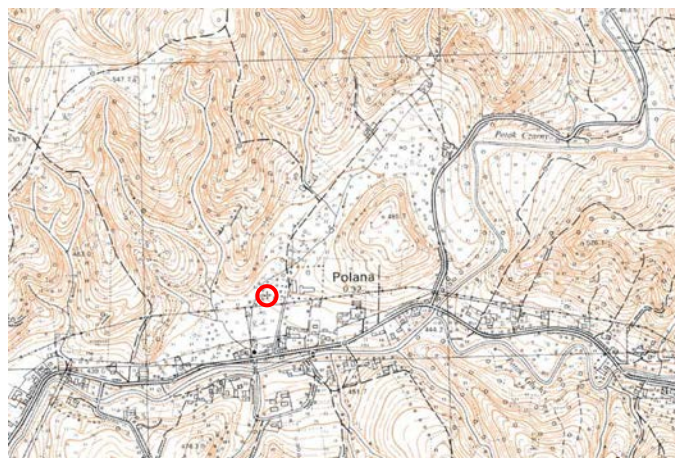
województwo podkarpackie

powiat bieszczadzki

gmina Czarna

6. Formy ochrony

Wpis do rejestru zabytków pod nr:
A-134 z 18.03.1969

2. Mapa topograficzna w skali 1:10000 (fragment)

1. Widok od płd. – wsch.

8. Historia, opis i wartości

1790 r. – Budowa cerkwi w Polanie (wg miejscowej tradycji cerkiew wzniesiono na przełomie XVI/XVII w. jako kaplicę dworską dla ówczesnych właścicieli wsi; pod koniec XVIII w. mieli oni przekazać kaplicę tutejszym Unitom jako podziękowanie za pomoc przy budowie kościoła rzymskokatolickiego, ukończonego w 1780 r.; rok 1790 byłby wówczas datą remontu i rekonsekracji świątyni).

1899 r. – Konsekracja cerkwi przez bpa Konstantego Czechowicza.

1922 r. – Remont i rozbudowa świątyni, przedłużenie nawy.

1937 r. – Remont cerkwi, w trakcie którego otynkowano wnętrze oraz wykonano polichromię na drewnianej kolebce nad nawą oraz ścianie tęczowej (autorem malowideł był R. Konowalec).

I. 1944 - 1951 – Wieś znajdowała się w granicach ZSRR.

1951 r. – Wysiedlenie dawnych mieszkańców i wywiezienie ich na tereny ZSRR oraz na Ziemię Odzyskane; zasiedlenie wsi ludnością z pochodzącą przeważnie z Sokalszczyzny.

po 1951 r. – Cerkiew służyła jako magazyn zboża, pozostałości wyposażenia przewieziono do Muzeum w Sanoku.

1969 r. – Przekazanie budowli kościołowi rzymskokatolickiemu; początkowo funkcjonowała ona jako kościół filialny podlegający parafii w Czarnej, od 1982 r. parafialny.

1970 r. – Usunięcie ikonostasu, wstawienie do prezbiterium neogotyckiego ołtarza z współczesnym obrazem Przemienienia Pańskiego.

4 ćw. XX w. - I. 20. XXI w. – Remonty i naprawy bieżące.

Cerkiew zlokalizowana jest w centralnej części miejscowości, ok. 200 m na północ od wiodącej przez wieś drogi wojewódzkiej nr 894 (będącej odcinkiem tzw. Małej pętli bieszczadzkiej). Położona na stoku wzniesienia opadającego w stronę zachodnią, w otoczeniu starodrzewu. Na wsch. i półn.-wsch. od prezbiterium znajdują się pozostałości dawnego cmentarza przycerkiewnego, od płd.-zach. usytuowana jest drewniana dzwonnica. Cerkiew drewniana, orientowana; dwudzielna, złożona z prostokątnej nawy oraz nieco węższego prezbiterium zamkniętego trójbocznie, z przylegającą od północy prostokątną zakrystią. Dach o wspólnej wysokości kalenicy; nad nawą dwuspadowy, z trzema szczęsiobocznymi sygnaturkami o cebulastych hełmach zakończonych krzyżami (środkowa sygnaturka z ślepą latarnią jest szersza i wyższa); nad prezbiterium wielopołaciowy, zakrystia nakryta dachem pulpitowym. Budowla wzniesiona w konstrukcji zrębowej (ściany zwęglowane „na jaskółczy ogon”), posadowiona na kamiennej podmurówce (otynkowanej). Elewacje oszalowane deskami w układzie pionowym, o stykach desek przysłoniętych listwami; pokrycie dachowe z blachy. Elewacja frontowa (zachodnia) dzielona okapowym daszkiem wspartym na rysiach, jednoosiowa. Elewacje boczne trójosiowe, w części prezbiterialnej deskowy gzyms koronujący, oklulus na ścianie wschodniej zaślepiony. Wnętrze jednoprzestrzenne, z wspartym na dwóch słupach chórem muzycznym przy zachodniej ścianie nawy. Oryginalne wyposażenie w większości niezachowane. Polichromia na ścianie tęczowej przedstawia Grupę Ukrzyżowania; na kolebce nad nawą w centrum wyobrażona jest Trójca Św. oraz uskrzydłone Serafimy.

Cerkiew w Polanie zalicza się do najstarszych drewnianych budowli sakralnych regionu. Prezentuje typ skromnej świątyni o dwudzielnym schemacie, malowniczo wpisanej w krajobraz i niosącej jasny przekaz pełnionej funkcji. Jest interesującym przykładem okcydentalizacji form architektury cerkiewnej (tj. nawiązywania do architektury kościoła zachodniego, rzymskokatolickiego), a także cennym dokumentem dziejów wsi Polana oraz gminy Czarna.

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Stan zachowania określa się w skali punktowej na 3 – dostateczny.

Podwalina, dolne partie zrębu oraz szalunek zawilgocone, od strony półn.-wsch. widoczne ogniska porażenia mikrobiologicznego. Warstwy malarskie polichromii miejscami odspojone, złuszczone. Pokrycie dachowe lokalnie skorodowane, nieszczelne. Obiekt wymaga szczegółowego rozpoznania pod kątem stanu zachowania, a następnie opracowania na tej podstawie programu prac konserwatorskich. Rozważyć należy wykonanie systemu instalacji przeciwpożarowej.

10. Wykonanie karty (autor, data, podpis)

mgr Iwona Bartnik, mgr Hubert Kosiniec
29.12.2020 r.

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

*dotyczy zabytków nie wpisanych do rejestru zabytków i niewiązanych do wojewódzkiej ewidencji zabytków

GEZ

KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO

3. Miejscowość

POLANA

1. Nazwa

**DZWONNICA
w zespole cerkwi greckokatolickiej p.w. św. Mikołaja**

2. Czas powstania

1922 r.

7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

4. Adres/lokalizacja

**Polana 27
38-710 Czarna**

Nr ewid. działki: 15
obręb: Polana

Współrzędne geograficzne:
N: 49°18'15.0" E: 22°34'20.6"

5. Przynależność administracyjna

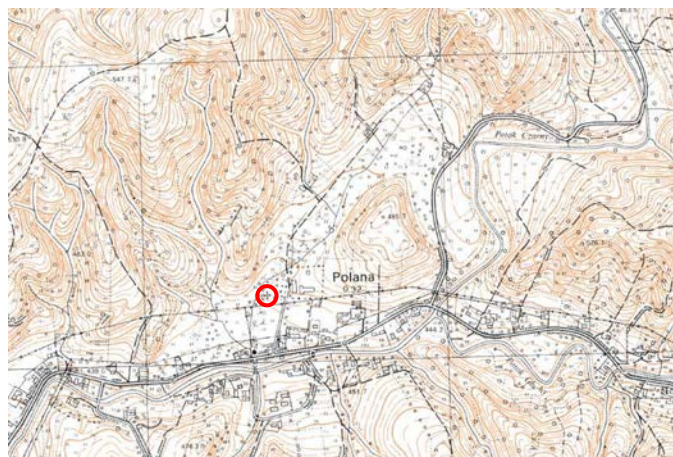
województwo podkarpackie

powiat bieszczadzki

gmina Czarna

6. Formy ochrony

Wpis do rejestru zabytków pod nr:
A-134 z 18.03.1969

2. Mapa topograficzna w skali 1:10000 (fragment)

1. Widok od zachodu.

8. Historia, opis i wartości

1790 r. – Budowa cerkwi w Polanie (wg miejscowej tradycji cerkiew wzniesiono na przełomie XVI/XVII w. jako kaplicę dworską dla ówczesnych właścicieli wsi; pod koniec XVIII w. mieli oni mieli przekazać kaplicę tutejszym Unitom jako podziękowanie za pomoc przy budowie kościoła rzymskokatolickiego, ukończonego w 1780 r.; rok 1790 byłby wówczas datą remontu i rekonsekracji świątyni).

1899 r. – Konsekracja cerkwi przez bpa Konstantego Czechowicza.

1922 r. – Wzniesienie w pobliżu cerkwi wolnostojącej, drewnianej dzwonnicy.

l. 1944 - 1951 – Wieś znajdowała się w granicach ZSRR.

1951 r. – Wysiedlenie dawnych mieszkańców i wywiezienie ich na tereny ZSRR oraz na Ziemię Odzyskane; zasiedlenie wsi ludnością z pochodząca przeważnie z Sokalszczyzny.

po 1951 r. – Opuszczona i nieużytkowana cerkiew służyła jako magazyn zboża, z dzwonnicy skradziono dzwony.

1969 r. – Przekazanie cerkwi kościołowi rzymskokatolickiemu; początkowo funkcjonowała ona jako kościół filialny podlegający parafii w Czarnej, od 1982 r. parafialny.

1974 r. – Ufundowanie nowego dzwonu.

l. 80 XX w. – Remont dzwonnicy wykonany z inicjatywy parafii w Polanie.

k. XX w. - l. 20. XXI w. – Remonty i naprawy bieżące.

Zespół cerkiewny zlokalizowany jest w centralnej części miejscowości, ok. 200 m na północ od wiodącej przez wieś drogi wojewódzkiej nr 894 (będącej odcinkiem tzw. Małej pętli bieszczadzkiej); położony na stoku wzniesienia opadającego w stronę zachodnią, w otoczeniu starodrzewu. Dzwonnica jest usytuowana na płd.-zach. od świątyni. Wzniesiona na planie prostokąta, zwrócona frontem w stronę cerkwi, z wejściem od strony północnej; dwukondygnacyjna, lekko zwężająca się ku górze; nakryta dachem półszczytowym. Budowla drewniana, posadowiona na ceglanej, otynkowanej podmurówce; wzniesiona w konstrukcji szkieletowej, oszalowana deskami w układzie pionowym, o stykach desek przysłoniętych listwami. Pokrycie dachowe z blachy; podwalina osłonięta okapowym daszkiem pobitym blachą, analogiczny daszek podkreśla podział na kondygnacje. Elewacje szczytowe jednoosiowe, elewacje boczne dwuosiove; wyższą kondygnację wieńczy arkadkowy, wycinany fryz, powyżej mieszczą się szerokie prześwity podokapowe z ozdobnie wycinanym deskowaniem w górnej partii; wysunięty okap wsparty jest na profilowanych końcówkach belek.

Dzwonnica cerkiewna w Polanie jest jedną z dwóch drewnianych dzwonnicy zachowanych na obszarze gminy. Prezentuje typową dla tego rodzaju budowli konstrukcję i formę, stanowiąc interesujący przykład kontynuacji tradycji ciesielskiej w budownictwie sakralnym 1 ćw. XX w. Pozostaje obiektem o dużej wartości historycznej, artystycznej i naukowej jako cenny dokument dziejów wsi Polana oraz gminy Czarna.

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Stan zachowania określa się w skali punktowej na 3 – dostateczny.

Podmurówka spękana, miejscami rozsunięta; podwalina zawilgocona, na szalunku i stolarce widoczne liczne ogniska porażenia mikrobiologicznego, zabezpieczająca powłoka malarska wypłukana. Pokrycie dachowe lokalnie skorodowane, nieszczelne. Obiekt wymaga szczegółowego rozpoznania pod kątem stanu zachowania, a następnie opracowania na tej podstawie programu prac konserwatorskich. Rozważyć należy wykonanie systemu instalacji przeciwpożarowej.

10. Wykonanie karty (autor, data, podpis)

mgr Iwona Bartnik, mgr Hubert Kosiniec
29.12.2020 r.

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

*dotyczy zabytków nie wpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków

GEZ

KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO

3. Miejscowość

POLANA

1. Nazwa

**CMENTARZ GRECKOKATOLICKI
przy cerkwi p.w. św. Mikołaja**

2. Czas powstania

k. XVIII w.

7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

1. Widok od południa.

2. Mapa topograficzna w skali 1:10000 (fragment)

4. Adres/lokalizacja

Polana 27
38-710 Czarna

Nr ewid. działki: 15
obręb: Polana

Współrzędne geograficzne:
N: 49°18'15.8" E: 22°34'22.3"

5. Przynależność administracyjna

województwo podkarpackie

powiat bieszczadzki

gmina Czarna

6. Formy ochrony

Wpis do rejestru zabytków pod nr:
A-134 z 18.03.1969

8. Historia, opis i wartości

1790 r. – Budowa cerkwi w Polanie (wg miejscowej tradycji cerkiew wzniesiono na przełomie XVI/XVII w. jako kaplicę dworską dla ówczesnych właścicieli wsi; pod koniec XVIII w. mieli oni przekazać kaplicę tutejszym Unitom jako podziękowanie za pomoc przy budowie kościoła rzymskokatolickiego, ukończonego w 1780 r.; rok 1790 byłby wówczas datą remontu i rekonsekracji świątyni).

k. XVIII w. – Założenie cmentarza przy cerkwi.

1951 r. – Wysiedlenie dawnych mieszkańców i wywiezienie ich na tereny ZSRR oraz na Ziemię Odzyskane; zasiedlenie wsi ludnością z pochodząca przeważnie z Sokalszczyzny.

1969 r. – Przekazanie cerkwi kościołowi rzymskokatolickiemu; początkowo funkcjonowała ona jako kościół filialny podlegający parafii w Czarnej, od 1982 r. parafialny.

2 poł. XX w. – Prace zabezpieczające i porządkowe na cmentarzu.

2010 r. – Renowacja nagrobków i krzyży.

Zespół cerkiewny zlokalizowany jest w centralnej części miejscowości, ok. 200 m na północ od wiodącej przez wieś drogi wojewódzkiej nr 894 (będącej odcinkiem tzw. Małej pętli bieszczadzkiej); położony na stoku wzniesienia opadającego w stronę zachodnią, w otoczeniu starodrzewu. Pozostałości dawnego cmentarza przycerkiewnego znajdują się na wsch. i półn.-wsch. od prezbiterium, tworzy je grupa nagrobków oraz stalowych krzyży osadzonych bezpośrednio w gruncie.

Cmentarz greckokatolicki przy cerkwi w Polanie jest cennym świadectwem dawnej kultury religijnej regionu, ważnym dla zachowania lokalnej tożsamości kulturowej. Stanowi wraz z świątynią i dzwonnica wartościowy przykład zespołu cerkiewnego kształtującego się na przestrzeni kilku stuleci, będący istotnym elementem układu przestrzennego miejscowości. Pozostaje obiektem o dużej wartości historycznej i naukowej oraz cennym dokumentem dziejów wsi Polana oraz gminy Czarna.

Obszar cmentarza został ujęty w wojewódzkiej ewidencji zabytków archeologicznych.

Nr obszaru AZP: 118-82

Nr stanowiska na obszarze AZP: 4

Nr stanowiska w miejscowości: 7

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Stan zachowania określa się w skali punktowej na 3 – dostateczny.

Historyczny układ cmentarza nieczytelny. Zachowały się dwa historyczne nagrobki z 1 ćw. XX w. Teren nekropolii wymaga bieżących prac porządkowych i pielęgnacyjnych.

10. Wykonanie karty (autor, data, podpis)

mgr Iwona Bartnik, mgr Hubert Kosiniec
29.12.2020 r.

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

*dotyczy zabytków nie wpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków

GEZ

KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO

3. Miejscowość

POLANA

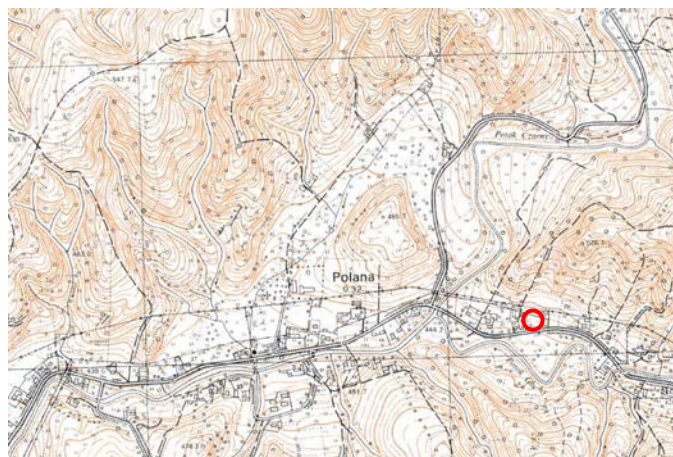
1. Nazwa

CMENTARZ RZYMSKOKATOLICKI

2. Czas powstania

XVII/XVIII w.

7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

4. Adres/lokalizacja

cmentarz zlokalizowany w sąsiedztwie
posesji Polana 56
38-710 Czarna

Nr ewid. działki: 147
obręb: Polana

Współrzędne geograficzne:
N: 49°18'10.7" E: 22°35'02.4"

5. Przynależność administracyjna

województwo podkarpackie

powiat bieszczadzki

gmina Czarna

6. Formy ochrony

2. Mapa topograficzna w skali 1:10000 (fragment)

1. Widok od płn. - wsch.

8. Historia, opis i wartości

k. XVII w. – Budowa kaplicy dworskiej w Polanie, służącej jednocześnie jako kościół dla miejscowej ludności wyznania rzymskokatolickiego.
XVII/XVIII w. – Prawdopodobne założenie cmentarza przykościelnego.
1747 r. – Ustanowienie w Polanie parafii.
1780 r. – Budowa nowej, drewnianej świątyni p.w. Przemienienia Pańskiego.
I. 70 XVIII w. – Ogrodzenie cmentarza drewnianym płotem.
I. 1944 - 1951 – Wieś znajdowała się w granicach ZSRR; stopniowa dewastacja a następnie rozbiórka kościoła.
1951 r. – Wysiedlenie dawnych mieszkańców i wywiezienie ich na tereny ZSRR oraz na Ziemię Odzyskane; zasiedlenie wsi ludnością z pochodząca przeważnie z Sokalszczyzny.
2 poł. XX w. – Prace zabezpieczające i porządkowe na cmentarzu.
2010 r. – Renowacja nagrobków i krzyży.

Cmentarz (ob. nieczynny) zlokalizowany jest we wschodniej części miejscowości, w miejscu zwanym „kościeliskiem” położonym w pobliżu zabudowań posesji nr 56. Usytuowany na szczycie wzniesienia, w otoczeniu starodrzewu, po północnej stronie przechodzącej przez wieś drogi wojewódzkiej nr 894 (będącej odcinkiem tzw. Małej pętli bieszczadzkiej). Na terenie cmentarza zachowała się grupa historycznych nagrobków wykonanych z piaskowca, niektóre zwieńczone są żeliwnymi krzyżami. W podziemiach rozebranego kościoła pochowani są proboszczowie zawiadujący parafią od poł. XVIII w. do lat 30. XX w. oraz przedstawiciele miejscowego ziemiaństwa. W odległości ok. 300 m na północ znajduje się nowszy cmentarz, założony na początku XIX w.

Dawny cmentarz przykościelny w Polanie jest cennym świadectwem dawnej kultury religijnej regionu, ważnym dla zachowania lokalnej tożsamości kulturowej. Stanowi wraz z murowaną dzwonnica jedyną pozostałość po zespole kościoła parafialnego z k. XVIII w. Pozostaje obiektem o dużej wartości historycznej i naukowej oraz cennym dokumentem dziejów wsi Polana oraz gminy Czarna.

Miejsce po kościele oraz obszar cmentarza zostały ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków archeologicznych.

Nr obszaru AZP: 118-82

Nr stanowiska na obszarze AZP: 5

Nr stanowiska w miejscowości: 8

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Stan zachowania określa się w skali punktowej na 3 – dostateczny.

Historyczny układ cmentarza nieczytelny. Zabytkowe nagrobki, pochodzące z 1 ćw. XX w. oraz I. 30. XX w., usytuowane są w części północnej cmentarza, wzdłuż krawędzi skarpy. Teren nekropolii wymaga bieżących prac porządkowych i pielęgnacyjnych. Niezbędne jest wyznaczenie zakresu ochrony konserwatorskiej obiektu w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

10. Wykonanie karty (autor, data, podpis)

mgr Iwona Bartnik, mgr Hubert Kosiniec
29.12.2020 r.

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

*dotyczy zabytków nie wpisanych do rejestru zabytków i niewiązanych do wojewódzkiej ewidencji zabytków

GEZ

KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO

3. Miejscowość

POLANA

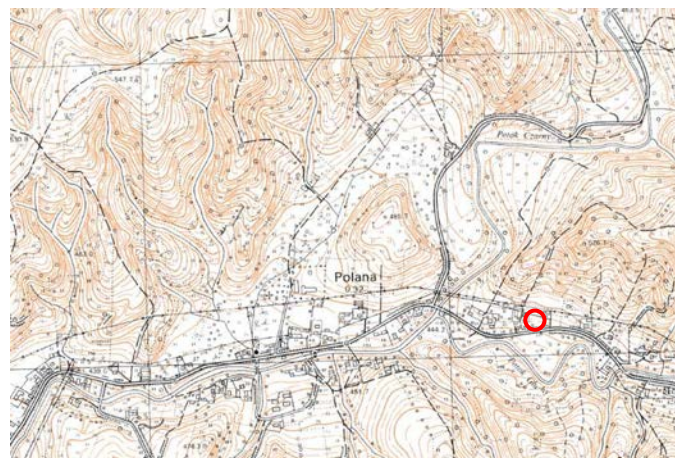
1. Nazwa

DZWONNICA KOŚCIELNA

2. Czas powstania

I. 1866 - 1900

7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

2. Mapa topograficzna w skali 1:10000 (fragment)

4. Adres/lokalizacja

dzwonnica zlokalizowana w pobliżu
posesji Polana 56
38-710 Czarna

Nr ewid. działki: 147
obręb: Polana

Współrzędne geograficzne:
N: 49°18'10.4" E: 22°35'02.4"

5. Przynależność administracyjna

województwo podkarpackie

powiat bieszczadzki

gmina Czarna

6. Formy ochrony

1. Widok od płn. - zach.

8. Historia, opis i wartości

k. XVII w. – Budowa kaplicy dworskiej w Polanie, służącej jednocześnie jako kościół dla miejscowej ludności wyznania rzymskokatolickiego.

1747 r. – Ustanowienie w Polanie parafii.

1780 r. – Budowa nowej, drewnianej świątyni p.w. Przemienienia Pańskiego.

l. 1866 - 1900 – Wymurowanie dzwonnicy na płd. - zach. od kościoła; dzwony nosiły imiona: Marian, Łukasz i Paweł.

l. 1944-1951 – Wieś znajdowała się w granicach ZSRR; stopniowa dewastacja a następnie rozbiórka kościoła; dzwonnica została pozbawiona dzwonów.

1951 r. – Wysiedlenie dawnych mieszkańców i wywiezienie ich na tereny ZSRR oraz na Ziemię Odzyskane; zasiedlenie wsi ludnością z pochodząca przeważnie z Sokalszczyzny.

l. 90. XX w. – Remont dzwonnicy.

k. XX w. - l. 20.XXI w. – Naprawy bieżące budowli.

Dzwonnica kościelna zlokalizowana jest we wschodniej części miejscowości, w miejscu zwanym „kościeliskiem”, położonym w pobliżu zabudowań posesji nr 56. Usytuowana po północnej stronie przechodzącej przez wieś drogi wojewódzkiej nr 894 (będącej odcinkiem tzw. Małej pętli bieszczadzkiej), na krawędzi porośniętej starodrzewem skarpy. W sąsiedztwie dzwonnicy znajdują się pozostałości przykościelnego cmentarza oraz miejsce po kościele parafialnym p.w. Przemienienia Pańskiego. Budowla wzniesiona z kamienia i cegły, otynkowana. Jest dzwonnica typu parawanowego, trójarkadową, jednokondygnacyjną, zwieńczoną trójkątnym szczytem zakończonym krzyżem; od strony północnej wsparta jest dwiema masywnymi przyporami. Arkadowe prześwity zamknięte są półkoleściami, w każdym z nich zawieszony był dzwon. Arkada na osi jest nieco szersza od bocznych (w dolnej partii wtórnie nadmurowana, ścianka tworzy cokolik dla współczesna figurki NMP). W arkadzie od wschodu zachowało się jarzmo dzwonu osadzone w murze. W szczycie od strony południowej znajduje się wtórny napis AVE MARIA.

Dzwonnica jest jedyną zachowaną w krajobrazie miejscowości pozostałością po zespole kościoła parafialnego z k. XVIII w. Pozostaje obiektem o dużej wartości historycznej, artystycznej i naukowej, będąc ważnym dokumentem dziejów wsi oraz gminy Czarna.

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Stan zachowania określa się w skali punktowej na 3 – dostateczny.

Dzwonnica nieużytkowana (pozbawiona dzwonów), niezabezpieczona przed dostępem osób postronnych; dolne partie muru zawilgocone, noszące ślady prowizorycznych napraw. W górnej strefie widoczne partie spękania łuków arkad oraz płyty odparzonego i odspojonego tynku; korona murów nakryta prowizorycznie folią. Budowla wymaga podjęcia prac zabezpieczających. Niezbędne jest wyznaczenie zakresu ochrony konserwatorskiej obiektu w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

10. Wykonanie karty (autor, data, podpis)

mgr Iwona Bartnik, mgr Hubert Kosiniec
29.12.2020 r.

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

*dotyczy zabytków nie wpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków

GEZ

KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO

3. Miejscowość

POLANA

1. Nazwa

**SZKOŁA Powszechna
ob. szkoła podstawowa**

2. Czas powstania

1933 r.

7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

4. Adres/lokalizacja

**Polana 67
38-710 Czarna**

Nr ewid. działki: 397
obręb: Polana

Współrzędne geograficzne:
N: 49°18'03.1" E: 22°35'26.4"

5. Przynależność administracyjna

województwo podkarpackie

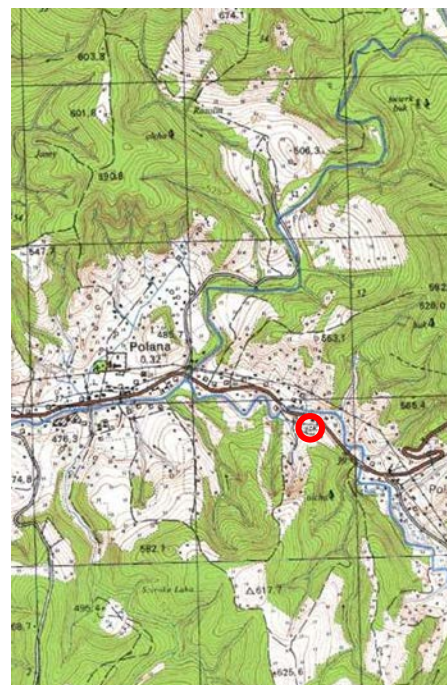
powiat bieszczadzki

gmina Czarna

6. Formy ochrony

1. Widok od północy.

2. Mapa topograficzna w skali 1:25000 (fragment)

8. Historia, opis i wartości

1845 r. – Założenie przez ks. Franciszka Łachetę szkoły parafialnej rzymskokatolickiej w Polanie; mieściła się ona w budynku parafialnym i działała do końca l. 60. XIX w.

1901 r. – Organizacja prywatnej szkoły podstawowej z inicjatywy ks. Józefa Daszka, proboszcza tutejszej parafii; szkoła mieściła się w domu parafialnym.

1910 r. – Otwarcie szkoły ludowej w budynku tzw. wikarówki, dzięki staraniom ks. Jana Mroza

l. 1913 - 1924 – W Polanie funkcjonowała szkoła jednoklasowa.

1933 r. – Wzniesienie obecnego budynku szkoły, przeznaczonego dla ok. 300 uczniów; nauczanie prowadzone było w dwóch językach (polskim i ukraińskim).

1937 r. – W Polanie działała szkoła 3-klasowa.

l. 1939 - 1944 – W okresie okupacji we wsi funkcjonowała szkoła 1 stopnia z ukraińskim językiem nauczania.

l. 1944 - 1951 – Miejscowość znajdowała się w granicach ZSRR.

1951 r. – Wysiedlenie dawnych mieszkańców i wywiezienie ich na tereny ZSRR oraz na Ziemię Odzyskane; zasiedlenie wsi ludnością z pochodząca przeważnie z Sokalszczyzny.

2 poł. XX w. - l. 20. XXI w. – Reaktywacja szkoły w okresie powojennym; remonty i naprawy bieżące budynku.

Szkoła zlokalizowana jest we wschodniej części miejscowości, po południowej stronie biegnącej przez wieś drogi wojewódzkiej nr 894 (będącej odcinkiem tzw. Małej pętli bieszczadzkiej), usytuowana kalenicowo do szosy. Wzniesiona na planie prostokąta, z kwadratowym gankiem na osi elewacji frontowej oraz czworoboczną przybudówką od zachodu; jednokondygnacyjna z użytkowym poddaszem, nakryta dachem naczółkowym z facjatą na osi od frontu; ganek i facjata nakryte dachami dwuspadowymi, przybudówka pod dachem pulpitowym (pośrodku tylnej połaci dachowej znajduje się szeroka, wtórna facjata pod daszkiem pulpitowym). Budynek drewniany, wzniesiony w konstrukcji zrębowej, posadowiony na kamiennie-ceglanej podmurówce (otynkowanej); elewacje oszalowane deskami w układzie pionowym, szczyty z dekoracyjnym układem szalunku; przybudówka częściowo otynkowana; ganek o konstrukcji słupowej, częściowo przeszklony; pokrycie dachowe z blachy trapezowej. Wnętrze o układzie dwutraktowym; wyposażenie współczesne.

Dawna szkoła powszechna w Polanie jest jedynym zachowanym na obszarze gminy budynkiem użyteczności publicznej z okresu międzywojennego, pełniącym, co istotne, w dalszym ciągu swą pierwotną funkcję. Zachowała historyczną bryłę, plan i część detalu architektonicznego oraz czytelność rozplanowania wnętrza. Jest obiektem o dużej wartości historycznej i naukowej jako dokument dziejów oświaty na terenie Bieszczadów.

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Stan zachowania określa się w skali punktowej na 4 – dobry.

Budynek wymaga bieżącej pielęgnacji oraz cyklicznych napraw. Niezbędne jest wyznaczenie zakresu ochrony konserwatorskiej obiektu w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

10. Wykonanie karty (autor, data, podpis)

mgr Iwona Bartnik, mgr Hubert Kosiniec
29.12.2020 r.

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

*dotyczy zabytków nie wpisanych do rejestru zabytków i niewiązanych do wojewódzkiej ewidencji zabytków

GEZ

KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO

3. Miejscowość

RABE

1. Nazwa

**CERKIEW GRECKOKATOLICKA P.W. ŚW. MIKOŁAJA
ob. kościół filialny rzymskokatolicki
p.w. Świętej Rodziny**

2. Czas powstania

1858-1859 r.

7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

4. Adres/lokalizacja

**Rabe 34
38-710 Czarna**

Nr ewid. działki: 8
obręb: Rabe

Współrzędne geograficzne:
N: 49°21'57.2" E: 22°39'39.5"

5. Przynależność administracyjna

województwo podkarpackie

powiat bieszczadzki

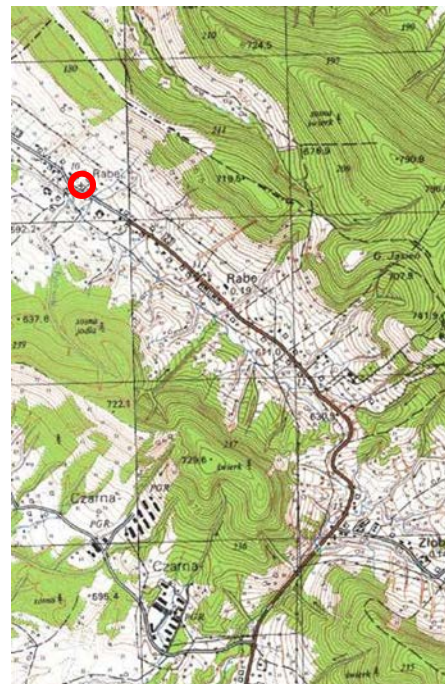
gmina Czarna

6. Formy ochrony

Wpis do rejestru zabytków pod nr:
A-133 z 15.03.1969

1. Widok od południa.

2. Mapa topograficzna w skali 1:10000 (fragment)

8. Historia, opis i wartości

I. 1858-1859 – Budowa cerkwi w Rabem, wzniesionej z fundacji mieszkańców wsi, w miejscu starszych budowli (według innych źródeł cerkiew wybudowano w 1852 r.); cerkiew była filią parafii w Hoszowie, lecz plebania mieściła się w Rabem i tu urządował paroch.

kon. I. 30. XX w. – Cerkiew otrzymała pokrycie dachowe z blachy.

I. 1939-1941, 1944-1951 – Wieś znajdowała się w granicach ZSRR.

po 1951 r. – Dawnych mieszkańców wysiedlono na teren ZSRR, miejscowość zasiedlono ludnością pochodzącą głównie z Sokalszczyzny. Cerkiew pozostawała opuszczona, okresowo była użytkowana jako magazyn (składowano tu m.in. ikony zwiezione z okolicznych cerkwi).

1971 r. – Przejęcie cerkwi przez kościół rzymskokatolicki; oraz od tamtej pory pełni ona funkcję kościoła filialnego parafii w Czarnej Górzej.

I. 1973-1974 – Remont budowli.

1974 r. – Konsekracja świątyni.

2008 r. – Prace konserwatorskie i zabezpieczające.

Cerkiew zlokalizowana jest w północnej części wsi, położona na niewielkiej wyniosłości terenu po wschodniej stronie drogi wojewódzkiej nr 896 z Ustrzyk Dolnych do Czarnej Górzej (będącej odcińkiem tzw. Wielkiej pętli bieszczadzkiej). Cerkiew otacza nieliczny starodrzew, wokół zachowane są pozostałości cmentarza, na płd. - wsch. znajduje się wolnostojąca, murowana dzwonnica bramna. Teren zespołu ogrodzony jest drewnianym płotem. Cerkiew drewniana, orientowana, o trójdzielnym układzie; złożona z babińca, nawy i prezbiterium na rzutach zbliżonych do kwadratu; do prezbiterium przylega od północy prostokątna zakrystia. Nawa jest szersza i wyższa od pozostałych członów cerkwi. Dachy o zróżnicowanej wysokości kalenic. Dach nad babińcem dwuspadowy, nawiązujący formą szczytu do tradycyjnego dachu naczółkowo-dymnikowego. Nad nawą dach łamany, z usytuowaną pośrodku kalenicy przysadzistą, ośmioboczną wieżyczką nakrytą namiotowym dachem i zwieńczoną ślepą latarnią z cebulastym hełmem zakończonym krzyżem. Nad prezbiterium dach trójpołaciowy, z połącją północną schodzącą niżej i nakrywającą zakrystię. Cerkiew wzniesiona w konstrukcji zrębowej, posadowiona na kamiennej podmurówce (otynkowanej), ściany pobite gontem. Pokrycie dachowe blaszane, blachą pobite są również ściany szczytowe nawy i babińca. W połowie wysokości elewacje obiega szeroki daszek okapowy, przed wejściem głównym wsparty na pięciu słupach i tworzący rodzaj podcienia, z prześwitem powyżej okapu wspartym na krzyżownicach. Pomiędzy podporami rozpięta jest ażurowa balustrada, biegnąca też wzdłuż bocznych ścian babińca. Wnętrze jednoprzestrzenne, z nadwieszonym chórem muzycznym w części zachodniej babińca. Nad nawą, babińcem i zakrystią płaskie sufity deskowe, nad prezbiterium drewniana kolebka. Wyposażenie świątyni stanowi ikonostas z częścią ikon oraz ołtarz główny i fragmenty ikonostasu przeniesione z nieistniejącej cerkwi w Lutowiskach.

Cerkiew w Rabem prezentuje typ budownictwa ludowego o skromnym programie architektonicznym w duchu klasycystycznym, nawiązującym do typu świątyni rozpowszechnionego po reformach józeffińskich (wprowadzających urzędowy model budowli sakralnej murowanej). Wśród drewnianego budownictwa cerkiewnego wyróżnia się ze względu nietypowe rozwiązanie fasady, z charakterystycznym słupowym podcieniem. Jest budowlą malowniczo wpisaną w panoramę miejscowości jako czytelna dominanta, niosąca jasny przekaz pełnionej funkcji. Stanowi również ważne świadectwo dawnej kultury religijnej regionu, istotne dla zachowania lokalnej tożsamości kulturowej.

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Stan zachowania określa się w skali punktowej na 3 – dostateczny.

Podmurówka spękana; podwalina, dolne partie zrębu oraz gont osłaniający konstrukcję ścian zawilgocone, miejscami widoczne ogniska porażenia mikrobiologicznego. Obiekt wymaga szczegółowego rozpoznania pod kątem stanu zachowania drewnianej konstrukcji, a następnie opracowania na tej podstawie programu prac konserwatorskich. Rozważyć należy wykonanie systemu instalacji przeciwpożarowej.

10. Wykonanie karty (autor, data, podpis)

mgr Iwona Bartnik, mgr Hubert Kosiniec
29.12.2020 r.

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

*dotyczy zabytków nie wpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków

GEZ

KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO

3. Miejscowość

RABE

1. Nazwa

**DZWONNICA
w zespole cerkwi greckokatolickiej p.w. św. Mikołaja**

2. Czas powstania

I. 40. XX w. (?)

7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

4. Adres/lokalizacja

**Rabe 34
38-710 Czarna**

Nr ewid. działki: 8
obręb: Rabe

Współrzędne geograficzne:
N: 49°21'56.7" E: 22°39'39.6"

5. Przynależność administracyjna

województwo podkarpackie

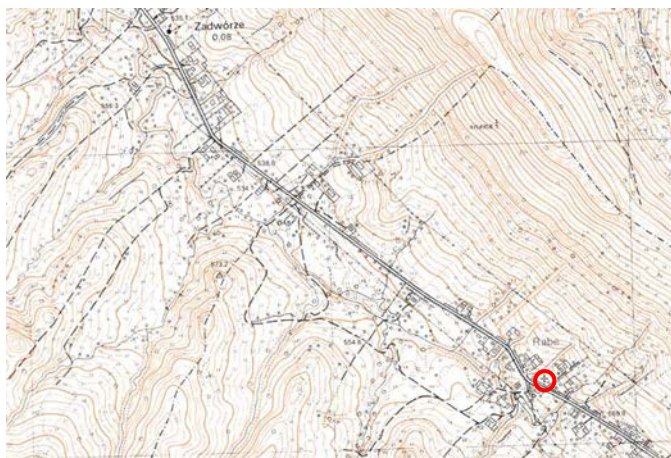
powiat bieszczadzki

gmina Czarna

6. Formy ochrony

1. Widok od południa.

2. Mapa topograficzna w skali 1:10000 (fragment)

8. Historia, opis i wartości

I. 1858-1859 – Budowa cerkwi w Rabem, wzniesionej w miejscu starszych budowli (wg innych źródeł cerkiew wybudowano w 1852 r.); cerkiew była filią parafii w Hoszowie, lecz plebania mieściła się w Rabem i tu urzędował paroch.
I. 1939-1941, 1944-1951 – Wieś znajdowała się w granicach ZSRR; przypuszczalnie w I. 40. XX w. wybudowano w pobliżu cerkwi dzwonnice, pełniącą jednocześnie funkcję bramy.
po 1951 r. – Dawnych mieszkańców wysiedlono na teren ZSRR, miejscowość zasiedlono ludnością pochodzącą głównie z Sokalszczyzny.
1971 r. – Przejęcie cerkwi przez kościół rzymskokatolicki; oraz od tamtej pory pełni ona funkcję kościoła filialnego parafii w Czarnej.
4 ćw. XX w. – I. 20. XXI w. – Remonty i naprawy bieżące dzwonnicy.

Zespół cerkiewny zlokalizowany jest w północnej części wsi, położony na niewielkiej wyniosłości terenu po wschodniej stronie drogi wojewódzkiej nr 896 z Ustrzyk Dolnych do Czarnej Górnej (będącej odcinkiem tzw. Wielkiej pętli bieszczadzkiej). Wolnostojąca dzwonnica jest usytuowana na płd. - wsch. od cerkwi. Budowla wzniesiona na planie prostokąta, jednokondygnacyjna, nakryta czterospadowym dachem zwieńczonym ślepą latarnią zakończoną krzyżem; wymurowana z kamienia i cegły, otynkowana; pokrycie dachowe z blachy. Dzwonnice poprzedza bieg schodów wyrównujących spadek terenu. Elewacje na niskim cokole, pozbawione artykulacji; na osi od frontu usytuowane jest przejście o wykroju półkolistym zamkniętej arkady, sklepienie kolebką; u nasady sklepienia została osadzona stalowa konstrukcja zawieszenia dzwonu. Elewacje boczne jednoosiowe, z wąskimi, półkolistymi zamkniętymi prześwitami.

Dzwonnica stanowi istotny element zabytkowego zespołu cerkiewnego. Jest obiektem o znacznej wartości historycznej, artystycznej i naukowej, będąc dokumentem dziejów wsi Rabe oraz gminy Czarna.

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Stan zachowania określa się w skali punktowej na 4 – dobry.

Obiekt wymaga bieżącej pielęgnacji oraz cyklicznych napraw. Niezbędne jest wyznaczenie zakresu ochrony konserwatorskiej obiektu w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

10. Wykonanie karty (autor, data, podpis)

mgr Iwona Bartnik, mgr Hubert Kosiniec
29.12.2020 r.

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

*dotyczy zabytków nie wpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków

GEZ

KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO

3. Miejscowość

RABE

1. Nazwa

CMENTARZ PRZYCERKIEWNY

2. Czas powstania

ok. poł. XIX w.

7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

4. Adres/lokalizacja

Rabe 34
38-710 Czarna

Nr ewid. działki: 8
obręb: Rabe

Współrzędne geograficzne:
N: 49°21'57.2" E: 22°39'39.5"

5. Przynależność administracyjna

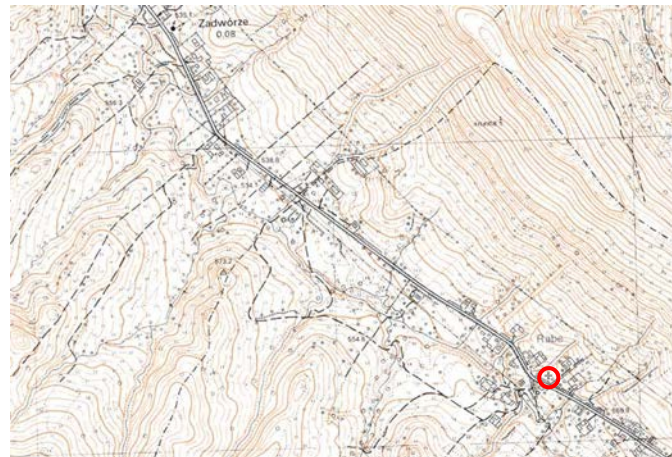
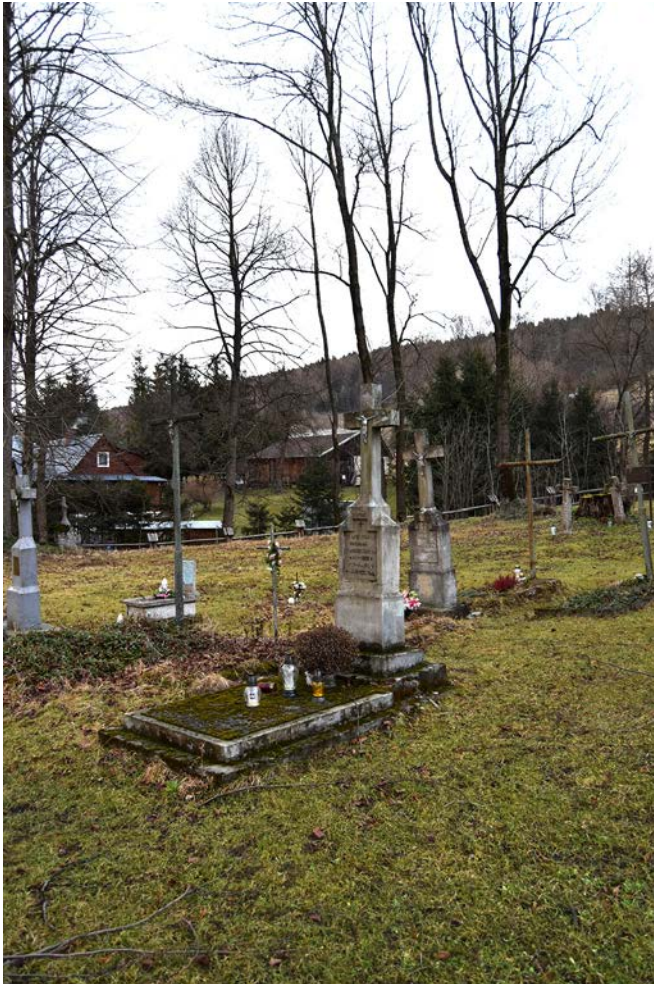
województwo podkarpackie

powiat bieszczadzki

gmina Czarna

6. Formy ochrony

Wpis do rejestru zabytków pod nr:
A-133 z 15.03.1969

2. Mapa topograficzna w skali 1:10000 (fragment)

1. Widok od południa.

8. Historia, opis i wartości

I. 1858-1859 – Budowa cerkwi w Rabem, wzniesionej w miejscu starszych budowli (wg innych źródeł cerkiew wybudowano w 1852 r.); cmentarz najprawdopodobniej założony został wcześniej, przy jednej z wcześniejszych świątyń (b. może pod koniec XVI w.).

I. 1939-1941, 1944-1951 – Wieś znajdowała się w granicach ZSRR.

po 1951 r. – Dawnych mieszkańców wysiedlono na teren ZSRR, miejscowość zasiedlono ludnością pochodzącą głównie z Sokalszczyzny.

2 poł. XX w. - I. 20. XXI w. – Prace zabezpieczające i porządkowe na cmentarzu.

Zespół cerkiewny zlokalizowany jest w północnej części wsi, położony na niewielkiej wyniosłości terenu po wschodniej stronie drogi wojewódzkiej nr 896 z Ustrzyk Dolnych do Czarnej Górnej (będącej odcinkiem tzw. Wielkiej pętli bieszczadzkiej). Cerkiew otacza nieliczny starodrzew, na płd. - wsch. znajduje się wolnostojąca, murowana dzwonnica bramna. Teren zespołu ogrodzony jest drewnianym płotem. Pozostałości dawnego cmentarza przycerkiewnego znajdują się na północ i półn. - zach. od świątyni, tworzy je grupa nagrobków oraz kamiennych i stalowych krzyży osadzonych bezpośrednio w gruncie (najstarsze z nich pochodzą z pocz. XX w.).

Cmentarz greckokatolicki przy cerkwi w Rabem jest cennym świadectwem dawnej kultury religijnej regionu, ważnym dla zachowania lokalnej tożsamości kulturowej. Stanowi wraz z świątynią i dzwonnica wartościowy przykład zespołu sakralnego ukształtowanego od I. 60. XIX w. do poł. XX w., będący istotnym elementem układu przestrzennego miejscowości. Pozostaje obiektem o dużej wartości historycznej i naukowej oraz cennym dokumentem dziejów wsi Rabe oraz gminy Czarna.

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Stan zachowania określa się w skali punktowej na 3 – dostateczny.

Historyczny układ cmentarza czytelny. Historyczne nagrobki i krzyże zaniedbane (elementy kamienne zawilgocone, o powierzchni zanieczyszczonej, pokrytej glonami i porostami, miejscami porośniętej mchem; część elementów metalowych skorodowana). Teren nekropolii wymaga bieżących prac porządkowych i pielęgnacyjnych. Przy zabytkowych nagrobkach należy przeprowadzić szczegółowe rozpoznanie stanu zachowania i w oparciu o nie podjąć prace zabezpieczające.

10. Wykonanie karty (autor, data, podpis)

mgr Iwona Bartnik, mgr Hubert Kosiniec
29.12.2020 r.

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

*dotyczy zabytków nie wpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków

GEZ

KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO

3. Miejscowość

RABE

1. Nazwa

KRZYŻ PRZYDROŻNY

2. Czas powstania

1 ćw. XX w.

7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

4. Adres/lokalizacja

Rabe 37a
38-710 Czarna

Nr ewid. działki: 6/2
obręb: Rabe

Współrzędne geograficzne:
N: 49°21'58.1" E: 22°39'36.8"

5. Przynależność administracyjna

województwo podkarpackie

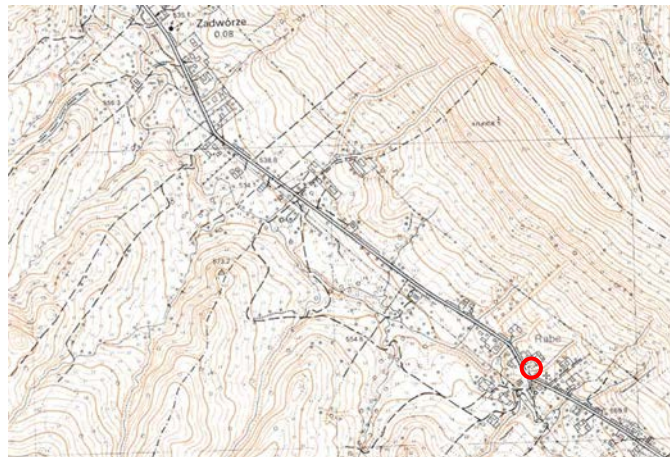
powiat bieszczadzki

gmina Czarna

6. Formy ochrony

1. Widok od południa.

2. Mapa topograficzna w skali 1:10000 (fragment)

8. Historia, opis i wartości

1 ćw. XX w. – Wystawienie krzyża przydrożnego w północnej części wsi.
2 ćw. XX w. - I. 20. XXI w. – Bieżące remonty i naprawy.

Metalowy krzyż na wysokim, kamiennym postumencie, zlokalizowany jest po wschodniej stronie drogi wojewódzkiej nr 896, prowadzącej z Ustrzyk Dolnych do Czarnej. Postument wykonany z ustawionych na sobie bloków piaskowca, pokrytych wtórną powłoką malarską w kolorze białym. Cokół dwustopniowy, o gładko opracowanych ściankach. Trzon na niskim cokoliku, dekorowany od frontu i po bokach wklęsłymi płycinami zamkniętymi łukiem odcinkowym. Zwieńczenie tworzy masywna plinta ukształtowana z kopertowym spadkiem, osie jej ścianek podkreślają niewielkie, półkoliste wnęki. Na jej szczycie umieszczony jest krzyż w typie łacińskim z figurką ukrzyżowanego Chrystusa, wykonany w technice odlewu żeliwnego, pokryty zabezpieczającą powłoką malarską w kolorze złotym. Podstawę krzyża tworzy płytka aedicula z płaskorzeźbą uskrzydłonego, klęczącego anioła oraz parą putt u góry; jego ramiona dekorowane są płaskorzeźbioną, ukwieconą wicią roślinną i zakończone palmetkami. Postać Chrystusa zawieszona na krzyżu przedstawiona jest w tradycji wschodniej, z głową opadającą na prawe ramię i zaciśniętymi dłońmi; nogi z stopami ułożonymi obok siebie i przybitymi osobno, wsparte są o suppendaneum na konsolce z uskrzydłonym puttem. Powyżej, na przecięciu ramion, znajduje się okrągła tabliczka titulus crucis okolona kwiecistym wieńcem.

Przydrożny krzyż metalowo – kamienny jest jedynym tego typu zabytkiem zachowanym na terenie miejscowości. Jest to obiekt charakterystyczny dla tegoż krajobrazu, o dużej wartości historycznej i naukowej. Stanowi cenne świadectwo dawnej kultury religijnej regionu, ważne dla zachowania lokalnej tożsamości kulturowej.

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Stan zachowania określa się w skali punktowej na 3 – dostateczny.

Piaskowiec przebarwiony, zawilgocony, o powierzchni pokrytej warstwą glonów i porostów, a także zanieczyszczeniami pochodzenia atmosferycznego. Wtórna powłoka malarska miejscami złuszczone i odspajająca się. Kamień wypłukany, na krawędziach bloków widoczne ubytki; kamieniarskie faktury zatarte w wyniku prowizorycznych napraw. Krzyż wymaga przeprowadzenia prac zabezpieczających (o zakresie obejmującym m.in. oczyszczenie z wtórnych warstw malarskich, uzupełnienie ubytków oraz dezynfekcję). Niezbędne jest wyznaczenie zakresu ochrony konserwatorskiej obiektu w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

10. Wykonanie karty (autor, data, podpis)

mgr Iwona Bartnik, mgr Hubert Kosiniec
29.12.2020 r.

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

*dotyczy zabytków nie wpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków

GEZ

KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO

3. Miejscowość

SOKOŁOWA WOLA

1. Nazwa

CMENTARZ GRECKOKATOLICKI

2. Czas powstania

XIX w.

7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

2. Mapa topograficzna w skali 1:25000 (fragment)

4. Adres/lokalizacja

cmentarz zlokalizowany na terenie nieistniejącej wsi Sokółowa Wola, ok. 2 km na północ od Czarnej Dolnej

Nr ewid. działek: 119, 120
obręb: Sokółowa Wola

Współrzędne geograficzne:
N: 49°20'55.8" E: 22°36'36.2"

5. Przynależność administracyjna

województwo podkarpackie

powiat bieszczadzki

gmina Czarna

6. Formy ochrony

1. Widok od południa.

8. Historia, opis i wartości

1827 r. – Wzniesienie drewnianej cerkwi greckokatolickiej p.w. św. Dymitra w Sokołowej Woli jako filii parafii w Daszówce (dekanat ustrzycki); tego samego roku świątynia była konsekrowana; założenie cmentarza przycerkiewnego (możliwe, iż cmentarz istniał już przy starszej cerkwi, wzmiankowanej w XVII w.).

1938 r. – Wystawienie przy cerkwi drewnianego krzyża dla uczczenia 950-lecia Chrztu Rusi (widnieje na nim również data 1988, upamiętniająca 1000-lecie wydarzenia).

I. 1939-1941, 1944-1951 – Wieś znajdowała się w granicach ZSRR.

po 1951 r. – Po powrocie tych obszarów do Polski dawnych mieszkańców Sokołowej Woli wysiedlono na teren ZSRR; miejscowość przestała istnieć, na jej dawnych gruntach utworzono PGR (zlikwidowany w I. 80. XX w.).

ok. 1973 r. – Opuszczona i nieużytkowana cerkiew zawaliła się (lub została rozebrana), drewnianą dzwonicę z 1 poł. XIX w. rozebrano jeszcze w latach 60; cmentarz ulegał stopniowej dewastacji.

2011 r. – Odnowienie części nagrobków staraniem P. Bryły ze Stowarzyszenia Dziedzictwo Mniejszości Karpackich; w późniejszym okresie terenu cmentarza został odchwaszczony.

Cmentarz nieużytkowany, zlokalizowany jest na terenie nieistniejącej wsi Sokołowa Wola położonej ok. 2 km na północ od Czarnej Dolnej, w dolince bezimiennego potoku pod wzgórzem Kiczarka (612 m n.p.m.). Znajduje się po północnej stronie drogi gruntowej wiodącej z Czarnej Dolnej przez przełęcz 597 do Daszówki. Na terenie dawnego cmentarza zachowała się grupa mogił ziemnych, 2 nagrobki kamienne oraz metalowe krzyże osadzone bezpośrednio w gruncie. Wśród relikwów starodrzewu usytuowany jest drewniany krzyż komemoracyjny z 1938 r.

Cmentarz greckokatolicki jest jedyną zachowaną pozostałością nieistniejącej dziś wsi Sokołowa Wola. Zalicza się do obiektów o dużej wartości historycznej i naukowej jako cenne świadectwo dawnej kultury religijnej regionu, ważne dla zachowania lokalnej tożsamości kulturowej gminy Czarna.

Cerkwisko i obszar cmentarza zostały ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków archeologicznych.

Nr obszaru AZP: 118-82

Nr stanowiska na obszarze AZP: 10

Nr stanowiska w miejscowości: 2

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Stan zachowania określa się w skali punktowej na 3 – dostateczny.

Historyczny układ cmentarza nieczytelny; zachowały się relikty starodrzewu oraz kilka zabytkowych nagrobków z XIX/XX w. Teren zaniedbany, zarośnięty gęsto samosiewami i dziką roślinnością. Nekropolia wymaga regularnych prac porządkowych i pielęgnacyjnych. Należy również prowadzić systematyczny monitoring stanu zachowania historycznych nagrobków i w oparciu o jego wyniki podejmować niezbędne prace zabezpieczające. Niezbędne jest wyznaczenie zakresu ochrony konserwatorskiej obiektu w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

10. Wykonanie karty (autor, data, podpis)

mgr Iwona Bartnik, mgr Hubert Kosiniec
29.12.2020 r.

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

*dotyczy zabytków nie wpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków

GEZ

KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO

3. Miejscowość

TWORYLNE

1. Nazwa

DZWONNICA CERKIEWNA

2. Czas powstania

k. XIX w.

7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

1. Widok od wschodu.

2. Mapa topograficzna w skali 1:10000 (fragment)

4. Adres/lokalizacja

dzwonnica zlokalizowana jest na terenie nieistniejącej wsi Tworylne, usytuowana po wschodniej stronie drogi z Krywego

Nr ewid. działki: 84/1

obręb: Tworylne

Współrzędne geograficzne:

N: 49°15'50.8" E: 22°28'45.6"

5. Przynależność administracyjna

województwo podkarpackie

powiat bieszczadzki

gmina Czarna

6. Formy ochrony

8. Historia, opis i wartości

1876 r. – Budowa w Tworylnem cerkwi greckokatolickiej pw. św. Mikołaja, wzniesionej w miejscu starszej świątyni (pierwsza cerkiew była wzmiankowana w źródłach z 1526 r.); najprawdopodobniej równocześnie wzniesiono murowaną dzwonnice.

1893 r. – Wzniesienie w pobliżu świątyni kaplicy rzymskokatolickiej p.w. Przemienienia Pańskiego, służącej właścicielom tutejszego majątku; fundatorem budowli był Wincenty Łęcki.

1946 r. – Wysiedlenie wsi przez Wojsko Polskie; spalenie zabudowy przez nacjonalistów ukraińskich.

Nieistniejąca wieś Tworylne położona jest w dolinie Sanu, pomiędzy dawnymi wsiami Krywe i Studenne, na południe od pobliskiego pasma Otrytu. Miejsce po cerkwi (tzw. cerkwisko) jest usytuowane po wschodniej stronie drogi wiodącej w stronę Krywego; dzwonnica znajduje się nieco w głębi, wśród zarośli i pozostałości starodrzewu. Budowla wzniesiona z łamanego kamienia (piaskowiec) spojonego zaprawą wapienną; pierwotnie otynkowana, obecnie lico pozostawione w tzw. dzikim wątku. Jest dzwonnica typu parawanowego, dwukondygnacyjną, dwuarkadową. Elewacje na wysokim cokole, na osi od wschodu w kondygnacji dolnej mieści się półkolistą zamkniętą niszą; powyżej znajdują się dwa prześwity – pierwotnie były to półkolistą zamknięte arkady mieszczące dzwony. Korona murów zabezpieczona została prowizorycznym, dwuspadowym daszkiem z drewna.

Dzwonnica jest jedyną zachowaną w krajobrazie okolicy pozostałością zabytkowego zespołu cerkiewnego w Tworylnem. Pozostaje obiektem o dużej wartości historycznej, artystycznej i naukowej, będąc świadectwem skomplikowanych dziejów regionu oraz ważnym dokumentem historii gminy Czarna.

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Stan zachowania określa się w skali punktowej na 2 – zły.

Budowla nieużytkowana, niezabezpieczona przed dostępem osób postronnych, w znacznym stopniu zrujnowana; z uwagi na pogarszający się stan techniczny murów zagrożona jest całkowitym zniszczeniem. Dzwonnica wymaga pilnego podjęcia prac zabezpieczających. Niezbędne jest wyznaczenie zakresu ochrony konserwatorskiej obiektu w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

Cerkiew otaczał dawniej cmentarz, nie zachowały się jednak żadne nagrobki. Nie istnieje także kaplica dworska, zachowała się jednak murowana z kamienia krypta grobowa nakryta sklepieniem kolebkowym.

10. Wykonanie karty (autor, data, podpis)

mgr Iwona Bartnik, mgr Hubert Kosiniec
29.12.2020 r.

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

*dotyczy zabytków nie wpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków

GEZ

KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO

3. Miejscowość

TWORYLNE

1. Nazwa

CMENTARZ GRECKOKATOLICKI

2. Czas powstania

XIX w.

7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

4. Adres/lokalizacja

cmentarz zlokalizowany na terenie nieistniejącej wsi Tworylne, przy drodze biegnącej przez przełęcz do Tworylczyka i Krywego

Nr ewid. działek: 83/2; 84/1; 85; 86
obręb: Tworylne

Współrzędne geograficzne:
N: 49°15'34.3" E: 22°28'55.2"

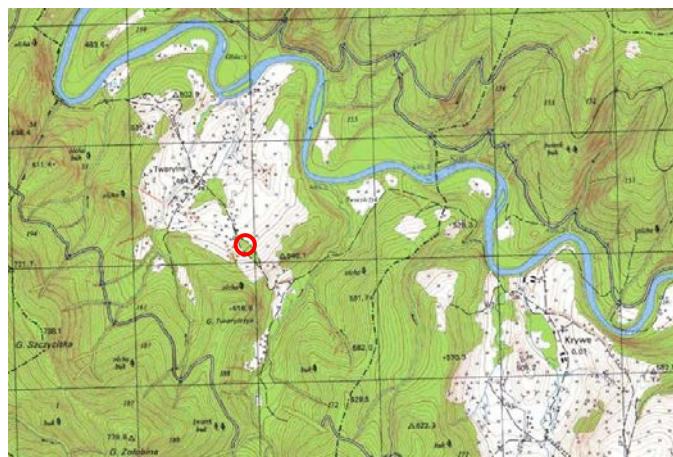
5. Przynależność administracyjna

województwo podkarpackie

powiat bieszczadzki

gmina Czarna

6. Formy ochrony

2. Mapa topograficzna w skali 1:25000 (fragment)

1. Wschodnia część cmentarza. Widok od pld.-zach.

8. Historia, opis i wartości

XIX w. – Założenie nowego cmentarza grzebalnego w Tworylnem, usytuowanego na południe od zespołu cerkiewnego.

1946 r. – Wysiedlenie wsi przez Wojsko Polskie; spalenie zabudowy przez nacjonalistów ukraińskich.

2 poł. XX w. – Dewastacja cmentarza, zniszczenie większości nagrobków.

I. 1993-1994 – Prace porządkowe na cmentarzu zrealizowane w ramach akcji „Nadsanie”, prowadzonej przez S. Krycińskiego.

2016 r. – Ogrodzenie terenu cmentarza przez Nadleśnictwo Lutowiska.

Cmentarz nieużytkowany, zlokalizowany jest na terenie nieistniejącej wsi Tworylne, położonej w dolinie Sanu, pomiędzy dawnymi wsiami Krywe i Studenne, na południe od pobliskiego pasma Otrytu. W krajobrazie czytelne jest miejsce po cerkwi z murowaną dzwonnica z k. XIX w., usytuowane po wschodniej stronie drogi gruntowej prowadzącej do Tworylczyka i Krywego. Cmentarz grzebalny znajduje się nieco dalej na południe, wśród drzew i zarośli, droga w kierunku przełęczy przechodzi przez jego środek; część cmentarza po wschodniej stronie drogi jest zapewne starsza. W obrębie nekropolii zachowała się grupa nagrobków i krzyży, pochodzących przeważnie z przełomu XIX/XX w.

Cmentarz greckokatolicki jest jedną z nielicznych zachowanych pozostałości nieistniejącej dziś wsi Tworylne. Zalicza się do obiektów o dużej wartości historycznej i naukowej jako cenne świadectwo dawnej kultury religijnej regionu, ważne dla zachowania lokalnej tożsamości kulturowej gminy Czarna.

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Stan zachowania określa się w skali punktowej na 2 – zły.

Historyczny układ cmentarza nieczytelny; zachowały się relikty starodrzewu oraz kilkanaście zabytkowych nagrobków (kamiennych i kamiennie-metalowych). Teren zaniedbany, w wiosenno-letnim okresie zarośnięty gęsto samosiewami i dziką roślinnością. Nekropolia wymaga regularnych prac porządkowych i pielęgnacyjnych. Stan zachowania większości nagrobków jest zły, część z nich jest przechylona lub poprzewracana, na niektórych cokołach brakuje krzyży. Należy przeprowadzić szczegółowe rozpoznanie stanu zachowania historycznych elementów cmentarza i w oparciu o jego wyniki podjąć niezbędne prace zabezpieczające. Niezbędne jest wyznaczenie zakresu ochrony konserwatorskiej obiektu w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

10. Wykonanie karty (autor, data, podpis)

mgr Iwona Bartnik, mgr Hubert Kosiniec
29.12.2020 r.

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

*dotyczy zabytków nie wpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków

GEZ

KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO

3. Miejscowość

ŻŁOBEK

1. Nazwa

**CERKIEW GRECKOKATOLICKA FILIALNA
P.W. NARODZENIA BOGARODZICY
ob. kościół rzymskokatolicki filialny
p.w. MB Nieustającej Pomocy**

2. Czas powstania

1830 r.

7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

4. Adres/lokalizacja

Żłobek 4
38-710 Czarna

Nr ewid. działki: 64
obręb: Żłobek

Współrzędne geograficzne:
N: 49°20'44.8" E: 22°40'52.6"

5. Przynależność administracyjna

województwo podkarpackie

powiat bieszczadzki

gmina Czarna

6. Formy ochrony

Wpis do rejestru zabytków pod nr:
A-119 z 06.03.1969

1. Widok od północy.

2. Mapa topograficzna w skali 1:10000 (fragment)

8. Historia, opis i wartości

1830 r. – Budowa obecnej cerkwi w Żłobku, była ona filią parafii w Czarnej (ob. Czarna Górna).; nowa świątynia usytuowana była ok. 600 m na zachód od wcześniejszej budowli (starsza cerkiew znajdowała się we wsch. części wsi, po południowej stronie drogi odchodzącej na wschód od szosy Ustrzyki Dolne – Czarna; miejsce jej lokalizacji oznaczone było żeliwnym krzyżem z 1914 r.).

1855 r. – Dobudowa zakrystii, wzniesienie w pobliżu cerkwi drewnianej, parawanowej dzwonnicy (nie zachowała się).

1939 r. – Przy zachodniej ścianie nawy wybudowano nowy chór śpiewaczy.

I. 1939-1941, 1944-1951 – Wieś znajdowała się w granicach ZSRR.

po 1951 r. – Dawnych mieszkańców wysiedlono na teren ZSRR, miejscowość zasiedlono ludnością pochodzącą głównie z Sokalszczyzny. Cerkiew pozostawała opuszczona, do 1976 r. okresowo była użytkowana jako magazyn (m.in. jako skład szyszek Lasów Państwowych).

1962 r. – Prace remontowo-konserwatorskie, wymiana gontowego pokrycia dachu i poszycia ścian.

1976 r. – Świątynia została przekazana kościołowi rzymskokatolickiemu.

1977 r. – Remont kapitalny budynku; od 1978 r. dawna cerkiew jest użytkowana jako kościół filialny rzymskokatolicki, podlegający parafii w Czarnej Górnej.

1979 r. – Wykonanie instalacji elektrycznej.

4 ćw. XX w. - I. 20. XXI w. – Remonty i naprawy bieżące.

Cerkiew usytuowana w centralnej części wsi, położona na niewielkim wzniesieniu po wschodniej stronie drogi wojewódzkiej nr 896 Ustrzyki Dolne-Czarna. Teren cerkiewny ogrodzony jest drewnianym płotem sztachetowym, w obrębie ogrodzenia tuż przy wejściu, znajduje się drewniana dzwonnica (z 2 poł. XX w.). Cerkiew drewniana, orientowana; dwudzielna, złożona z prostokątnej nawy oraz mniejszego, również prostokątnego prezbiterium z przylegającą do niego od północy czworoboczną zakrystią; od zachodu do nawy dostawiona jest niewielka, prostokątna kruchta poprzedzona kamiennymi schodami (współczesnymi). Budowla wzniesiona w konstrukcji zrębowej, zwęglowanej na jaskółczy ogon, posadowiona na kamiennym podmurowaniu; kruchta o konstrukcji słupowej. Pokrycie dachowe z gontu, gontem pobite są również elewacje; szczyt fasady oszalowany deskami w układzie pionowym o stykach desek przysłoniętych listwami. Prezbiterium i korpus nawowy o jednakowej wysokości, nakryte dachami o różnych wysokościach kalenicy. Nad prezbiterium dach trójpołaciowy, nad nawą nieco wyższy dach dwuspadowy, z umieszczoną na kalenicy ośmioboczną wieżyczką na sygnaturkę nakrytą baniastym hełmem zwieńczonym latarnią z krzyżem na kuli. Zakrystię nakrywa dach pulpitowy, kruchta pod dwuspadowym daszkiem. Wnętrze jednoprzestrzenne, z usytuowanym przy zachodniej ścianie nawy nadwieszonym chórem muzycznym. Nawa i prezbiterium nakryte płaskimi sufitami. Oryginalne wyposażenie nie zachowało się.

Cerkiew w Żłobku prezentuje typ skromnej świątyni o dwudzielnym schemacie, będący interesującym przykładem występującej w XIX w. tendencji do latynizacji form architektury cerkiewnej (tj. nawiązywania do architektury kościoła rzymskokatolickiego, łacińskiego). Jest budowlą malowniczo wpisaną w krajobraz i niosącą jasny przekaz pełnionej funkcji, a także cennym dokumentem dziejów wsi Żłobek oraz gminy Czarna.

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Stan zachowania określa się w skali punktowej na 4 – dobry.

Obiekt wymaga bieżącej pielęgnacji oraz cyklicznych napraw. Rozważyć należy wykonanie systemu instalacji przeciwpożarowej.

10. Wykonanie karty (autor, data, podpis)

mgr Iwona Bartnik, mgr Hubert Kosiniec
29.12.2020 r.

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

*dotyczy zabytków nie wpisanych do rejestru zabytków i niewiązanych do wojewódzkiej ewidencji zabytków

GEZ

KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO

3. Miejscowość

ŻŁOBEK

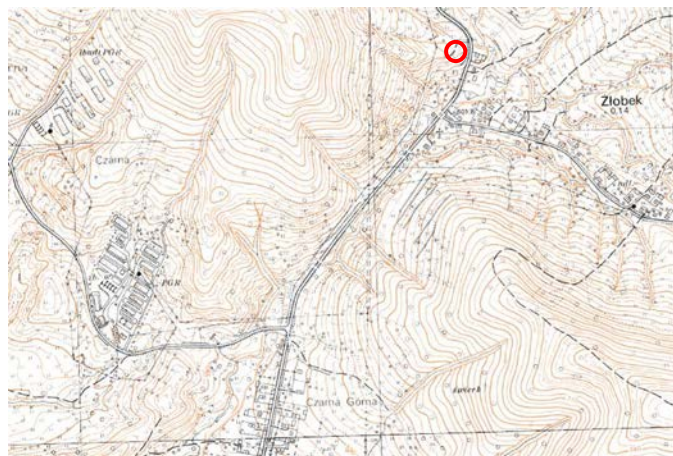
1. Nazwa

CMENTARZ GRECKOKATOLICKI

2. Czas powstania

pocz. XX w.

7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

2. Mapa topograficzna w skali 1:10000 (fragment)

4. Adres/lokalizacja

cmentarz zlokalizowany na zalesionym wzniesieniu po zachodniej stronie drogi wojewódzkiej nr 896 Ustrzyki Dolne – Czarna, ok. 250 m na płn. od cerkwi

Nr ewid. działki: 5
obręb: Żłobek

Współrzędne geograficzne:
N: 49°20'53.1" E: 22°40'57.0"

5. Przynależność administracyjna

województwo podkarpackie

powiat bieszczadzki

gmina Czarna

6. Formy ochrony

1. Widok od płn.-zach.

8. Historia, opis i wartości

pocz. XX w. – Założenie nowego cmentarza grzebalnego w Żłobku, usytuowanego na północ od zespołu cerkiewnego.

I. 1939-1941, 1944-1951 – Wieś znajdowała się w granicach ZSRR.

po 1951 r. – Dawnych mieszkańców wysiedlono na teren ZSRR, miejscowość zasiedlono ludnością pochodzącą głównie z Sokalszczyzny.

2 poł. XX w. - I. 20. XXI w. – Stopniowe zarastanie i dewastacja cmentarza, zniszczenie większości mogił i nagrobków.

Cmentarz nieużytkowany, zlokalizowany jest w północnej części miejscowości, położony na szczycie zalesionego wzniesienia po zachodniej stronie drogi wojewódzkiej nr 896 Ustrzyki Dolne – Czarna, w odległości ok. 250 m od cerkwi. W obrębie nekropolii zachował się najprawdopodobniej tylko jeden zabytkowy nagrobek w formie metalowego krzyża na kamiennym cokole, pochodzący z pocz. XX w. (pod koniec I. 80. XX w. czytelne były jeszcze na terenie cmentarza ślady mogił oraz drewnianych krzyży).

Cmentarz greckokatolicki jest ważnym elementem układu przestrzennego miejscowości oraz charakterystycznym składnikiem jej krajobrazu kulturowego, podkreślającym odrębność i wyjątkowość miejsca. Pozostaje obiektem o dużej wartości historycznej i naukowej, będąc dokumentem dziejów wsi Żłobek oraz gminy Czarna.

Obszar cmentarza został ujęty w wojewódzkiej ewidencji zabytków archeologicznych.

Nr obszaru AZP: 118-83

Nr stanowiska na obszarze AZP: 16

Nr stanowiska w miejscowości: 2

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Stan zachowania określa się w skali punktowej na 2 – zły.

Cmentarz trudno dostępny (jego lokalizacja nie jest oznakowana na współczesnych mapach ani w terenie); zaniedbany, gęsto zarośnięty drzewami oraz krzewami i niskopienną roślinnością. Historyczny układ nieczytelny, in situ zlokalizowano jeden zabytkowy nagrobek. Nekropolia wymaga uporządkowania (przede wszystkim odchwasczenia), natomiast zachowany nagrobek – podjęcia prac konserwatorskich. Niezbędne jest wyznaczenie zakresu ochrony konserwatorskiej obiektu w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

10. Wykonanie karty (autor, data, podpis)

mgr Iwona Bartnik, mgr Hubert Kosiniec
29.12.2020 r.

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

*dotyczy zabytków nie wpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków

GEZ

KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO

3. Miejscowość

ŻŁOBEK

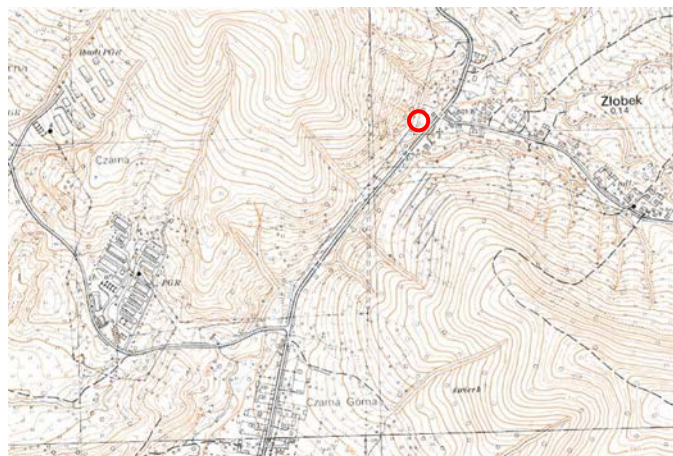
1. Nazwa

KRZYŻ PRZYDROŻNY

2. Czas powstania

1922 r. (?)

7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

4. Adres/lokalizacja

krzyż zlokalizowany naprzeciwko cerkwi
– posesja Żłobek 4
38-710 Czarna

Nr ewid. działki: 7/3
obręb: Żłobek

Współrzędne geograficzne:
N: 49°20'45.6" E: 22°40'51.3"

5. Przynależność administracyjna

województwo podkarpackie

powiat bieszczadzki

gmina Czarna

6. Formy ochrony

2. Mapa topograficzna w skali 1:10000 (fragment)

1. Widok od wschodu.

8. Historia, opis i wartości

I. 20. XX w. – Wystawienie krzyża przydrożnego przy trakcie do Ustrzyk Górnych, w pobliżu cerkwi.

1 ćw. XX w. - I. 20. XXI w. – Bieżące remonty i naprawy, ogrodzenie krzyża drewnianym płotkiem.

Kamienny krzyż na wysokim postumencie zlokalizowany jest w centrum miejscowości, po zachodniej stronie drogi wojewódzkiej nr 896 Ustrzyki Dolne – Czarna, naprzeciwko cerkwi. Wykonany z ustawionych na sobie bloków piaskowca, pokryty wtórną powłoką malarską w kolorze białym. Postument dwukondygnacyjny; dolna część w formie profilowanego cokołu z wklęsłą, prostokątną płyciną od frontu; w płycinie wykuta jest inskrypcja (treść zatarta, data nieczytelna – zapewne 1922). Część górna zwężająca się lekko ku górze, ze zwieńczeniem w kształcie wklęsło-wypukłego profilu; na osi znajduje się półkuliście zamknięta nisza. Na szczycie znajduje się krzyż w typie łacińskim, o profilowanych, trójkątnie zakończonych ramionach, z płaskorzeźbioną figurką ukrzyżowanego Chrystusa zawieszoną na przecięciu ramion (rzeźba malowana na złoto).

Przydrożny krzyż kamienny jest jedynym tego typu zabytkiem zachowanym na terenie miejscowości. Jest to obiekt charakterystyczny dla krajobrazu Żłobka, o dużej wartości historycznej i naukowej. Stanowi cenne świadectwo dawnej kultury religijnej regionu, ważne dla zachowania lokalnej tożsamości kulturowej.

Krzyż został ujęty w wojewódzkiej ewidencji zabytków archeologicznych.

Nr obszaru AZP: 118-83

Nr stanowiska na obszarze AZP: 15

Nr stanowiska w miejscowości: 1

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Stan zachowania określa się w skali punktowej na 3 – dostateczny.

Kamień pokryty grubą powłoką wtórnych warstw malarskich, w dolnych partiach zawilgocony. Na brzegach elementów widoczne drobne ubytki, inskrypcja na cokole utraciła czytelność. Rozważyć należy podjęcie prac konserwatorskich (mających na celu m.in. oczyszczenie kamienia z wtórnych nawarstwień oraz uczynienie inskrypcji). Niezbędne jest wyznaczenie zakresu ochrony konserwatorskiej obiektu w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

10. Wykonanie karty (autor, data, podpis)

mgr Iwona Bartnik, mgr Hubert Kosiniec
29.12.2020 r.

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

*dotyczy zabytków nie wpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków